

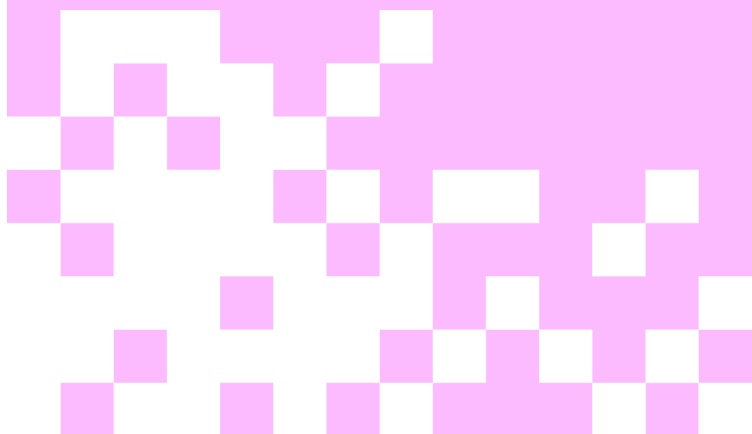
HUMAK[®]

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opiskelijan pohtimaa

Kooste Osaamiskeskus Kentaurille tehdyistä opiskelija-artikkeleista

Elisa Rasinkangas ja Eeva Sinisalo-Juha (toim.)

Elisa Rasinkangas ja Eeva Sinisalo-Juha (toim.)

Opiskelijan pohtimaa Kooste Osaamiskeskus Kentaurille tehdyistä opiskelija-artikkeleista

ISBN 978-952-456-460-1

ISSN 2343-0672

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 176
© Tekijät ja Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2024, Helsinki

Taittanut Elisa Rasinkangas

HUMAK[®]

**OSAAMISKESKUS
KENTAURI**

Sisällysluettelo

Esipuhe	4
Eeva Sinisalo-Juha	
Harrastaminen lisää kokemuksia osallisuudesta ja oppimisesta	6
Virpi Kääriäinen 05/2023	
Järjestötoiminta – miksi ketään kiinnostaisi? Nuorten motivaatiotekijät opiskelija- ja poliittisissa nuorisojärjestöissä	27
Elina Liekinen 02/2024	
Arvot ja tunteet ovat nuorten osallistamisen keskiössä	40
Terhi Ljungkvist & Maiju Tuomainen 08/2023	
Järjessäkin muutos lähtee itsetuntemuksesta	50
Johanna Firtina 12/2023	
Mahdollisuudet nuorten identiteettihorisontin laajentamiseen	60
Katri Seppälä 12/2023	
Harrastustoiminnan tärkeät ihmiset ovat osa nuoren resilienssiä	69
Saara Rimon 12/2023	
Skeittikulttuurista kulttuuriseen nuorisotyöhön	76
Virpi Kääriäinen 02/2024	

Esipuhe

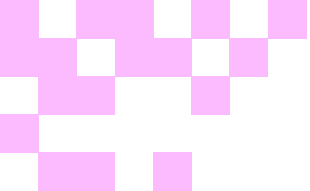
Nuorisolan osaamiskeskus Kentaurin neljän vuoden matkassa on ollut mukana myös Humakin opiskelijoita. Nämä opiskelijat ovat halunneet lähteä syventämään ymmärrystään nuorten osallisuudesta, harrastustoiminnasta, järjestötoiminnasta tai oman tulevaisuutensa näköaloista. Kentauri on tarjonnut heille toisaalta tutkimusaineiston avulla uutta näkökulmaa, mutta myös tilaa rauhoittua pohtimaan näitä kysymyksiä.

Kevään 2021 aikana yhteisöpedagogiopiskelijat tekivät yhteensä 19 fokusryhmähaastattelua nuorten ajatuksista heidän harrastamisestaan. Tämän julkaisun kaksi ensimmäistä artikkelia ovat yhteisöpedagogiopiskelijoiden (amk) Kentaurissa suoritettaman harjoittelun aikana kirjoittamia, näihin haastatteluihin pohjaavia tekstejä. *Virpi Kääriäinen* on työstänyt artikkelin, jossa hän tuo esille nuorten ajatuksia. Teemat liikkuvat nuorten omissa harrastuksissaan kokeman osallisuuden sekä niissä opittujen asioiden alueilla. Yhtenä tärkeänä näkökulmana Kääriäinen nostaa esiin myös höntsäilyn. *Elina Liekkinen* on puolestaan kerännyt omaa kyselyaineistoaan ja lisäksi vahvistanut aineistoa teemahaastatteluilla. Hän keskittyy erityisesti sekä opiskelija- että puoluepoliittisten nuorisjärjestöjen hallitustoimintaan osallistuvien nuorten ajatuksiin siitä, mitä ovat heitä toiminnassa mukana pitäviä motiiveja. Kiinnostavasti tärkeä motiivi vaikuttaa olevan toisessa toiminnassa olevat ihmiset. Näkökulmina nousivat myös erityisesti niin verkostojen rakentaminen kuin samanhenkisten kavereiden löytäminenkin.

Kentaurin puitteissa toimi myös viiden yhteisöpedagogi YAMK-opiskelijan opinnäytetyöryhmä. Ryhmästä valmistui yhteensä neljä kehittämistyötä, jotka toivat uusia menetelmiä kentälle. Kaikkien ryhmäläisten työt kiinnittyivät Nuorten Tulevaisuuskysele 2021 -aineistoon, johon oli lisätty osuuksia nimenomaisesti nuorten harrastus- ja järjestötoiminnasta. Yhteensä kyselyssä oli lähes 15 000 nuorta vastaajina. Opinnäytetyön tekijät kirjoittivat omia töitään esittelevät tiivistetyt artikkelit, jotka voi lukea tästä julkaisusta. Artikkeleiden yhteydessä ovat myös linkit varsinaisiin opinnäytetöihin, jotta myös syvällisempi perehtyminen mahdollistuu.

Erilaiset nuorten kohtaamat epäkohdat ja heidän mahdollisuutensa vaikuttaa niihin saivat *Terhi Lundgvistin* ja *Maiju Tuomaalan* ottamaan työnsä aiheeksi nuorten arvolähtöisen aktivismin. He havainnoivat nuorten omaehtoista aktivismia löytäen siihen kiinnostavia näkökulmia. Yhtenä lopputulemana he peräänkuuluttavat tunnetaitoja ja erityisesti empatiataitoa. Epäily sen puuttumisesta voi jo osaltaan viedä nuorilta kiinnostusta laittaa itseään likoon yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Ajatus järjestöjen muutokseteryydestä puolestaan innosti *Johanna Firtinaa*. Hän pohti, miten järjestöt voisivat vahvistaa omaa tietoista toimijuuttaan, jarakensikin siitä työpajamallin, jota järjestöt tai yhdistykset voivat toteuttaa omassa toiminnassaan. Erityisesti häntä kiinnosti ilmastokriisiin ja kestäväan kehitykseen liittyvän muutokseteryyden vahvistaminen nuorten parissa toimivien järjestöjen toiminnassa.

Hieman eri näkökulmasta Nuorten tulevaisuuskysely 2021 -aineistoa tarkasteli *Katri Seppälä*. Hänen huomionsa kiinnittyi vastaajiin, jotka eivät puhu suomen kieltä, ja hänen aiheensa liittyi näiden nuorten tulevaisuuden suunnitelmiin erityisesti koulutuksen osalta. Seppälän havainto aineistosta oli, että näillä nuorilla vahvana tietolähteenä koulutusvalintoihin toimi vertaisryhmä. Identiteettihorisonttimallia soveltaen hän työsti oppilaanohjaukseen materiaalin, jonka avulla nuorta, hänen vertaisryhmäänsä ja vanhempiaan otetaan vahvemmin mukaan koulutuspuhdistoihin, jotta nuori saisi todellisen mahdollisuuden miettiä omaa tulevaisuuttaan.

Nuorten yksinäisyys ja harrastamisen pariin löytämisen haasteellisuus puolestaan pohdituttivat *Saara Rimonia*. Hän perehtyi niiden nuorten vastauksiin, jotka eivät harrastaneet mitään. Aineistolähtöisten havaintojensa pohjalta Rimon lähti luomaan uusia ratkaisuja harrastamisen kynnyksen madaltamiseksi. Kouluvalmentajien kanssa hän testasi ratkaisuehdotustaan, jossa nuori saisi mahdollisuuden anonyymisti löytää kaverin, joka olisi kiinnostunut samasta harrastuksesta, joten sitä ei tarvitsisi aloittaa yksin vaan yhdessä kaverin kanssa. Valitettavasti vielä opinnäytetyöprosessin aikana hänen ideoimalleen mobiilisovellukselle ei ehtinyt löytyä rahoitusta.

Tämän julkaisun päättää samainen Virpi Kääriäinen, joka sen myös aloitti. Syksyn aikana hän on perehtynyt skeittaamiseen laaja-alaisesti työskennellessään amk-opinnäytetyönsä parissa. Hän huomasi, että skeittaus näyttäytyy kovinkin erilaisena riippuen näkökulmasta. Se voi olla alakulttuuria, liikuntaa, harrastus, olympialaji, kouluaine tai tapa siirtyä paikasta toiseen. Skeittauksen moninaisuus ja sen liittymäkohdat kulttuuriseen nuorisotyöhön innostivatkin Kääriäistä. Hän kehitti työnsä tuloksena työkalun kulttuurisen nuorisotyön spontaaniin käynnistämiseen.

Osaamiskeskus Kentaurin työ on päättymässä tämän julkaisun tullessa ulos. Tästäkin julkaisusta voi huomata sen laajan kentän, mihin Kentaurissa on paneuduttu. Me Kentaurin tutkijat olemme omalta osaltamme tuottaneet asiantuntijajulkaisuja. Nämä opiskelijoiden kirjoittamat artikkelit sekä niiden takaa löytyvät opinnäytetyöt tuovat Kentaurin julkaisuihin merkityksellistä täydennystä, laajentaen ymmärrystä nuorten harrastamisesta ja sen esteistä niin omatoimisen kuin järjestötoiminnankin parissa.

Eeva Sinisalo-Juha

Humanistisen ammattikorkeakoulun lehtori, joka on ohjannut tämän julkaisun opiskelijoiden töitä

Harrastaminen lisää kokemuksia osallisuudesta ja oppimisesta

Virpi Kääriäinen
05/2023

Johdanto

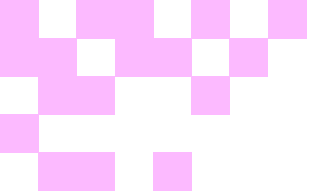
Olen kevään aikana käynyt yleisöluistelussa. Ensimmäisillä kerroilla katselin urheiluseuran nuoria, jotka lennokkaiden piruettien jälkeen laskeutuivat taidokkaasti jäälle. Tulini pohtineeksi ”ehkä joskus”. Kevään viimeisellä kerralla jää oli täynnä väkeä. Seurasin tilannetta hieman eri tavalla. Taitoluistelijat tekivät temppujansa, toiset luistelivat eri nopeuksilla rataa ympäri, yksi seisoivat kentällä pitäen kiinni laidasta pysyäkseen pystyssä ja kolmen kopla pujotteli muiden alitse ja välistä lähes joka suunnalta. Olimme kaikki höntsäämässä – leikkimässä ja liikkumassa itseohjautuvasti ja omaehtoisesti. Taitotasomme oli kullakin erilainen, mihin oppimamme ja kokemuksemme ovat vaikuttaneet. Osallistuimme yhteiseksi tarkoitettuun toimintaan musiikin soudessa taustalla. Tunsimme mahdollisesti osallisuutta.

Käsittelen seuraavassa nuorten harrastamista niin höntsäilyn kuin seuratoiminnan kautta. Harrastuksissa syntyy kokemuksia, osallisuutta, oppimista ja kasvamista. Harrastaminen on ilmiönä ylisukupolvinen. Useimpien harrastuksen aloittamiseen vaikuttavat vanhemmat.

Aineistosta

Osaamiskeskus Kentauri julkaisi keväällä 2023 artikkelikirjan Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana. Artikkelikirjan pohjana on Talous ja Nuoret TATin Tulevaisuusraportti vuodelta 2021. Raporttia on täydennetty nuorten harrastamiseen ja järjestötoimintaan liittyvillä kysymyksillä sekä Schwarzin asennemittarin väittämillä. Kentaurin aineistossa edustetut järjestötyypit ovat urheiluseurat, nuorten harrastusjärjestöt (mm. 4H, Partio, Prometheus leirin tuki ry), kulttuurijärjestöt, opiskelijajärjestöt, luonnon- ja ympäristönsuojelujärjestöt, vertaistuki-, potilas- ja vammaisjärjestöt, poliittisen puolueen lapsi- tai nuorisojärjestöt, yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestöt, uskonnolliset järjestöt ja seurakunnat sekä vaikuttajaryhmät ja verkostot. Harrastukset on luokiteltu 15 harrastustyyppiin, jotka ovat kuvataide, käsityöt/puutyöt, moottoritekniikka, teatteri/sirkus/tanssi, lukeminen, kirjoittaminen/bloggaus, musiikki, kuntoliikunta, urheiluharrastus, kulttuuritapahtumissa käynti, valokuvaus/videointi, tietokoneet ja ohjelmointi, pelaaminen, kielen opiskelu sekä luonto- ja eläinharrastus.

Lisäksi Humakin yhteisöpedagogiopiskelijat tekivät Osaamiskeskus Kentaurissa heidän opintoihinsa liittyviä fokusryhmähaastatteluita keväällä 2021. Haastatteluissa 15–29-vuotiailta nuorilta kysyttiin heidän harrastuksistaan ja vapaa-ajanvietostaan. Haastatteluista oli kaikkiaan 19 ja harrastustyyppiä 20. Liikuntaan liittyviä harrastuksia oli kahdeksan. Kaksi nuorista kertoi kahdesta harrastuksesta, joista toinen oli alkanut lapsuudessa ja toinen myöhemmällä iällä. Kysymykset liittyivät harrastamisen alkamiseen, innostavuuteen, mukavuuteen, vaikuttamismahdollisuuksiin ja oppimiseen. Haastatteluista kerätyissä

vastauksissa harrastukset ovat pääasiassa ryhmässä tapahtuvaa ohjattua toimintaa, jota esimerkiksi seura järjestää. Mukana on myös kaveriporukalla tai yksin harrastamista, kuin myös itse ideoitua toimintaa. Artikkelissani kursiivilla olevat lainaukset ovat kaikki otteita fokusryhmähaastattelujen vastauksista.

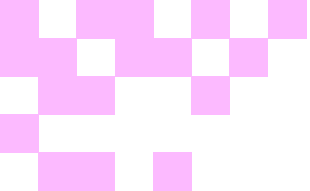
Kentaurin aineisto kerättiin ja koottiin korona-aikana, joka kosketti väestöä joka puolella maailmaa. Maailmanlaajuisesta terveyteen vaikuttavasta kriisistä oltiin vähitellen selviytymässä, kun Venäjä hyökkäsi Ukrainaan kevättalvella 2022. Aineistooni kuuluu lisäksi Nuorisobarometri 2022, jonka otsikko Läpi kriisien kuvastaa sen teemaa resilienssistä ja kyvystä pärjätä epävarmuuksien ajassa (Kivijärvi 2023, 5). Vaikka sota on saattanut vaikuttaa nuorten kokemuksiin turvattomuudesta ja stressistä, tai heikentää heidän yleistä resilienssiään (Kivijärvi 2023, 17), on myös nuoruus itsessään epävarmuuden aikaa. Kasvaminen ja identiteetin muotoutuminen tuovat omat haasteensa matkalla kohti aikuisuutta. Irtautuminen lapsuudesta on samalla itsenäisen selviytymiskyvyn käyttöönottoa ja taloudellisen riippumattomuuden saavuttamista ammatin hankkimisen ja sen harjoittamisen kautta (Nieminen 2010, 44–45).

Harrastamisen kautta kertyy kokemuksia osallisuudesta ja oppimisesta. Nämä kokemukset auttavat aktivoimaan ja kehittämään resursseja, kuten voimavaroja ja sosiaalisia verkostoja, millä on vaikutuksensa koko oman elämän hallintaan.

Käsitteistä

Kokemuksen tutkimus on tunnettua kehitys- ja kasvatopsykologian, filosofian sekä taiteellisen tutkimuksen aloilla, ja uusia avauksia eri aloille tehdään tietoisuuden ja tutkimusympäristöjen kehittyessä. Kokemuksen käsite on kirjava eikä sille ole olemassa vakiintunutta määritelmää. Jussi Backman esittää kokemuksen olevan altistumista, jossa omien ennakkokäsitysten on mahdollista kumoutua ja tämän seurauksena uudistua. Kokemuksen kautta ihminen ottaa vastaan eletyn todellisuuden ja vastaa siihen uudella tavalla. Kokemus on tilannesidonnaista kohtaamista, joka vie kokijan kohti omia rajojaan. (Backman 2018, 38.) Kokemisessa yksilö löytää itsensä tietystä merkitysyhteydestä ja merkitykseen asettautuessaan omaksuu löydökseensä persoonallisen kannan (Suorsa 2018, 95).

Aino Tormulainen ja Eeva Sinisalo-Juha tuovat artikkelissaan esille **osallisuuteen** liittyvän kokemuksen. Ryhmässä tai tilanteessa osallisuutta voidaan kokea tai olla kokematta. Heidän mukaansa osallisuuteen kuuluu sellainen liittyminen, jossa oman toimijuuden on mahdollista säilyä tai vahvistua. Osallisuuteen liittyy kuulumisen tunne ja tietoisuus omista vaikutusmahdollisuuksista. Osallisuus saattaa vaatia syntyäkseen toimenpiteitä varsinkin silloin, kun sen saavuttamisesta halutaan varmistua. (Sinisalo-Juha & Tormulainen 2011, 84.) Kokemuksellisena osallisuus on tunnetta jäsenyydestä ja yhteisöön kuulumisesta. Osallisuus mahdollisuutena jakaa kokemuksia muiden kanssa ankkuroituu ihmisen

identiteettiin. Keskeisenä osallisuuden määrittelykriteerinä on, tunteeko osallistuja itse osallisuutta. Sosiaalipedagogisen osallisuuskäsityksen lähtökohtana on vuorovaikutuksellisuus, kokemuksellisuus ja tasa-arvo, joita osallistuminen vahvistaa. Olemisena, kuulumisena ja tunteena osallisuus kuvastaa yksilön ja yhteisön välistä suhdetta. Koska osallisuuden reunaehdot ei voi määrittellä ylhäältäpäin, sisältyy osallisuuteen myös vastarintojen mahdollisuus. (Nivala & Ryynänen 2013, 13, 20, 24.)

Osaamiskeskus Kentaurin tutkimuksissa harrastaminen on rajattu pääasiassa organisoiduksi toiminnaksi, jota tietty taho ohjaa ja järjestää. Harrastaminen on mahdollista usealla tavalla: yksin, ryhmässä, joukkueessa, omalla porukalla, omatoimisesti tai ohjatusti. Usein harrastaminen on yhteisöllistä kuten joukkuelajeissa. Yhteisö voi muodostua myös kiinnostuksen kohteeseen, kuten esimerkiksi keräily, ympärille. Toiminta harrastamisessa voi olla aktiivista tai passiivista. Harrastaminen puolestaan näyttäytyy totisempaan kuin harrastelu. Leikkimielistä tekemistä kutsutaan höntsäksi. Yleensä harrastaminen mielletään vapaa-aikaan kuuluvaksi säännölliseksi tekemiseksi. (Tormulainen 2021, 13–14, 20.) Robert A. Stebbins jakaa vapaa-ajan vakavaan vapaa-aikaan (serious leisure), rentoon vapaa-aikaan (casual leisure) ja hankelähtöiseen vapaa-aikaan (project-based leisure). Vakava vapaa-aika liittyy tavoitteelliseen harrastamiseen tai vapaaehtoistoimintaan. Vakavasta vapaa-ajasta voidaan puhua vapaa-ajan urana, jossa on mahdollisuus erityistaitojen, tietojen ja kokemusten hankkimiseen ja niiden ilmaisemiseen. Rentoa vapaa-aikaa luonnehtii lyhytkestoisuus, palkitsevuuden sisäisyys ja välittömyys sekä miellyttävyys. Siitä puuttuu harjoittelemisen pakko. Hankelähtöinen vapaa-aika on lyhytkestoista, kertaluonteista tai satunnaista, ilman velvollisuuksia tapahtuvaa luovaa toimintaa. (Stebbins 2023, 2.)

Oppimista tapahtuu eri yhteyksissä jatkuvasti. Juha Nieminen jäsentää nuorisokasvatukseen formaaliin kasvatukseen, nonformaaliin kasvatukseen, informaaliin oppimiseen ja satunnaisoppimiseen. Formaaliin kasvatukseen liittyvät tutkinnot ja niistä myönnetyt viralliset todistukset. Nonformaali kasvatusta on tietoista ja tavoitteellista pedagogista vuorovaikutusta, jota esimerkiksi koti, nuorisotyö ja ohjattu harrastustoiminta edustavat. Informaali oppiminen kerryttää ihmisen omia tietoja, taitoja ja kokemuksia. Sen perustana on yksilön tai ryhmän oma tavoite, tahto, aloitteellisuus ja aktiivisuus. Toimintaympäristönä ovat esimerkiksi vertaisryhmät, nuorisokulttuurit, vaihtoehtoiset nuorisoliikkeet ja alakulttuurit. Satunnaisoppimista syntyy kaikesta inhimillisestä toiminnasta monimuotoisten ihmissuhteiden ja arkipäivän tilanteiden välityksellä. (Nieminen 2010, 48–50.)

Kypsyminen ja oppimiskyky mahdollistavat yksilön kokonaisvaltaisen kehittymisen, jota kutsutaan **kasvuksi**. Elinikäisen kasvatuksen taustalla on ajatus koko eliniän kestävästä inhimillisestä kasvusta. Myös nuorisokasvatukseen liittyy elinikäisen kasvatuksen idea, jossa huomio on entistä enemmän yksilössä ja näkökulma elinikäisessä oppimisessa. Oppiminen ei rajoitu vain kouluun ja koulutukseen vaan se kattaa koko elämänkentän. Oppimisympäristöihin kuuluvat työpaikat, kansalaisjärjestöt ja kaikki arkisen toiminnan ympäristöt. Elämänlaajuisessa oppimisessa esiin nousevat tiedot, taidot, ja

asenteet sekä arkipäivän käytännön vaatimukset rakentavat ihmisen kokonaispersoonallisuutta. (Nieminen 2010, 40, 47.)

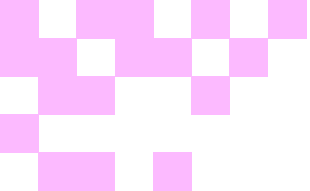
Ylisukupolvisessa periytyemisessä seuraava sukupolvi toistaa erilaisia elintason, elämänlaatuun ja elämäntapoihin liittyviä eroavaisuuksia. Kun pienet teot ja tilanteet kasautuvat, resurssit sekä toiminta ja toimintakyky joko vahvistuvat tai heikentyvät. Lasten toimintaan vaikuttavat perheiden käytössä olevat resurssit. Eriarvoisuus näkyy yhteiskunnallisesti ja rakenteellisesti, mutta myös tilanteissa, vuorovaikutuksessa ja toimintatavoissa. (Kaunismaa 2023, 33.)

Järjestö- ja harrastustoiminta resurssien vahvistajana

Osaamiskeskus Kentaurin *Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana* -julkaisussa tuodaan esille, että yli 70 % nuorista on osallistunut vähintään yhden järjestötyypin toimintaan. Eniten osallistujia keräävät urheilu- ja liikuntaseurat. Seuraavina tulevat nuorten harrastusjärjestöt, kulttuurijärjestöt ja opiskelijajärjestöt. Urheiluseurassa ollaan mukana verrattain pitkäkestoisesti ja mukana oleminen koetaan tärkeäksi. (Kaunismaa 2023, 7–9.) Monta vuotta jatkuvana harrastus muodostuu tavaksi, jota ei helposti lopeteta. Pitkäkestoisuuden lähtökohtana voi olla vanhemmilta tuleva vaatimus olla jättämättä asioita kesken. Harrastukseen voidaan kiintyä alkuinnostusta pidemmäksi aikaa, kun mukanaoloa pidetään tärkeänä.

”Kuusvuotiaasta kuustoistvuotiaaksi harrastin jalkapalloa. Se oli tärkeä harrastus. Se oli vähän semmonen et, no et saa lopettaa, koska oot tän alottanu. Ja oli se tärkeä.” – Jalkapallo –

Järjestöaktiivisuudella ja harrastuneisuudella on yhteyksiä nuorten kasvuun ja osallisuuteen. Järjestöaktiivisuudella on yhteys elämänhallintaan, itseohjautuvuuteen sekä osallisuuteen niin yhteisöihin kuin yhteiskuntaan. Harrastuneisuus puolestaan vaikuttaa vastuullisuuteen, oppimiseen ja tulevaisuusorientaatioon. Heikoista resursseista seuraava vähäinen resilienssi vaikuttaa vähentävästi tehdä toimintakykyä parantavia valintoja. (Kaunismaa 2023, 14, 32.) Resilienssi merkitsee kriisinsietokykyä tai selviytymistä stressitilanteista. Sen voi käsittää myös mukautumiskyvyksi ja muutosjoustavuudeksi. Prosessiksi ymmärrettynä resilienssi tarkoittaa yksilön tai yhteisön palautumista stressaavien muutosten rasituksesta, niihin sopeutumista tai uudelleen järjestäytymistä. Kun resilienssiä tarkastellaan kasautuvan huono-osaisuuden näkökulmasta, kiinnittyy huomio yksilöiden odotusten vastaiseen menestykseen rakenteellisista riskitekijöistä ja elämänkulkuun vaikuttavista kuormituksista huolimatta. Sosiologinen resilienssitutkimus ohittaa yksilölliset ominaisuudet ja etsii vastauksia yksilöiden mahdollisuuksista saada käytössään olevat resurssit aktiivisiksi. (Kivijärvi 2023, 19.) Resilienssiä vahvistavat

resurssit voidaan jakaa sisäisiin ja ulkoisiin. Sisäisiä resursseja ovat yksilön omat voimavarat ja ulkoisia esimerkiksi sosiaaliset verkostot ja hyvinvointipalvelut. (Suurpää, Huhta & Pitkänen 2022, 151.)

Nuorten vastauksissa tulee esiin voimavarojen lisäämisen kannalta tärkeä huomio: lopettaminen ensimmäisen harjoittelukerran jälkeen ei oikeastaan kannata. Harrastamisen voi aloittaa ilman pohjataitovaatimuksia. Uutta opetellessa altistuu stressitilanteille, joissa luovuttaminen käy mielessä. Kiinnostus saattaa kadota, kun ei heti osakaan tai jos tunne osaamattomuudesta on voimakkaampi kuin halu oppia. Selviytyminen kasvattaa kykyä kohdata vastaavanlaisia tilanteita jatkossa. Toistuva tekeminen pitää voimavaroja kuten sinnikkyyttä aktiivisina. Tekemisen rinnalla tapahtuva uuden oppiminen tai itse tekemisestä syntyvä ilo vastaa odotuksiin harrastamisen mielekkyydestä, minkä kautta usko omiin kykyihin säilyy myös epäonnistumisen jälkeen.

”No se vaatii ainakin sinnikkyyttä, että ei heti lopeta, jos ei ekalla kerralla onnistu kaikki.” – TeamGym –

Valmiuteen kokea liittyy valmius kohdata asia, joka voi koetella ja muuttaa ennakoimattomilla tavoilla (Backman 2018, 36). Yllätyksellisten asioiden kohtaaminen vaatii mukautumiskykyä ja muutosjoustavuutta. Sattuman hyväksyminen on samalla ennakkokäsityksistä luopumista.

”Mä aloitin vahingossa. Mun piti mennä joukkuevoimisteluun, mutta mun iskä sekotti sen jutun, ja mut ilmoitettiin väärään harrastukseen.” – TeamGym –

Pekka Kaunismaa tulkitsee järjestötoiminnan vahvistavan nuoren itsenäisyyttä ja osallisuutta, kun taas harrastustoiminta lisää yksilöllistä toimijuutta. Tyypillistä nuorisolan järjestöille on nuorten yhdessä tekemisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen järjestäminen. (Kaunismaa 2023, 14, 33.) Osallistuessaan nuori antautuu asioiden koettelemaksi ja muuttaa hankalan vaiheen ohitettuaan ymmärrystään todellisuudesta. Oman asenteen merkitys voi selkiytyä mukavien kokemusten seurauksena, kun ulkopuolisuuden tunteen tilalle syntyy tunne osallisuudesta.

”Tämmöset projektit lähestyvät ihmisiä. Ennen kun mä osallistuin muutamaan projektiin, musta aina tuntu, että mä asun Suomessa, mutta mä oon yhteiskunnan ulkopuolella. En koskaan tuntenut itseäni, että kyllä mä oon osa tästä yhteiskunnasta ja tästä maasta. Ja se tunne oli aina näin ja mulla oli tosi paha olo tästä. Aika moni suositteli. Päätin haastaa itseäni ja osallistua projektiin, vaikka olisi hankalaa. Mä en tiennyt, minkälainen tää on. Mutta nyt, kun olen tullut ja osallistunut tähän, tuntu tosi mukavalta.” – Teatteri –

Nuorisobarometrissa 2022 nuoret nimesivät asioita, jotka auttavat selviytymään vaikeista tilanteista. Ensimmäisellä sijalla on ystävät, toisena yksilön kyvyt tai ajan kuluminen ja kolmantena palvelut. Harrastukset ja vapaa-aika ovat sijalla seitsemän. Vaikeiksi tilanteiksi kolmen kärkeen nuoret nostivat koulun ja opiskelun, mielenterveyden sekä työn ja työttömyyden. (Kivijärvi 2023, 26–27.) Vaikka itse harrastuksesta ei löydetä suurinta apua vaikeisiin tilanteisiin, on sillä välillisiä vaikutuksia. Harrastusten kautta saa ystäviä, jotka nuoret

kokevat tärkeiksi vaikeissa tilanteissa.

”Se yleinen fiilis. Se on vaan parasta. Ja tietenki kaikki uudet kaverit, joita on saanut. Varsinkin mulla luistelussa. Monet on säilyny pitkään ja on tosi läheisiä vieläkin. Ja sama homma ryhmäliikunnassa.” – Luistelu, ryhmäliikunta –

Vapaa-aika, harrastamisen leikinkaltaisuus ja höntsä

Harrastamiseen liitetään sanoja kuten kiinnostus, säännöllisyys ja vapaa-aika. Harrastaminen voi merkitä myös tapaa tai käytäntöä. Hyvä vapaa-aika -kehittämisen- ja tutkimushankkeessa toiveena oli löytää jokaiselle nuorelle iloa elämään tuova ”oma juttu” (Anttila 2018, 336). Rennon kuuloinen ”oma juttu” on henkilökohtaista tekemistä, johon voi tuntea vetoa. Parhaimmillaan se vie mennessään sekä tuottaa vastineeksi iloa ja mielihyvää. ”Oma juttu” voi joutua kyseenalaiseksi, mikäli tekeminen ei tarjoa onnistumisen kokemuksia.

”Just semmosia yksittäisiä onnistumisen hetkiä on mielessä, jotka toi sellasen motivaatio buustin. Et hei, tää on sittenkin mun juttu. Tai hei, mä tiedän, et tää on mun juttu.” – Jalkapallo –

Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksessa vapaa-ajalla tarkoitetaan aikaa koulun, läksyjen teon ja kotitöiden ulkopuolella. Vapaa-aikaan kuuluivat myös harrastukset, välitunnit sekä matkat kodin, koulun ja harrastusten välillä. (Salasuo 2021, 190.) Harrastaminen voi myös viedä vapaa-aikaa joltain muulta.

”Noo, kyllä mun vapaa-ajan kaverit saa semmosen kuvan, että mä en voi ikinä olla missään. Että mä oon koko ajan harrastamassa.” – TeamGym –

Johan Huizinga toteaa leikin olevan toimintaa, jonka aika, paikka ja tarkoitus rajaavat tiettyjen rajojen sisäpuolelle. Tapahtumilla on havaittavissa oleva järjestys. Leikillä on vapaaehtoisesti hyväksytyt yhteiset säännöt, eikä toiminta ole sidoksissa aineelliseen välttämättömyyteen tai yleiseen hyödyllisyyteen. Leikkiä luonnehtivat mukaan tempautuminen ja innoitus. Leikissä ylevä ja jännitys sekä ilo ja virkistys kohtaavat. (Huizinga 1938, 151.) Leikkiessä tekeminen pohjautuu hauskanpitoon ja mielikuvitukseen. Mahdollisesti syntyviä hyötyjä saatetaan ymmärtää, mutta ne eivät ole ensisijaisesti tärkeitä. Epämiellyttävänä koetut asiat unohtuvat, kun ne jäävät leikiltä tuntuvaan tekemisen jalkoihin. Harrastus saattaa näyttäytyä leikinkaltaisena viihteenä.

”Siinä tulee se liikunta mukana. Se on tavallaan piilossa, että sitä ei ajattele liikuntana. Monelle nuorelle liikunta on vieras ja epämiellyttävä käsite. Tuossa on se, että pääsee samalla vähän

pyssyleikkejä leikkimään.” – AirSoft –

Höntsä on liikuntaa ja mukana on joskus urheiluakin. Höntsän normit ja tee-se-itse-käytännöt ovat sidoksissa lasten ja nuorten sosiaalisiin maailmoihin ja kulttuureihin. Höntsä näyttäytyy eräänlaisena lasten ja nuorten aktivismina, jossa julkinen ja avoin tila saadaan haltuun leikin ja pelin keinoja käyttämällä. Höntsän olemusta luonnehtivat klassiset leikin ja pelin määritelmät. Leikissä osallistuminen on vapaaehtoista ja osallisuus merkitsee vapautta. (Salasuo 2021, 175.) Ohjattujen tavoitteellisten harrastusten ohelle rinnastuvat omaehtoisuuteen perustuvat liikunnalliset harrastukset, joita luonnehtii vapaus itse määrittellä omat tavoitteet ja toimia niiden mukaisesti.

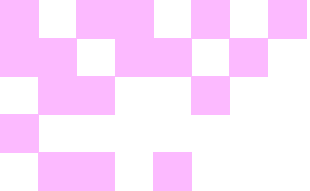
*”Kun se ei oo sellasta tavoitteellista. Et mulla ei oo mitään tavoitteita tähän. Et mun pitäs näyttää joltain tai mun pitäs osata jotain jollain tavalla. Se on enemmän hauskaa ajanvietettä.”
– Taitoluistelu, ryhmäliikunta –*

Hermeneuttiselle kokemukselle on ominaista spiraalimainen kehäliike. Se on kohtaamista oman äärellisyyden ja rajallisuuden kanssa, jolloin oma sen hetkinen ymmärrys ja toiseus kohtaavat. Kokemus on altistumista tapahtumille, jotka toimivat murroskohtina ja muuntavat ymmärrystä todellisuudesta. (Backman 2018, 36–37.) Tee-se-itse käytäntönä roolipeli sijoittuu todellisen ja luodun maailman välimaastoon. Peli toteuttaa sovittuja sääntöjä, jotka mukailevat oikean elämän normeja. Samanaikaisesti se vaatii heittäytymistä ja taitoa ymmärtää toiseus, jonka kohtaaminen voi vaikuttaa epätodelliselta. Oma äärellisyys ja rajallisuus saattavat pelin kautta näyttäytyä moninaisemmin roolihahmon tehdessä asioita, joita ei todellisessa elämässä tekisi. Peli saattaa muuttaa kykyä mukautua uusiin, erilaisiin ja yllättäviin tilanteisiin. Yleiset käyttäytymissäännöt ovat sovellettavissa peliin ja pelissä opittu on vastaavasti sovellettavissa oikeaan elämään. Pelissä toteutuvat sosiaalipedagogisen osallisuuskäsityksen vuorovaikutuksellisuus ja kokemuksellisuus, mutta se haastaa suhtautumista tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen.

”Semmoinen sosiaalinen etiketti on tärkeää ymmärtää. Miten yleisesti käyttäytyä, ja miten soveltaa se pelipöytään. Ja ymmärtää se, mitä näyttelijöiden pitää jossain vaiheessa ymmärtää. Jos joku on sua kohtaan ilkeä, niin se ei välttämättä ole ihmisenä ilkeä vaan se ottaa sen hahmon.” – Roolipelit –

Identiteetti rakentuu samanlaisuuksien, erilaisuuksien ja välivaiheiden kautta

Nuoruusikä on identiteetin muodostamisen aikaa. Nuori tarvitsee

omanlaisuutensa löytämiseksi jotakin erilaista ja jotakin samanlaista, johon olla suhteessa. Identiteettien muotoutumisessa resursseja tuovat ryhmät, alakulttuurit ja sosiaaliset kategoriat. Vastakohtaiset ja jyrkät kategoriat tarjoavat peilin, jonka kautta oma oleminen ja toiminta sekä yhteisöllinen moninaisuus havainnollistuu ja tulee hallittavaksi. (Korkiamäki 2014, 39–40.)

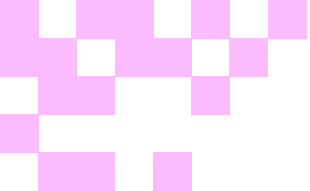
Tietyn lajin harrastamisen kautta yksilö kiinnittyy ryhmään, jossa samanlaisuudet ainakin lajia kohtaan osoitetun kiinnostuksen puolesta kohtaavat. Yhden yhteisön sisällä tapahtuva tietojen, taitojen ja asenteiden omaksuminen saattaa olla niin vahvaa, että se voi olla ratkaisevaa myös nuoren identiteetin muodostumisen kannalta. Harrastuksesta voi tulla elämäntapa ajankäytön ja lajiin liittyvien rutiinien seurauksena. Harrastus ei välttämättä ole koko identiteetti, mutta identiteettiä käsitellään tekemisen, ”harrastus harrastuksen”, kautta, joka on osa omaa itseä. Harrastuksen jatkuessa siirtyminen ja liittyminen uusiin yhteisöihin, jossa lajia ei tunneta, voi olla haasteellista, jos jaettava todellisuutta ei ole. Kun omaksuttu ja omaan itseän ja identiteettiin liimattu tekeminen ja samalla ryhmään kuulumisen katoavat kokonaan, voi seurata tunne outoudesta, jonkinlaisesta tyhjän päällä olemisesta.

”Kun mä luistelun lopetin, mulla oli semmonen lyhyt hetki, et mulla ei ollu mitään harrastus harrastusta, niin kyllä se tuntu tosi oudolta. Se oli niin iso osa mun koko identiteettiä. Aina kun mä esittelin itteeni, nii mä olin aina et mä harrastan luistelua. Sitte ku lukiossa oli monet, et ne ei tiedostanu mua luistelijana, niin se oli tosi outo tunne.”
– Taitoluistelu, ryhmäliikunta –

Yksi nuoruuden vaiheista on moratorium, jonka aikana nuori tutkii kuka ja mikä hän oikeastaan on. Tutkimisen seurauksena syntyy oma identiteetti. (Marcia, 1966.) Kun harrastus loppuu, uuden löytäminen saattaa onnistua lyhyessä hetkessä. Joskus omia tuntemuksia voi joutua käsittelemään vuosiakin. Sen sijaan, että moratorium olisi osoitus laiskuudesta tai välinpitämättömyydestä, voi sen aikana tapahtua paljon sisäisiä muutoksia, jotka eivät näy päälle päin. Se on mahdollisuus uudistua ja purkaa omia ennakkokäsityksiä. Inhotuimmista asioista voi tulla suosikkeja, kun suostuu kokemuksen altistamaksi. Asioita ei tarvitse pitää pysyvinä tai yhteen lajiin sidottuina. Lapsena omaksutun liikunnallisuuden on mahdollista toteutua iän karttuessa muodossa, joka saattaa olla täysin omien mieltymysten vastainen.

”Lukio alko. Kolme vuotta olin täysin liikkumatta. Mä mukamas inhosin kaikkee liikkumista, koska mulla oli jääny niin huono mieli jalkapallosta. Mun kunto romahti ihan maahan. Ja mä inhosin kaikkee tanssimista. Mä en pystynyt kuvitellakaan, että mä jossain vaiheessa vois in lähteä zumba-tunnille! Sitte äiti tuli, et nyt on ilmanen kokeilukerta. Nyt lähet mun mukaan. Äiti raahas mut zumba-tunnille ja sinne jäin.” – Jalkapallo, ryhmäliikunta –

Vaikka osallisuus liitetään yleensä yksilön ja yhteisön väliseen suhteeseen, voi osallisuus olla myös yhteyttä omaan itseän ja mahdollisuutta vaikuttaa omaan kehittämiseen. Tekemisen tavoitteet

muodostuvat sisältä käsin, kun vertailukohtana on aikaisemmin ollut pystyvyys. Liittyminen yhteisöön saattaa toimia kannustimena pystyvyyden lisäämiselle ja toimijuuden vahvistumiselle. Oma toimintaa on mahdollista hallita. Taito asettaa tavoitteita ja kyky toimia tavoitteiden saavuttamiseksi lujittuvat. Henkilökohtaisena strategiana toimijuus auttaa tavoitteiden saavuttamisen ja niiden kannattavuuden pohtimisessa (Sinisalo-Juha 2023, 16).

”Tästä on pakko tulla ylöspäin. Mä oon ennen jaksanut juosta ties kuin pitkän pelin kentällä. Nyt mä en jaksa ees viittätoista minuuttia hyppii sykeliikuntaa.” – Jalkapallo, ryhmäliikunta –

Harrastuksissa yhdistää yhteinen mielenkiinnon kohde. Ryhmä kokoontuu tekemään milloin mitäkin. Kalastamaan lähtevä valmistautuu eri tavalla kuin ryhmäliikuntaan menevä. Harrastus voi olla minuutilleen aikaan sidottu tai paikalle voi ilmestyä pitkin päivää. Vaikka harrastus ei olisi vakava, voi oma ainutlaatuisuus löytyä harrastuksen ja siitä kumpuavien arvovalintojen seurauksena. Yksi harrastus saattaa vetää puoleensa samoista asioista kiinnostuneita osallistujia, mutta sosiaalisilla näyttämöillä erilaiset ja samanlaiset harrastuneisuudet, kulttuurit ja identiteetit kohtaavat.

Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksessa suosituimmaksi ajanvietteeksi nousee ulkona kuten kahviloissa, baareissa ja ravintoloissa oleskelu. Oleilu sosiaalisilla näyttämöillä luo, muokkaa ja uusintaa kaupunki- ja nuorisokulttuuria. Ulkona käymisen yleisyyteen vaikuttaa asuinympäristön kaupunkikulttuuri ja saavutettavuus. (Salasuo 2021, 39–40.) Ajan viettäminen toisten samanikäisten kanssa on osa nuoruutta (Lemetyinen 2014, 109). Sosiaaliset näyttämöt toimivat satunnaisoppimisen tiloina, joissa kohtaamisten ja vuorovaikutuksen kautta on mahdollisuus vahvistaa omaa identiteettiä. Ryhmiin asemoituminen voi toimia yhdistävänä tekijänä, kun etsitään keskustelunaiheita. Erilaisuuden kohtaamisen kautta oma tekeminen voi näyttäytyä myös itselle toisella tavalla. Mikä itsestä on tavallista, voikin toisesta olla arvokasta.

”Vaikka töissä tai ihan missä tahansa kalastajien kanssa pääsee ainakin johonkin juttuun. On ainakin jotain keskusteltavaa asioista. Ja olen huomannut tässä luonnosta vieraantuneiden naisten kanssa, että koen syvää... Että olen saanut osakseni syvää kunnioitusta ja arvostusta naissukupuolisilta henkilöiltä hurjista kalastustaidoistani.” – Kalastus –

Kun nuoret tekevät ryhmäänsä tai kulttuuriaan näkyväksi, he määrittelevät samalla, ketkä kuuluvat joukkoon. He voivat omaksua tietyn tyylin, käytöksen ja tavat. (Korkiamäki 2014, 40.) Haastatteluissa tulee esiin, kuinka seuraharrastamisessa korostetaan omaa kuuluvuutta pukeutumisella. Lajiin saattaa liittyä kokemus olemuksen samankaltaisuudesta muiden kanssa. Ryhmää ja harrastusta tehdään näkyväksi omaksumalla tietty tyyli. Kuitenkin esimerkiksi nuorten omasta alakulttuurista poiketen tyyli ja tavat tulevat pikemminkin lajia määrittelevistä tekijöistä kuin nuorilta itseltään. Samankaltaisuuden vaatimus voittaa pyrkimyksen erilaisuuteen ja persoonallisuuteen.

Identiteetistä voi puhua ryhmäidentiteettinä.

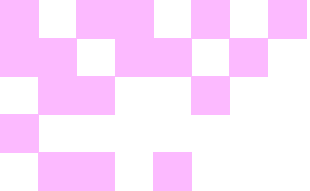
”Semmosia ulkonäköpaineita tulee ainaki. Jotenki tuntuu, että kaikki on melkeen samasta muotista... – Säärystimet talvella” (kaikki nauraa) – Taitoluistelu –

Jotkut nuoret voivat määritellä kuulumistaan enemmän kuin toiset. Identiteeteistä sekä sisä- ja ulkopuolisuudesta neuvotellaan hierarkioiden ja valtarakenteiden kautta. (Korkiamäki 2014, 40.) Osallisuuteen kuuluu omana itsenä ja ainutlaatuisena ihmisenä toimiminen. Toteutumiseen tarvitaan yhteisöjä, joissa siihen on mahdollisuus. Osallisuuden toteutumiseen vaaditaan yhdessä toimimista, mikä tarkoittaa paitsi mahdollisuutta toimia, myös sekä todellisia mahdollisuuksia että valtaa vaikuttaa yhteisöön. (Nivala & Ryyänen 2013, 27.) Lajin puolesta ihanteellista saattaa olla juuri mahdollisuus osallistua omana itsenään. Samanlaisuuden tavoitteista pyritäänkin kohti erilaisuutta. Vaikka lajia jopa luonnehtisi ihmisten erilaisuus, voidaan näiden erilaisuuksien kesken käydä vertailua siitä, kuka poikkeaa valtavirrasta eniten. Yhteistyö saattaa vaatia saumattomuutta ja vahvaa yhteishenkeä, mutta määritelläkseen yhteishenkeä on ryhmästä astuttava askel sivuun ja liikuttava sekä ryhmän sisä- että ulkopuolella. Peliajan tapahtumat voivat olla erilaisia suhteessa aikaan ennen harrastuksen alkamista tai sen päättymisen jälkeen. Mahdollisuus toimia pelitilanteessa saattaa yhteistyön toimimisen kannalta olla myös edellytys. Epäselvää voi olla, määrittelevätkö pelaajien keskinäiset valtarakenteet myös pelin kulkua, jolloin todelliset mahdollisuudet olla osa joukkuetta kapenevat.

”Kun on ollut erilaisia harrastuksia, selvästi ulkopuolelta katsottuna ulkoisesti derbyssä on ollut erilaisimpia ihmisiä. Siitä ehkä tuli se outo – kun on vaikka minkälaista ihmistä ja persoonaa ulkoisesti. Se on sinänsä hauska yhtälö. Ehkä sinne hakeutuukin sellaiset, joilla on joku oma ajatustapa, tai haluaa ehkä poiketa jotenkin valtavirrasta tai muuta vastaavaa. Ryhmänä vahva, koska yhteistyön täytyy siinä olla niin vahva ja saumaton. Kaikkien täytyy tietää, minne kukakin liikkuu. Se on kommunikaatiollisesti tosi selkeä, niin vahvahan se ryhmä on yhteishengeltään. Toisaalta voi olla myös liian vahva, jos siellä on persoonia, jotka saattaa määrittää ryhmän henkeä. Jos joku on jämäkkä tai vaikeasti lähestyttävämpi, se vaikeuttaa uusien pelaajien mukaan pääsemistä.” – Roller Derby –

Kokemuksien kautta kohti elinikäistä oppimista

Järjestöaktiivisuuden voi mieltää hyvän elämän tai vielä laajemmin katsottuna hyvinvoinnin osatekijäksi. Elämäntilannetta, vastuullisuus, tulevaisuusorientaatio ja oppiminen sekä osallisuus ovat asioita, joita järjestötoimintaan osallistuminen tuo tullessaan. Mitä aktiivisempaa osallistuminen on, sitä todennäköisemmin nämä toteutuvat. (Kaunismaa

2023, 32.) Nuorisotyötä voi pitää luottamukseen ja kumppanuuteen perustavana nuoren ja nuorisotyöntekijän vapaaehtoisena kasvatussuhteena, jossa nuori itse määrittää kohtaamisen paikan ja keston. Kasvatus on toiminnan ohessa tapahtuvaa eikä se välttämättä vaikuta suunnitelmalliselta tai tavoitteelliselta. (Sinisalo-Juha 2021, 51.) Ohjattu harrastus eroaa nuorisotyöstä sen määritellyn keston ja ennalta valitun paikan suhteen, mutta myös sitä voi pitää luottamukseen ja kumppanuuteen perustavana. Nonformaalina oppimisena se on tietoista ja tavoitteellista pedagogista vuorovaikutusta, jossa harrastaja asettautuu erilaisiin merkitysyhteyksiin ja rakentaa oppimansa kautta kokonaispersoonallisuuttaan. Harrastuksessa syntyy oppimista ja kokemuksia itse lajista. Lajitaitojen opettelemisen rinnalla kulkee elinikäiseen oppimiseen vaikuttavia tekijöitä, kuten oman luonteen tiedostamiseen liittyviä seikkoja.

”Et sen valmentajan tehtävä on kuitenkin myös opettaa sulle kaikkee muutakin sen lajin lisäksi. Ainakin mää koen, että mä opin siltä valmentajalta paljon luonteeseen liittyvistä asioista. Ihan mielettömän iso vastuu valmentajalla” – Taitoluistelu –

Harrastaja voi nähdä vastuun opettamisesta olevan valmentajalla. Todellisuudessa hän vastaa kokemuksen tuomaan kohtamiseen uudella tavalla, mitä myönteisesti toteutuessaan voi pitää oppimisena. Näin harrastaja siirtää vastuun oppimisesta vähitellen itselleen, minkä voi nähdä elämänhallintaa yleisesti vahvistavana tekijänä. Luonteeseen liittyvät asiat tulevat esiin itse tekemiseen suhtautumisen kautta.

Kokemus on käsitteenä kaksijakoinen ja arkipäiväinen. Kokemuksessa yhdistyvät sekä ainutkertaisuus ja subjektiivisuus että yhdistävä ja tunnistettavissa oleva ilmiö. Kokemuksen käsite sisältää sekä yksilön kannalta poikkeuksellisen arvokasta että jaettua ja yleisesti hyväksyttyä tietoa. (Toikkanen & Virtanen 2018, 9.) Informaalissa oppimisessa ryhmä voi itse asettaa itselleen tavoitteet. Toimintaa voi siis yhtä hyvin olla ilman tavoitteita. Tilanteen voi tehdä osallistujille helpoksi, jolloin aktiivisuuden tasot voivat vaihdella. Osallisuuden kokemuksiin vaikuttaa oma subjektiivinen tunne siitä, millä tavoin on sopivaa tai hyväksyttyä olla. Samaan aikaan oman kokemuksen tulee vastata yleisesti jaettua, jotta tunne osallisuudesta syntyisi. Seuraavassa vastauksessa näkyy, kuinka subjektiivinen tunne ja osallistujia yhdistävä ilmiö voivat rakentua yhteiseksi osallisuuden kokemukseksi.

”Sanoisin, että en koe sellaista sallimista, mutta siellä voi olla ehkä helpompi. En tiedä, että puhutaanko tässä nyt varsinaisesti erityisistä tunteista, mutta siellä on ehkä helpompi jollain tapaa puhua asioista, koska siellä on aikaa. Ja se on myös helppo tilanne. Siellä ei tarvitse tai kuulukaan hirveesti puhua. Ei oo sellasta painetta mihinkään.”
– Kalastus –

Hermeneuttisen määritelmän mukaan kokemus yksittäisenä sattumuksena havahduttaa totunnaista, pysäyttää ja haastaa prosessoimaan. Lähtökohtana tuntemus nousee tiedon edelle. Ihanteellisimmillaan kokemuksilla on odotusten horisonttia laajentava ja yksilön kasvua ihmiseksi edesauttava vaikutus. (Rautajoki 2018,

111–112.) Informaaliin oppimiseen liittyvät aloitteellisuus ja aktiivisuus saattavat horjuttaa totuttua. Painetta tekemisen suhteen ei ole, mutta tekemiseen ja kokemusten jakamiseen on silti lupa.

”Tuolla pilkillä olen huomannut, että ovat avoimia ja ystävällisiä ihmisiä. Tulevat juttelemaan. Tässä muutama viikko kävinkin yhden luona, joka lähes vaati minua tulemaan oppitunnille, miten rakennetaan hirsitaloja ja kotia. Antoi listan monesta asiasta, minkä takia voin tulla pyytämään häneltä apua.” – Kalastus –

Identiteettihorisonttimallissa on lähtökohtana identiteettipääoma, jonka avulla on mahdollista liittyä erilaisiin ryhmiin ja kokea osallisuutta. Identiteettipääoman kehittyessä valintoihin, ryhmäjäsennyksiin, vapaa-aikaan ja mieltymyksiin liittyvää tarkastelua on mahdollista toteuttaa. (Sinisalo-Juha 2021, 81.) Jos mukana oleminen on ollut palkitsevaa, mutta se jostain syystä muuttuisi, saattaa yhdeksi ajatukseksi nousta lähteminen.

”Vaikka nyt radikaalisti muuttuisi joku. Vaikka siellä ei ois enää samat arvot mitä mulla. Sitten ehkä en haluaisi olla enää mukana.” – Opiskelijajärjestö –

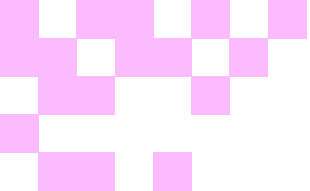
Tarkastelua voi toteuttaa myös harrastuksen jatkamisen kannalta. Kun on mieltynyt itse harrastukseen ja tuntee sen omakseen, voi valinta seurasta lähtemisen ja jäämisen kannalta tulla kyseeseen. Kokemukset erilaisista jäsenyyksistä tuovat tarttumapintaa omia mieltymyksiä tarkastellessa. Yhden ryhmän tarjoamat mahdollisuudet eivät ole välttämättä juuri itselle ne sopivimmat.

”Kyllä mä tykkään tästä seurasta enemmän kuin joistain muista seuroista. Siellä saattaa olla, että ne siirtyy seuraavaan kisaluokkaan vasta, kun ne osaa täydellisesti seuraavankin kisaluokan liikkeit. Siellä ollaan liian kunnianhimosia välillä. Ei se laji oo se vaan ne kisat. Ja et pitää sijottua.” – TeamGym –

Identiteettipääoman kapeus tai laajuus liittyy tulevaisuuden mahdollisuuksien rajallisuuteen tai rajattomuuteen. Eeva Sinisalo-Juha toteaaakin, kuinka nuorisotoiminnassa uusien avauksien kautta nuorelle tarjoutuu mahdollisuuksia avartaa totuttua toiminta-alueita sopivassa määrin. (Sinisalo-Juha 2021, 81.) Harrastaminen suhteessa harrastamattomuuteen voi toimia juuri totutun toiminta-alueen avartajana. Samanaikaisesti harrastus voi muodostua turvapaikaksi muuttuvissa elämäntilanteissa ja olla kaivattu pysyvä tekijä, joka seuraa mukana paikasta toiseen. Kun jotain tuttua kulkee aina mukana, on paikkakuntaa helppo vaihtaa, vaikka sieltä ei ketään vielä tuntisi.

”On ollut paikkakunnasta riippumatta helppo lähteä harrastamaan sitä uudestaan, koska on oppinut sen jo niin nuorena tai se on tuntunut niin omalta.” – Tanssi –

Eräs nuori nostaa esille kiusaamisen ja sen mahdolliset vaikutukset harrastamiseen. Identiteettipääomalla on vaikutusta myös siihen, miten toisten puheisiin suhtautuu. Nuorena opittu harrastaminen saattaa laajentaa identiteettihorisonttia siten, että luottamus omaan

olemiseen vahvistuu. Seura saattaa tarjota samanlaisia mahdollisuuksia harrastamisen suhteen kaikille, mutta sisä- ja ulkopuolisuudesta käytävä neuvottelu voi johtaa kiusaamiseen. Vaikka kiusaamista ei tapahtuisi, sen kielteinen vaikutus harrastamiseen on tunnistettavissa.

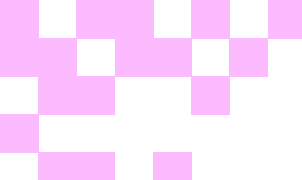
”Jos sua kiusattas sun joukkueessa, ja sä et vaa enää jaksais olla siellä. Joka harkoissa ois semmonen, et pitäs pelätä, mitä muut sanoo sulle.” – TeamGym –

Kokemusta ei voi opettaa tai välittää toisille, koska kahta samanlaista kokemustapahtumaa ei ole olemassa (Toikkanen & Virtanen 2018, 9). Kokemusta ei voi välttämättä opettaa, mutta jonkinlainen välittäminen onnistuu tunteiden ja tunnelman kautta. Kokemus ei ehkä näyttäydy samanlaisena kaikille, mutta siitä on löydettävissä samanlaisuuksia kuten kielteisen tai myönteisen ilmapiirin tunnistaminen. Myönteinen kokemus voi olla vuorovaikutteinen sekä osallisuuteen ja oppimiseen pyrkivä.

*”Mä oon oppinut täältä, kuinka helposti mä pystyn kommunikoida toisten ihmisten kanssa ja olen oppinut, että kuinka pystyy jakaa tunteet ja luoda hyvän tunnelman ja keskustelua toisten kanssa.”
– Teatteri –*

Osallisuus ja harrastamisen ylisukupolvisuus

Yksilöiden suhdetta toisiin yksilöihin, ryhmiin ja yhteiskuntaan voidaan tarkastella luottamuksen avulla. Luottamus on keskeistä yhteiskunnan toimivuuden kannalta. Se on merkittävää myös nuorten sosiaalisessa kiinnittyneisyydessä. (Kivijärvi 2023, 71.) Nuorisobarometreissa on usein kysytty yhteenkuuluvuuden tunteista perheeseen, ystäväpiiriin tai koulu- ja työyhteisöihin. Yhteiskunnan kaikkia jäseniä ei voi tuntea tai sen rajoja määrittellä, jolloin se jää yhteisönä eräänlaiseksi kuvitelmaksiksi. Tieto yhteenkuuluvuuden tunteista kertoo nuorten sosiaalisesta kiinnittyneisyydestä ikätoverisuhteiden ja yksinäisyyden kokemusten rinnalla. (Kivijärvi 2023, 62.) Osallisuus tapahtuu vuorovaikutuksessa yksilön ja yhteisön välissä. Osallisuuden edellytyksinä voi pitää kuulumista ja näkyvänä olemista omana itsenään, osallistumista ja tietoisuutta vaikuttamismahdollisuuksista sekä tunnetta ja tunnistamista omasta kuulumisesta osaksi yhteisöä. Osallisuus kuulumisena merkitsee mukana olemista, sisälle pääsemistä, huomioon otetuksi tulemistä ja mahdollisuuksia jakaa kokemuksia. (Sinisalo-Juha 2023, 15.) Osallisuutta voi luoda pienillä teoilla kuten kannustamalla, mikä on osa huomioon otetuksi tulemistä. Kannustaminen kasvattaa yhteenkuuluvuuden tunnetta saman asian äärellä olemisesta ja lisää luottamusta siihen, että toiset toivovat itselle onnistumisen kokemuksia. Kun itse kannustaa ja saa vastavuoroisesti kannustusta takaisin, lisää se luottamusta kanssaharrastajiin. Kannustaminen on myös mahdollisuutta

vaikuttaa tapahtumien kulkuun ja tuoda esiin omaa persoonaansa. Kannustaminen ylläpitää ja rakentaa vertaissuhteita. Kannustaminen toimii eräänlaisena jaetun kokemuksen sanoittajana ja osallisuuden tunteiden ylläpitäjänä. Ryhmämuotoisesta harrastamisesta seuraa luonnollisesti yhteisöllisyyttä ainakin silloin, kun toimintaa voi tehdä vain toisten kanssa (Tormulainen 2021, 13).

"Jokainenhan sinne omalla persoonallaan tuo sen. Semmoista tsemppiä. Ja monesti pitää ottaa pari, niin kyllä siellä tosi paljon tutustuu. Ja pystyy uusia tai uutta paria tsemppaamaan ja saa sitten tsemppiä. Jokainen tuo sinne omanlaisen roolin. Mutta ihan treenaajia ja yks valmentaja siellä on." – Crossfit –

Yhteiskunnallisena pyrkimyksenä ja tavoitteena on tarjota jokaiselle lapselle ja nuorelle vähintään yksi harrastus. Harrastamisen käsite on laajentunut ja yhä useampaa toimintaa luonnehditaan harrastukseksi. Nuorten vapaa-ajan tyytyväisyyteen vaikuttaa usean säännöllisen harrastuksen parissa toimiminen. Suomalaiset lapset ja nuoret harrastavat jo paljon. Kaikkein tyytyväisimpiä ovat ne, joilla päivittäisiä harrastuksia on neljä tai enemmän. Vuoden 2020 vapaa-aikatutkimuksen perusteella yhdeksällä kymmenestä vastaajasta on jokin harrastus. (Salasuo 2021, 37–43.) Ryhmään kuulumisen ja mielekäs vapaa-aika ovat hyvinvointia lisääviä tekijöitä. Kiinnittymisen kautta kuulumisen, mukana olemisen ja osallisuuden kokemukset voivat lisääntyä. Kaikilla edellytykset toimintaan ja osallistumiseen eivät silti ole samanlaiset. Vaikeudet kasautuvat yhteiskunnallisen aseman takia, mihin vaikuttavat perheen taloudellinen tilanne, työttömyys ja koulutustausta sekä ylisukupolvinen syrjäytyminen. Vahvistavana tekijänä toimii resilienssi. Nuorisobarometrissa 2022 todetaan, kuinka rajoittavia tekijöitä on vähemmän niillä, joiden lähisuhteet ovat kunnossa. Nuorisotyön keskeisiä lähtökohtia ja tavoitteita ovat osallisuuden kokemukset sekä ryhmiin ja yhteisöihin kuulumisen. Vertaissuhteiden tukeminen lisää samalla nuorten resilienssiä. (Kivijärvi 2023, 186, 188.)

Joskus harrastus pysyy, mutta harrastajat ympärillä vaihtuvat. Harrastuksen ei tarvitse perustua ystävyysuhteille vaan osallisuutta yhteisöön voi tuntea muutenkin. Avoimuus uusia ihmisiä ja tilanteita kohtaan kasvattaa kykyä hyväksyä ympäristössä tapahtuvia muutoksia, millä on vaikutusta myös omaan viihtymiseen. Harrastuksen voi nähdä lähisuhteita lisäävänä tekijänä. Seuraavassa vastauksessa näkyy, kuinka harrastusporukan pysyvyyttä toivotaan, vaikka uudet osallistujatkin otetaan tervetulleina vastaan.

"No, meillä on vähän ollut vaihtuva porukka. Se on ollut vähän harmi. On tutustunut uusiin kivoihin tyyppeihin ja sitten ne onkin joutunut jäämään pois. Mutta sille ei voi mitään. Se on toisaalta ollut kiva, kun sitten on mahtunut uusia porukkaan. Vaikka onkin ollut vaihtuvaa niin silti aina on ollut kiva ilmapiiri ja kaikki otetaan mukaan ja ollaan ystävällisiä toisille. On viihtynyt ite tässä porukassa." – Teatteri –

Nuorisolain tavoitteena on tukea nuorten harrastamista ja toimintaa kansalaisyhteiskunnassa. Tavoitteisiin kuuluu myös nuorten osallisuuden

ja vaikutusmahdollisuuksien sekä yhteiskunnassa toimimiseen tarvittavien kykyjen ja edellytysten edistäminen. (Nuorisolaki 2016.) Aktiivisen kansalaisuuden muotoja ovat itsensä kehittäminen, yhteisten asioiden hoitaminen ja poliittinen osallistuminen. Itseä voi jalostaa harrastusten kautta niin ihmisenä kuin kansalaisena. Toiminnallisessa kansalaisuudessa osallistuminen on ensisijaista. Osallistuja haluaa myötävaikuttaa itselle ja muille tärkeiden asioiden hyväksi. (Harju 2020.)

Mahdollisuuksien luominen edistää nuorten pyrkimyksiä olla osallisena ja osallistaa muita nuoria. Mahdollisuuksiin tarttuminen lisää kykyjä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa erityisesti nuoria koskevien asioiden osalta. Oman tekemisen vaikutukset ovat heti nähtävissä, kun palaute tulee suoraan vertaisilta.

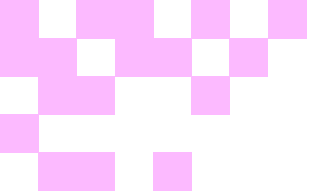
”Siis mulle tulee aina niin lämmin fiilis. Ku ne on sillee, millon te järjestätte uudestaan sen ulkoilmatapahtuman? Mä oon vaa oh my god. Y’all really loved it.” – Itse perustettu elokuvakerho –

Eriarvoisuus syntyy erilaisista eroista johtuvista epätasa-arvoisuuteen johtavista kehityskuluista. Tulo- ja hyvinvointierojen periytyminen liittyvät toisiinsa. Hyvä ja huono-osaisuuden periytyminen ei ole riippuvainen vain vanhempien valinnoista vaan avautuvat rakenteita tarkastellessa. Pääsääntöisesti ihmiset tavoittelevat hyvää elintasoa, elämänlaatua ja hyviä elämäntapoja, mutta voivat ajautua huono-osaisuuteen. (Kaunismaa 2023, 32–33.) Hyvään vanhemmuuteen saatetaan liittää lapsenaktiivinen vapaa-aika. Lapsi ei valitse harrastamista. Harrastusten kautta vanhemmat tekevät yhteiskuntaluokkaa näkyväksi ja ilmaisevat kykyjensä kasvattajina. Ohjattuihin liikunnan harrastuksiin liittyy vanhempien arvottaminen kasvattajina ja vastuullisina vanhempina. (Salasuo 2020, 39.)

Nuorten fokusryhmähaastatteluissa useimmat kertoivat harrastuksen alkaneen vanhempienkautta. Jonkun taidon opettelua ei välttämättä miellä harrastukseksi, mutta se voi toimia ponnahduslautana säännölliseen tekemiseen. Itsekseen on mahdollista opetella tiettyyn rajaan asti. Ammattiaikuinen auttaa viemään taitoa eteenpäin, kun vanhemmat ensin tarjoavat mahdollisuuden oppia taito harrastusympäristössä. Taidon opettelusta voi muodostua mieleinen harrastus, jota tahdotaan omasta halusta toteuttaa.

”Kun mä ja mun pikkuveli oltiin pieniä niin, äitillä ja isällä oli semmonen, et ennen ku mennään kouluun, nii me osataan uida, hiihtää, luistella ja ajaa pyörällä. Hiihtäminen ja pyöräily onnistu, että iskä tai äiti opetti. Mut sitte ne vei meijät uimakouluun ja luistelukouluun. Aluks mä en tykänny luistelukoulusta yhtään, koska mä olin niin huono. Mä en osannu ollenkaan. Mut sitte se ohjaaja sai mut suostuteltuu käymää kahesti viikossa. Mä menin, ja mä vaa halusinki jatkaa. Sille tielle jäin.” – Taitoluistelu –

Lapsena aloitettu harrastus saattaa vaihtua, mutta harrastuksen luonne, kuten liikunnallisuus, säilyä. Harrastamisen voi ajatella liittyvän hyviin elämäntapoihin ja elämänlaatuun. Elintasoon harrastamisella on vaikutusta, kun sen kautta löytyy työ tai ammatti. Jos opittua taitoa ei voisi jostain syystä toteuttaa, saattaisi se merkitä isoakin muutosta.

”Muuttus ihan täysin, koska mä oon kaiken sen ajan liikkunu, mitä mä vaan muistan. Jos multa loppus tämmönen liikunnallinen harrastus, niin siis sehä ois ihan älyttömän iso juttu. Se muuttais kaiken käytännössä, koska se on mulle samal tällä hetkellä tän hetkinen työ.” – Taitoluistelu, ryhmäliikunta –

Köyhyys vaikuttaa lasten mahdollisuuksiin osallistua. Omien lahjojen toteuttaminen ja taitojen suotuisin käyttö saattaa jäädä puutteelliseksi, minkä seurauksena osallistumisen tarjoamat hyödyt eivät kannattele tulevaisuudessakaan. Harrastamattomuuteen voi olla syynä vanhempien rahansäästö tai lapsen oma valinta. Harrastuksen keskeytys vaikuttaa yhteiseen aikaan ystävien kanssa tai ilon tuntemuksiin köyhyyden vastakohtana. Rohkeutta ja ilon aiheita voivat tällöin tuoda koulumenestys tai tukioppilaana oleminen. Maksuttoman harrastuksen valitseminen takaa jatkuvuuden, vaikka rahaa ei olisikaan. Silti köyhyys voi antaa myös voimavaroja kuten ahkeruutta ja kykyä selviytyä vastoinkäymisistä. (Lemetyinen 2014, 109–110.)

Työttömyys tai kokopäiväinen opiskelu merkitsee todennäköisesti myös rahan puutetta nuoren elämässä. Harrastaminen on mahdollista myös omia ideoita toteuttamalla, jolloin omat lahjat voivat nousta erityisen suotuisasti esiin toiminnan ollessa mielekästä. Yksin harrastamisesta puuttuu ohjatun harrastuksen tarjoama yhteisö ja siihen liittyminen, jolloin ratkaisuksi voi syntyä ajatus oman tapahtuman järjestämisestä. Se on myös mahdollisuus kerätä vertaisyleisöä ja viettää yhteistä aikaa ystävien kanssa, minkä kautta tunne osallisuudesta voi rakentua niin järjestäjän kuin osallistujien kesken. Tapahtuman järjestäminen vaatii ahkeruutta ja varautumista vastoinkäymisiin. Tapahtumasta on itse vastuussa, vaikka rahoitus tulisikin muualta. Rahoittajan tukieissa tapahtumaa, tarjoaa se nuorelle samalla mahdollisuuden toimia kansalaisyhteiskunnassa, mikä kasvattaa kyvykkyyttä vaikuttaa ja toimia. Nuoret eivät aina tiedä omista mahdollisuuksistaan toimia tee-se-itse-periaatetta toteuttamalla.

”No siis ensinnäkin, että mä olisin kustantanut kaikki ite. Siis ruuat, tila, koristeet, everything. Mä luulin et mun piti olla... Koska se oli mun oma järjestämä, niin mun piti siitä sit olla vastuus myös. Mä en tienny et rahoittajat, et ne rahoittaa myös nuorten toimintaa ja tommoset ideat.” – Itse perustettu elokuvakerho –

Lopuksi

”Jännitti tosi paljon mennä sinne yksin. Koska ei sieltä ketään tuntenut. Se paransi itsetuntoa ja itseluottamusta. Tuli tosi hyvä fiilis, että lähti. Enkä ole kyllä katunut päivääkään. Oon saanut sieltä tosi paljon kavereita.” – Crossfit –

Nuoret harrastavat paljon, mutta silti kaikilla ei ole vielä harrastusta. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan yhdeksällä kymmenestä on jokin harrastus. Osaamiskeskus Kentaurin aineiston

perusteella yli 70 % on osallistunut vähintään yhden järjestötyypin toimintaan. Näistä suosituinta on liikunta- ja urheiluseurojen järjestämä toiminta.

Yleisesti ottaen voi todeta, että harrastaminen alkaa yleisimmin vanhempien aloitteesta. Kun vanhempi ilmoittaa lapsen harrastukseen, tulee harrastamisesta ylisukupolvinen ilmiö. Lapsi voi innostua lajista, ottaa harrastuksen omakseen ja jatkaa sitä koko nuoruusajan. Hyväosaisuuden periytyminen näkyy mahdollisuutena harrastaa.

Resilienssiksi kutsutaan kriisinsietokykyä, stressitilanteista selviytymistä, mukautumiskykyä, muutosjoustavuutta sekä muutoksista palautumista ja niihin sopeutumista tai niiden kautta uudistumista. Harrastuksen myötä syntyvät sisäiset resurssit kuten sinnikkyys ja ulkoiset resurssit kuten kaverisuhteiden muodostuminen lisäävät resilienssiä. Harrastamisen kautta moni on löytänyt kavereita. Harrastamisen mahdollisuus ryhmässä on samalla vertaissuhteiden tukemista. Nuorten mielestä apu vaikeisiin tilanteisiin löytyy ennen kaikkea ystävistä.

Fokusryhmähaastatteluihin osallistuneet tuntevat pääsääntöisesti yhteenkuuluvuutta harrastusryhmänsä kanssa. Joskus omalta tuntuva seura on saattanut löytyä useamman kokeilun kautta. Muutos ryhmän arvoissa tai kiusaaminen ovat asioita, joiden vuoksi mukana oleminen ei enää kiinnostaisi.

Nuorten kertomuksista nousee esiin harrastamisen vakavuus, jolloin harrastaminen on tavoitteellista toimintaa. Harrastaminen tarjoaa mahdollisuuden oppia lajitaitojen lisäksi omasta luonteesta ja rakentaa omaa identiteettiä. Harrastamisessa kiinnostaa myös mukava ajanviete ilman varsinaisia tavoitteita. Harrastamisen hyödyllisyys, kuten liikunta, voi löytyä leikinomaiseksi mielletyn tekemisen rinnalta.

Harrastaminen tarjoaa osallisuuden kokemuksia ryhmätoiminnan kautta niin kaverisuhteiden kuin lajiin liittyvän kiinnostuksen osalta. Osallisuus näyttäytyy yhteenkuuluvuuden tunteena kuten kommunikaation helppoutena ja tunteiden jakamisena, kavereihin liittymisenä ja ryhmän jäsenten keskinäisenä kannustuksena. Harrastamisen voi nähdä yhteiskuntaan osallistamisen välineenä ainakin silloin, kun projekti tavoittelee osallisuutta yhteiskunnasta. Kyseessä voi olla esimerkiksi kotouttaminen.

Kokemusten kautta ymmärrys todellisuudesta muuttuu. Myönteiset kokemukset tekevät harrastuksen jatkamisesta mielekäästä. Parasta on, että harrastusta voi ajatella ”vain harrastuksena”, jos siltä tuntuu. Harrastukselle on lupa asettaa myös omia tavoitteita tai kulkea ryhmälle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Oli kyseessä sitten kevyt tai vakava harrastaminen, on se osoitus aktiivisena kansalaisena toimimisesta. Liittymisen kautta toiminta tukee osallisuutta ja mahdollistaa oppimisen itseä kiinnostavissa asioissa.

Yleisöluistelu on tältä keväältä ohi. Ruosteelta välttyäkseni kuivasin luistimeni huolellisesti ennen niiden viemistä varastoon. Olen iloinen, että osallistuin. Luistelutapahtuma on kokemuksena vuorovaikutteinen. Se on samaan aikaan sekä yllätyksellinen että yhteisiin sääntöihin

perustuva. Erilaisia luisteluhistorioita kokoavana näyttämönä se on oivallinen tilaisuus myös omien mieltymysten tarkasteluun.

Lähteet

Anttila, Anna 2018. Verrattain kehittävä, eli nuorisotutkijana tietoperustaisessa nuorisotyön kehittämishankkeessa teoksessa Tomi Kiilakoski ja Päivi Honkatukia (toim.) Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Vastapaino. Tampere 2018.

Backman, Jussi 2018. Äärellisyyden kohtaaminen: kokemuksen filosofista käsitehistoriaa. Teoksessa Jarkko Toikkanen & Ira A. Virtanen (toim.) 2018. Kokemuksen tutkimus VI. Kokemuksen käsite ja käyttö, 25–40. Lapland University Press. Rovaniemi 2018.

Harju, Aaro 2020. [Kansalainen voi olla aktiivinen monella tavalla.](#) Viitattu 2.5.2023

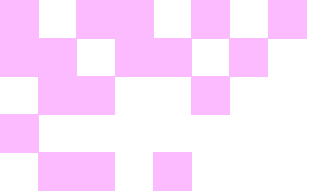
Kaunismaa, Pekka 2023. Nuorten järjestö- ja harrastustoiminnan päälinjat. Artikkelikirjassa Elisa Rasinkangas & Eeva Sinisalo-Juha (toim.) 2023. [Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana.](#) Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 158, 7–14. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki. Pdf. Viitattu 19.4.2023 Huizinga, Johan 1938. Leikkivä ihminen. WSOY:n graafiset laitokset. Kolmas painos. Juva 1984.

Kaunismaa, Pekka 2023. Eriarvoisuus ja nuorten osallistuminen järjestöihin. Artikkelikirjassa Elisa Rasinkangas & Eeva Sinisalo-Juha (toim.) 2023. [Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana.](#) Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 158, 31–40. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki. Pdf. Viitattu 19.4.2023

Kivijärvi, Antti (toim.) 2023. [Läpikriisien. Nuorisobarometri 2022.](#) Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, opetus- ja kulttuuriministeriö. Verkkojulkaisuja (Nuorisotutkimusseura) ISSN 1799-9227, nro 178, Kenttä. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja ISSN 2489-947X (verkkojulkaisu), nro 71. Hansaprint 2023. Pdf. Viitattu 19.4.2023.

Korkiamäki, Riikka 2014. [”Jos mä nyt voisin saada ystäviä” – ulkopuolisuus vertaissuhteissa nuorten kokemana.](#) Julkaisussa Mika Gissler, Marjatta Kekkonen, Päivi Känkänen, Päivi Muranen & Matilda Wrede-Jäntti (toim.) 2014. Nuoruus toisin sanoen. Nuorten elinolot -vuosikirja 2014, 38–50. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print – SuomenYliopistopaino Oy Tampere. Pdf. Viitattu 19.4.2023.

Lemetyinen, Lea 2014. [Katsaus perheen köyhyydestä aiheutuviin lasten toiseuden kokemuksiin.](#) Julkaisussa Mika Gissler, Marjatta Kekkonen, Päivi Känkänen, Päivi Muranen & Matilda Wrede-Jäntti (toim.) 2014. Nuoruus toisin sanoen. Nuorten elinolot -vuosikirja 2014, 105–112. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Juvenes Print – SuomenYliopistopaino Oy Tampere. Pdf. Viitattu 19.4.2023 Marcia, James 1966. Development

and Validation of Ego-identity Status. *Journal of Personality and Social Psychology* 3(5), 551–558.

Nieminen, Juha 2010. Puuttuva lenkki – nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehyksenä. Julkaisussa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.) 2010. Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkosto. Julkaisuja 73, 30–63. Yliopistopaino. Helsinki.

Nivala, Elina & Rynänen, Sanna 2013. [Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia](#). *Sosiaalipedagogiikka*, 14, 9–41. Viitattu 13.5. Pdf.

[Nuorisolaki 2016](#). Viitattu 12.5.2023

Osaamiskeskus Kentauri 2021. Nuorten harrastamista koskevat fokusryhmähaastattelut.

Rautajoki, Hanna 2018. Kokemuksellisuus yhteiskunnallis–poliittisessa mielipiteenmuodostuksessa. Teoksessa Jarkko Toikkanen & Ira A. Virtanen (toim.) 2018. Kokemuksen tutkimus VI. Kokemuksen käsite ja käyttö, 109–129. Lapland University Press. Rovaniemi 2018.

Salasuo, Mikko (toim.) 2021. [Harrastamisen äärellä. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020](#). Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja ISSN 2341-5568 (verkkojulkaisu), nro 68. Verkkojulkaisuja (Nuorisotutkimusseura) ISSN 1799-9227, nro 161, Kenttä. Hansaprint 2021. Pdf. Viitattu 19.4.2023

Sinisalo-Juha, Eeva 2023. Nuoren kasvu yksinäisyyden varjossa. Artikkelikirjassa Elisa Rasinkangas & Eeva Sinisalo-Juha (toim.) 2023. [Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana](#). Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 158, 15–30. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki. Pdf. Viitattu 19.4.2023

Sinisalo-Juha, Eeva 2021. Linkitystä nuorisotyö – nuorisojärjestö – nuorisotoiminta. Julkaisussa Aino Tormulainen (toim.) 2021. [Kompassi Osaamiskeskus Kentaurin matkaan. Käsitteitä ja suuntia nuorisualan järjestöjen tutkimukseen, tilannekuvaan ja vaikuttavuuteen](#). Osaamiskeskus Kentauri. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 122, 48–53. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Sinisalo-Juha, Eeva 2021. Nuoren kasvun ja toimijuuden kehittyminen. Julkaisussa Aino Tormulainen (toim.) 2021. [Kompassi Osaamiskeskus Kentaurin matkaan. Käsitteitä ja suuntia nuorisualan järjestöjen tutkimukseen, tilannekuvaan ja vaikuttavuuteen](#). Osaamiskeskus Kentauri. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 122, 78–83. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Sinisalo-Juha, Eeva & Tormulainen, Aino 2021. Osallisuus. Julkaisussa Aino Tormulainen (toim.) 2021. [Kompassi Osaamiskeskus Kentaurin matkaan. Käsitteitä ja suuntia nuorisualan järjestöjen tutkimukseen, tilannekuvaan ja vaikuttavuuteen](#). Osaamiskeskus Kentauri. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 122, 84–88. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Stebbins, Robert A. 2023. [The leisure basis of caring. Frontiers in Psychology](#). Viitattu 21.5.2023

Suorsa, Teemu 2018. Kasvatuspsykologia monitieteisessä kokemuksen tutkimuksessa: kehityksen sosiaalinen tilanne ja perusteltu osallisuus elämisen näyttämöillä. Teoksessa Jarkko Toikkanen & Ira A. Virtanen (toim.) 2018. Kokemuksen tutkimus VI. Kokemuksen käsite ja käyttö, 85-108. Lapland University Press. Rovaniemi 2018.

Suurpää Leena, Huhta Helena & Pitkänen Tuuli 2022. Läheis- ja yhteiskuntasuhteet mielenterveys- ja päihdeongelmiin apua hakeneiden nuorten resilienssin vahvistajina. Julkaisussa Mikko Salasuo (toim.) 2021. [Harrastamisen äärellä. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2020.](#) Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura. Valtion nuorisoneuvoston julkaisuja ISSN 2341-5568 (verkkojulkaisu), nro 68, 151–166. Verkkojulkaisuja (Nuorisotutkimusseura) ISSN 1799-9227, nro 161, Kenttä. Hansaprint 2021. Pdf. Viitattu 8.5.2023

Toikkanen, Jarkko & Virtanen, Ira A. 2018. Kokemuksen käsitteen ja käytön jäljillä. Teoksessa Jarkko Toikkanen & Ira A. Virtanen (toim.) 2018. Kokemuksen tutkimus VI. Kokemuksen käsite ja käyttö, 7–24. Lapland University Press. Rovaniemi 2018.

Tormulainen, Aino 2021. Mitä tarkoittaa harrastus. Julkaisussa Aino Tormulainen (toim.) 2021. [Kompassi Osaamiskeskus Kentaurin matkaan. Käsitteitä ja suuntia nuorisotalan järjestöjen tutkimukseen, tilannekuvaan ja vaikuttavuuteen.](#) Osaamiskeskus Kentauri. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 122, 10–21. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Helsinki.

Järjestötoiminta – miksi ketään kiinnostaisi?

Nuorten motivaatiotekijät opiskelija- ja poliittisissa nuorisojärjestöissä

Elina Liekkinen
02/2024

Johdanto

Kansalaisjärjestöt ovat kiinnostaneet minua ammatillisesti koko opintojeni ajan. Tämä kiinnostus kumpuaa vahvasti omasta harrastuneisuudestani: Olen itse eksynyt järjestökentälle vuonna 2019 ja ollut siellä aktiivisesti mukana siitä lähtien. Vietän vapaa-ajastani verrattain suuren osan esimerkiksi käymällä erilaisissa kokouksissa, suunnittelemalla järjestöjen toimintaa ja osallistumalla järjestöjen dokumenttien päivittämiseen.

Olen kuitenkin huomannut myös, että kaikki eivät suinkaan ole yhtä kiinnostuneita yhdistyksistä. Monet opiskeluaikaiset kaverini eivät piittaa järjestötoiminnasta ja viettävät vapaa-aikansa mieluummin muilla tavoin, kuten seurustelemalla läheistensä kanssa, harrastamalla tai kuluttamalla viihdettä. Heille kansalaisjärjestöt eivät ole kovinkaan tuttuja tai tärkeitä.

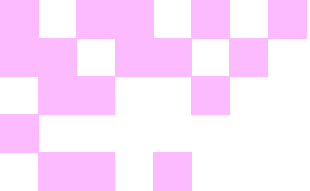
Nämä hurjat erot järjestöaktiivisuudessa eri ihmisten välillä kiehtovat minua. Minkälaiset asiat saavat jotkut ihmiset käyttämään vapaa-aikansa järjestötoiminnassa? Miksi joitakin taas ei kiinnosta yhtään? Miten tällaista yhteiskunnallisen aktiivisuuden kasautumista voitaisiin pyrkiä purkamaan?

Tässä artikkelissa käyn läpi tekemääni selvitystyötä koskien opiskelija- ja poliittisten nuorisjärjestöissä aktiivisesti toimivien nuorten motivaatiotekijöitä. Käyn ensin läpi olemassa olevaa tutkimustietoa nuorten osallistumisesta järjestötoimintaan. Tämän jälkeen käyn läpi tekemääni selvitystyötä, sen toteutusta ja tuloksia. Tekemäni selvitystyö on mittaluokaltaan melko pieni, eikä siitä löydy aukottomia vastauksia kaikkiin kysymyksiin, mutta toivon sen voivan antaa suuntaa niille, jotka tulevaisuudessa pohtivat näitä samoja teemoja.

Tämän artikkelin on tilannut nuorisoalan osaamiskeskus Kentauri. Osaamiskeskus Kentauri tutkii nuorten harrastus- ja kansalaisjärjestötoiminnan vaikutusta nuoriin sekä toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Kentaurin toimintaa rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö, ja sen toiminnasta vastaavat yhteistyössä Humanistinen ammattikorkeakoulu, Opintokeskus Sivis, Suomen Partiolaiset sekä Nuorten yrittäjyys ja talous NYT.

Nuorten osallistumisesta järjestötoimintaan

Suomalainen kansalaisyhteiskunta ja kolmas sektori ovat murroksessa monella tapaa. Elämme yhteiskunnassa, jossa on tarjolla lukemattomia erilaisia tapoja viettää vapaa-aikaa. Nuorilla on mahdollisuus puntaroida erilaisten vaihtoehtojen välillä, ja yhdistykset joutuvatkin kilpailemaan

nuorten vapaa-ajasta esimerkiksi sosiaalisen median ja muun viihteen kanssa. Yleinen mielikuva vaikuttaakin olevan, että järjestöt eivät enää kiinnosta nuoria, ja yhdistystoiminta saatetaan usein mieltää nuorille kaukaiseksi asiaksi.

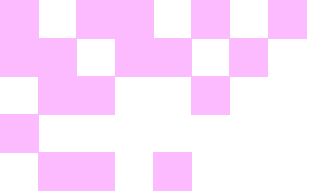
Näistä mielikuvista huolimatta nuoret kuitenkin osallistuvat järjestötoimintaan nykypäivänäkin aktiivisesti. Nuorten yrittäjäyys ja talous NYTin keväällä 2023 keräämän tulevaisuuskyselyaineiston mukaan peräti 87 % nuorista osallistuu järjestötoimintaan (Kaunismaa 2023b). Toisaalta nuorten vapaa-aikatutkimuksen 2022 mukaan esimerkiksi 15–19-vuotiaista 47 % ja 20–24-vuotiaista 44 % osallistuu järjestötoimintaan (Tarvainen, Manner, Myllyniemi & Salasuo 2023, 100). Vaikka luvut ovat hyvin vaihtelevia, voidaan joka tapauksessa sanoa, että nuorten osallistuminen järjestötoimintaan on varsin yleistä.

Edellä mainituista kyselyistä ei kuitenkaan käy ilmi, osallistuvatko nuoret nimenomaan järjestötoimintaan vai järjestöjen tuottamaan toimintaan. Yhdistyksen hallituksessa toimiva nuori ja esimerkiksi jonkun järjestön järjestämän kerhon toimintaan osallistuva nuori osallistuvat kuitenkin hyvin erilaiseen toimintaan. Nuorelle, joka osallistuu vaikkapa johonkin kerhoon, voi olla aivan yhdentekevää, onko kerhotoiminta yhdistyksen, kunnan tai yrityksen järjestämä. Järjestötoimintaan osallistuminen vaatii ihan toisenlaista ymmärrystä järjestöistä ja niiden toiminnasta.

Nuorten osallistuminen erilaisten järjestötyyppien toimintaan on kuitenkin vaihtelevaa. Nuorten yrittäjäyys ja talous NYTin vuonna 2021 teettämän Tulevaisuusraportin mukaan yleisimpiä järjestöjä, johon nuoret osallistuvat, ovat erilaiset urheiluseurat ja liikuntajärjestöt. Niiden toimintaan osallistuu noin joka toinen järjestötoiminnassa mukana oleva nuori. Sen sijaan esimerkiksi opiskelijajärjestöjen toimintaan osallistuu 15,2 % järjestötoimintaan osallistuvista nuorista, yhteiskunnallisen vaikuttamisen järjestöjen toimintaan 3,2 % ja poliittisten puolueiden lapsi- ja nuorisojärjestöjen toimintaan vain 2 %. (Kaunismaa 2023a, 8.) Myös vuonna 2023 teetetty tulevaisuuskyselyaineisto viittaa samaan tulokseen (Kaunismaa 2023b).

Nuorisolan osaamiskeskus Kentaurin vuonna 2021 keräämän kyselyaineiston mukaan nuoret saavat järjestötoiminnasta positiivisia kokemuksia ja oppivat uusia asioita. Vajaa 60 % kyselyyn vastanneista nuorista koki saaneensa järjestö- ja harrastustoiminnasta onnistumisen kokemuksia, oppineensa uutta tietoa ja saaneensa uusia kavereita. Tämän lisäksi vajaa puolet vastaajista koki oppineensa olemaan oma-aloitteisempi, toimimaan paremmin ryhmässä ja ottamaan vastuuta. (Kaunismaa 2022, 7–8.) Järjestötoiminnassa tapahtuva oppiminen on nonformaalia, joten järjestötoiminnassa opitaan paljon myös sellaisia asioita, jotka täydentävät koulussa opittuja asioita. (Vaara 2022, 17–18.) Järjestötoiminnalla ja harrastamisella on siis huomattavia positiivisia vaikutuksia nuorten elämään.

Järjestötoiminta on nuorille myös merkityksellistä. Tärkeintä järjestötoiminta on urheilu- ja liikuntajärjestöihin osallistuville nuorille. Ehkä hieman yllättäen poliittisten puolueiden lapsi- ja nuorisojärjestöissä ja opiskelijajärjestöissä toimivat nuoret kokevat toiminnan vähemmän

tärkeäksi kuin kaikki järjestötoimintaan osallistuvat nuoret keskimäärin. (Kaunismaa 2023c.) Merkityksellisyydenkin kokemukset vaihtelevat siis hieman järjestötyypin mukaan, vaikka nuorten merkityksellisyyden kokemukset eri järjestötyypeissä eivät ole oman tulkintani mukaan erityisen alhaalla.

Järjestötoimintaan osallistuvien nuorten kokemukset vastuullisuudesta ja osallisuudesta yhteiskuntaan ovat hyvin vaihtelevia. Kaikkein vahvimmat kokemukset elämänhallinnasta ja osallisuudesta yhteisöihin ja yhteiskuntaan ovat urheiluseuroihin ja liikuntajärjestöihin osallistuvilla nuorilla. Opiskelijajärjestöihin osallistuvat nuoret kokevat vastuullisuutta ja osallisuutta yhteiskuntaan. Toisaalta poliittisten puolueiden lapsi- ja nuorisojärjestöihin osallistuvat nuorten kokemukset elämänhallinnasta, vastuullisuudesta sekä osallisuudesta yhteisöihin ja yhteiskuntaan ovat huomattavasti heikompia. (Sinisalo-Juha 2022, 20.) Tätä voidaan pitää hieman yllättävänä, sillä nimenomaan yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen pyrkivät nuoret saatetaan mieltää tunnollisiksi ja aktiivisiksi kansalaisiksi.

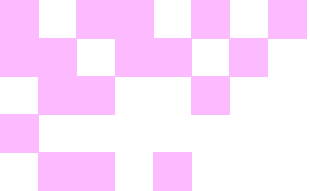
Esteitä nuorten järjestötoimintaan on hyvin monenlaisia. Perhetausta ja sosiaaliset suhteet voivat vaikuttaa siihen, millaiseen toimintaan nuoren on sallittua tai hyväksyttävää osallistua. Alueellisuus voi olla myös merkittävä tekijä, sillä nuoren paikkakunnalla tai lähialueella ei välttämättä ole järjestöä, jonka toiminta kiinnostaa. (Tormulainen 2021, 35.) Mielenkiintoinen kysymys on myös, kuinka paljon vaihtelua järjestötoimintaan osallistumisen esteissä on järjestötyyppien mukaan: Mikä estää osallistumista nimenomaan urheiluseuran toimintaan? Entä opiskelija- tai poliittisen nuorisojärjestön?

Tämän selvitystyön kannalta on olennaista huomioida, että nuorten osallistuminen järjestötoimintaan ei ole siis yhteneväistä. Esimerkiksi nuorten osallistuminen järjestötoimintaan ja toiminnan mielekkyyden kokemukset vaikuttaisivat olevan selvästi sidoksissa esimerkiksi nuoren ikään ja järjestötyyppiin, johon nuori osallistuu. Tämän takia tämänkään selvityksen pohjalta ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä, jotka koskevat kaikkia järjestötoimintaan osallistuvia nuoria. Keräämäni aineistot koskevat nimenomaan opiskelija- ja poliittisia nuorisojärjestöjä ja sitä kautta melko pientä osaa järjestötoiminnassa aktiivisesti mukana olevista nuorista. Esimerkiksi Nuorten yrittäjäyys ja talous NYT:n vuonna 2021 kerätyn kyselyaineiston mukaan kyseisissä järjestöissä toimii yhteensä 17,2 % järjestötoimintaan aktiivisesti osallistuvista nuorista (Kaunismaa 2023a, 8).

Webropol-kysely

Kyselyn toteuttaminen

Ensimmäisenä selvitystyössäni tein internetissä nimettömästi vastattavan Webropol-kyselyn. Vastaajia ei pyydetty antamaan esimerkiksi yhteystietojaan tai muita tietoja, joista hänet olisi pystynyt tunnistamaan. Kyselyssä oli yhteensä viisi kysymystä, joihin kaikkiin

vastaaminen oli vapaaehtoista eli kyselyyn vastatessa oli mahdollista jättää vastaamatta osaan kysymyksistä. Kyselyä jalkautettiin muutamassa opiskelija- ja poliittisessa nuorisoyhteisössä.

Ensimmäisenä vastaajia pyydettiin kertomaan ikänsä suuntaa antavasti. Vastausvaihtoehdot kysymykseen olivat ”alle 20-vuotias”, ”20–25-vuotias”, ”26–30-vuotias” ja ”yli 30-vuotias”. Rajasin vastaukset tällä tavalla, koska näiden järjestöjen toimintaan osallistuu pääasiassa 20-vuotiaita nuoria aikuisia.

Toisena kysymyksenä vastaajia pyydettiin määrittelemään, kuinka motivoituneita he kokivat olevansa järjestötoimintaan viisiportaisella Likertin asteikolla välillä ”en lainkaan motivoitunut” (1) ja ”erittäin motivoitunut” (5).

Kyselyssä pyydettiin seuraavaksi kertomaan vapaasti, mikä saa vastaajan pysymään mukana järjestötoiminnassa. Kysymykseen vastaamista ei ollut rajattu mitenkään, joten vastaajilla oli mahdollisuus nimetä useampia motivaatiotekijöitä. Kysymyksellä oli tarkoitus kartoittaa, minkälaiset asiat tulevat nuorilla päällimmäisenä mieleen, kun he miettivät omaa motivaatiotansa järjestötoimintaan.

Kyselyn lopuksi kysyttiin, näkeekö vastaaja itsensä mukana järjestötoiminnassa vielä kymmenenkin vuoden kuluttua. Jatkokysymyksenä vastaajilta kysyttiin, minkälaisessa toiminnassa he voisivat nähdä itsensä tulevaisuudessa. Kysymyksessä oli valmiita vaihtoehtoja mutta sen lisäksi myös mahdollisuus avoimelle vastaukselle. Vastausvaihtoehdot kysymykseen olivat:

- Hallituksessa toiminen
- Kampanjoihin tai työryhmiin osallistuminen
- Tapahtumiin osallistuminen
- Tapahtumien tai muun toiminnan järjestäminen
- Joku muu vapaaehtoistoiminta, mikä?

Jos vastaaja vastasi aiempaan kysymykseen, että ei voisi nähdä itseänsä mukana järjestön toiminnassa tulevaisuudessa, pyydettiin vastaajaa kertomaan, mikä saa vastaajan ajattelemaan niin.

Kyselyn tulokset

Webropol-kyselyyn vastasi yhteensä 38 henkilöä. Kyselystä saatua aineistoa ei siis voida pitää erityisen kattavana, eikä vastausten pohjalta voida tehdä yleistyksiä. Näen kuitenkin, että tulokset ovat suuntaa antavia, ja että niiden perusteella voidaan lähteä pohtimaan nuorten motivaatiota järjestötoimintaan syvemmin.

Kyselyyn vastanneista henkilöistä suurin osa oli 20–30-vuotiaita. Vastaajista alle 20-vuotiaita oli neljä, 20–25-vuotiaita oli 19, 26–30-vuotiaita 12 ja yli 30-vuotiaita kaksi. Kaksi vastaajista ei siis Suomen nuorisolain mukaan ole enää nuoria. Pidän myös kahden yli 30-vuotiaan vastaukset mukana aineistossa, koska mielestäni kahden

vastaajan vastaukset eivät luo merkittävää vääristymää kyselyn tuloksiin.

Kyselyyn vastanneiden voidaan sanoa olevan hyvin motivoituneita järjestötoimintaan. Kun vastaajia pyydettiin arvioimaan omaa motivaatiotansa viisiportaisella asteikolla 1–5, vastaajien keskiarvo oli 4,0. Mielenkiintoinen huomio kuitenkin on, että yksi vastaaja arvioi oman motivaationsa olevan 2.

Kuinka motivoitunut koet olevasi järjestötoimintaan? (1–5)	Vastauksien määrä
1	0
2	1
3	11
4	11
5	14

Taulukko 1.: Nuorten vastaukset kysymykseen ”Kuinka motivoitunut koet olevasi järjestötoiminnasta?”. Skaala 0 = ei lainkaan motivoitunut, 5 = erittäin motivoitunut.

Motivaatiotekijöitä koskevaan avoimeen kysymykseen tuli vastauksia yhteensä 32. Kuten edellä mainitsin, vastaajien oli mahdollista omissa vastauksissaan nimetä useampi motivaatiotekijä. Tulosten tarkastelemisen helpottamiseksi lajittelin vastaukset 11 eri luokkaan (Taulukko 1.). Lajittelin vastaukset melko karkeasti näihin luokkiin omaa tulkintaani käyttäen. Koska vastaajilla oli mahdollisuus muotoilla avoimet vastaukset miten vain, samoja asioita mainittiin eri sanoin (esimerkiksi ”yhteisö” ja ”muut järjestössä olevat ihmiset”). Tulkitsin esimerkiksi tällaisten vastausten kuuluvan samaan luokkaan.

Taulukon 2. vastauksista korostuu erityisesti kaksi motivaatioon vaikuttavaa tekijää: osallisuus ja vaikuttaminen. Järjestössä koettu osallisuuden tunne yhteisöön ja järjestötoiminnasta saadut ihmissuhteet mainittiin avoimissa vastauksissa yhteensä 21 kertaa. Vaikuttamis- ja kehittämistyö mainittiin puolestaan 14 eri vastauksessa.

Kolmanneksi eniten mainintoja sai toiminnan merkityksellisyys ja mielekkyys (9 vastausta). Neljänneksi eniten mainintoja saivat oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyvät teemat (6 vastausta). Näiden lisäksi joissakin vastauksissa mainittiin esimerkiksi vapaaehtoistyöstä saatava palkkio, verkostot ja kokemus. Nämä vastaukset ovat siinä mielessä mielenkiintoisia, että tulkitsen niillä tarkoitettavan nimenomaan hyötyä, jota nuori itse saa osallistumisestaan: järjestötoiminnasta saa kokemusta ja verkostoja, joista hyötyy esimerkiksi tulevaisuuden työelämässä.

	Vastauksien määrä
Yhteisöllisyys, ihmissuhteet, järjestötoiminnassa mukana olevat muut ihmiset	21
Vaikuttamis- ja kehittämistyö	14
Oppiminen ja itsensä kehittäminen	6
Aatteet, ideologiat, arvot	2
Toiminnan joustavuus	1
Toiminnan mielekkyys ja merkityksellisyys	9
Matala kynnyks toimintaan osallistumiseen	1
Velvollisuudentunne	3
Työkokemus, tulevaisuuden verkostot	3
Palkkio, raha	2
Ei mikään	1

Taulukko 2.: Nuorten vastaukset kysymykseen ”Mikä saa sinut pysymään mukana järjestötoiminnassa?”

Näiden lisäksi yksittäisiä vastauksia saivat myös esimerkiksi matalan kynnyksen toiminta, toiminnan joustavuus, velvollisuudentunne, arvot ja ideologiat. Vaikka vastauksista nousevat esiin muutamat isommat teemat, olivat vastauksissa mainitut motivaatiotekijät hyvin moninaisia. Yksi vastaajista vastasi myös, että ei kokenut vastaamisen hetkellä ollenkaan motivaatiota järjestötoimintaan.

Vastaajat olivat hyvin varmoja haluavansa jatkaa järjestötoiminnan parissa tulevaisuudessakin. Kaikista 38 vastaajasta 36 vastasi näkevänsä itsensä olevan jonkun järjestön toiminnassa mukana vielä kymmenen vuoden kuluttua. Järjestöille on siis tämän aineiston valossa tulevaisuudessakin kysyntää.

Eniten vastaajat kokivat näkevänsä itsensä osallistumassa tapahtumiin, toiseksi eniten hallitustoiminnassa ja järjestämässä tapahtumia. Kolmanneksi eniten vastauksia sai kampanjoihin ja työryhmiin osallistuminen. Vastauksissa ei ole siis tulkintani mukaan huomattavaa eroa. Avoimia vastauksia tuli vain muutama mutta niistä nousi esiin alumnitoiminta ja työntekijänä toimiminen järjestössä. Kaksi vastaajista, jotka vastasivat, että eivät näe itseänsä jonkun järjestön toiminnassa tulevaisuudessa, eivät vastanneet heille osoitettuun jatkokysymykseen.

	Vastauksien määrä
Hallituksessa toimiminen	29
Kampanjoihin tai työryhmiin osallistuminen	27
Tapahtumiin osallistuminen	32
Tapahtumien tai toiminnan järjestäminen	29
Jokin muu vapaaehtoistoiminta, mikä?	5

Taulukko 3: Nuorten vastaukset kysymykseen ”Millaisessa toiminnassa voisit nähdä itsesi olevan mukana?”

Yleisesti kyselyn tuloksista voidaan sanoa, että kyselyn vastauksissa oli paljon yhteneväisyyttä: vastaajat kokivat olevansa motivoituneita järjestötoimintaan, motivaatiotekijöissä korostuivat samantapaiset asiat ja vastaajat näkivät itsensä mukana järjestötoiminnassa myös tulevaisuudessa. Mielenkiintoinen poikkeus on, että yksi vastaaja ilmaisi vastauksissaan, että ei juuri koe motivaatiota järjestötoimintaan vastaamishetkellä.

Haastattelut

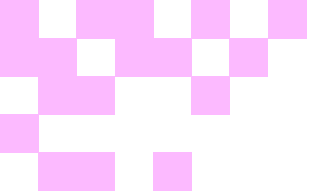
Haastatteluiden toteutus

Webropol-kyselyn tulosten perusteella lähdin toteuttamaan yksilöhaastatteluja. Haastattelujen tarkoituksena oli nimenomaan pyrkiä syventämään kyselyä saatuja tuloksia, joten haastattelurunkoa suunniteltaessa pidin haastatteluiden tuloksista nousseet huomiot mielessäni. Haastattelujen myötä lisäsin haastattelurunkoon muutaman kysymyksen, mutta pääpiirteet haastattelurungossa ja keskeisimmät kysymykset olivat samat kaikissa haastatteluissa.

Haastateltavia lähdin etsimään samoista järjestöistä, joihin olin jalkauttanut myös aiemmin Webropol-kyselyä. Laitoin viestiä samojen järjestöjen keskustelualustoille ja pyysin ihmisiä haastateltavaksi. Yhden haastateltavan kohdalla lähestyin häntä myös henkilökohtaisesti.

Haastattelin yhteensä kolmea henkilöä, jotka ovat aktiivisesti mukana järjestötoiminnassa. Haastatteluista kaksi tapahtui etänä verkkoyhteyksin ja yksi kasvokkain. Anonymisoin haastattelut litteroinnin yhteydessä haastateltavien yksityisyyden suojaamiseksi. Käytän haastateltavista jatkossa nimiä Haastateltava 1 (H1), Haastateltava 2 (H2) ja Haastateltava 3 (H3).

Haastateltavien taustat järjestötoiminnassa olivat erilaisia esimerkiksi

sen suhteen, kuinka pitkään he olivat olleet järjestötoiminnassa. Kaikki haastateltavat toimivat kuitenkin haastatteluhetkellä jossakin luottamustoimessa eri järjestöissä. Jokainen toimi haastatteluiden aikana jonkun yhdistyksen hallituksessa. Kaksi haastateltavista toimi useamman yhdistyksen hallituksessa ja heillä molemmilla oli samaan aikaan myös jonkun yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan pesti. Kaikki haastateltavat olivat myös esimerkiksi toimineet erilaisissa työryhmissä.

Haastatteluissa kävin ensimmäisenä läpi haastateltavien historiaa järjestötoiminnassa. Kysyin, kuinka kauan haastateltavat olivat olleet mukana järjestötoiminnassa, miten he olivat alun perin päätyneet mukaan järjestötoimintaan sekä milloin he olivat ensimmäisen kerran kuulleet järjestötoiminnasta. Tämän jälkeen käsittelin haastateltavien motivaatiotekijöitä. Nostin tässä esiin Webropol-kyselystä nousseita teemoja ja kysyin, minkälaisia ajatuksia ne herättivät haastateltavissa. Kysyin myös motivaatioiden haasteista ja siitä, mikä on saanut haastateltavat pysymään mukana toiminnassa. Viimeisenä teemana käsittelin haastateltavien tulevaisuutta järjestöissä.

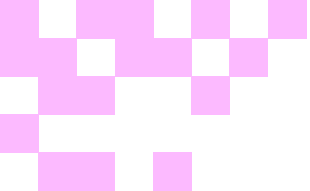
Haastatteluiden tulokset

Aloitin haastattelut kysymällä haastateltavien historiasta järjestötoiminnassa. Heidän taustansa olivat melko erilaisia keskenään. Haastateltava 1 kertoi päätyneensä järjestötoimintaan, koska hänen perheensä ja sukunsa ovat yhteiskunnallisesti aktiivisia: hänen perheessään katsottiin yhdessä uutisia, keskusteltiin ajankohtaisista asioista ja kannustettiin lähtemään mukaan järjestötoimintaan. Haastateltava 3 oli puolestaan lähtenyt mukaan lukionsa oppilaskunnan toimintaan, koska hänen kaverinsa oli kysynyt häntä mukaan. Haastateltava 2 oli sen sijaan päätenyt järjestötoimintaan mukaan, kun hän oli saanut opiskelupaikan ja päättänyt lähteä mukaan opiskelijakunnan toimintaan. Hänkin oli kuitenkin päätenyt opiskelijakuntansa hallitukseen kavereidensa kautta.

Kysyin haastateltavilta, kuinka merkitykselliseksi he kokivat järjestötoiminnassa mukana olemisen. Kaikki haastateltavat kokivat järjestötoiminnan olevan itselleen merkityksellistä. Haastateltava 1 nosti esiin, että hän koki merkitykselliseksi varsinkin yhdistyksen johtotehtävissä toimimisen. Haastateltavalle 2 järjestön arjen pyörittäminen ja opiskelijakunnan jäsenten kohtaaminen toivat hänelle merkityksellisyyden tunteita.

Seuraavaksi haastatteluissani etenin käymään läpi haastateltavien motivaatiotekijöitä. Kaikki haastateltavat olivat samaa mieltä siitä, että järjestössä toimivilla toisilla ihmisillä on hyvin suuri merkitys motivaatioon. Kysyin haastattelussa, mikä motivoi haastateltavia olemaan mukana järjestötoiminnassa antamatta mitään esimerkkiä motivaatiotekijöistä tai ohjaamatta vastausta muulla tavoin. Kaikkien haastateltavien vastauksissa mainittiin järjestössä toimivat ihmiset ja heidän muodostamansa yhteisö.

Ku ehkä sitä voi niinku verrata siihen, että sä oot niinku työpaikassa, jossa on tosi (--) surkea työyhteisö, eihän kukaan

siel halua töissä olla vaikka se olis niinku sun unelmien työpaikka. Niin ehkä sillei järjestössä tää. Varsinkin kun järjestö ei oo mikään työpaikka. (--) Sun elanto ei oo kiinni siitä, et jos se yhteisö on hirveä nii eihän kukaan sinne halua jäädä tai olla. Kyl mun mielestä se on ehkä just silleen järjestöjen ydin. Miksi ihmiset on siellä tai halua jäädä sinne, on ne ihmiset ja se yhteisö. (H1.)

Haastateltavat kokivat myös huonolla ilmapiirillä ja yhteishengellä olevan päinvastainen vaikutus motivaatioon. Haastateltava 3 kertoi jopa lopettaneet kokonaan erään järjestön toiminnassa mukana olemisen huonon ilmapiirin takia.

No siis oon ollu kyllä semmosissa järjestöissä missä niin kun ilmapiiri on ollu vähän huonompi. Että eipä siellä kauheen pitkään sitten oltu. (H3.)

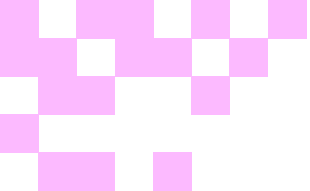
Kysyessäni haastateltavilta heidän kokemuksistaan vaikuttamisen haastateltavat antoivat hieman erilaisia vastauksia. Kaikki haastateltavat kyllä kokivat, että vaikuttamistyön tekeminen ja tunne siitä, että järjestössä voi vaikuttaa, vaikuttivat positiivisesti motivaatioon. Heidän ajatuksensa vaikuttamisesta olivat kuitenkin erilaisia. Haastateltavat 1 ja 3 mielsivät vaikuttamisen laajemmin yhteiskunnallisena vaikuttamisena. Haastateltava 2 puolestaan puhui vaikuttamisesta ja asioiden eteenpäin viemisestä nimenomaan omassa järjestössään.

(--)että mä en vaan niinku kato sivusta että tekisipä joku jotain, että mä tiedän, että mulla on paikka jossa mä voin vaikuttaa. Mut sitten kuitenkin ehkä tietää kun on ollu järjestös sen verran kauan, (--) et silleen en mä mitää maailmanrauhaa tai suuria asioita tuu muuttamaan. (H1.)

Sen sijaan haastateltavilla oli erilaisia näkemyksiä siitä, kuinka paljon heidän motivaatioonsa vaikuttaa järjestötoiminnasta saatavalla palkkiolla. Kaikki haastateltavat näkivät, että palkkio sitouttaa toimintaan. Heillä oli kuitenkin erilaisia näkemyksiä siitä, miten se vaikuttaa heidän motivaatioonsa. Haastateltava 1 koki, että palkkion tuoma sitoutuminen aiheuttaa enemmän paineita tehdä asioita. Hänen mielestään palkkiottomuus mahdollistaa sen, että voi vapaammin määritellä oman osallistumisensa määrää, mikä puolestaan lisää hänelle motivaatiota. Haastateltavat 2 ja 3 näkivät mahdollisuuden sitoutua toimintaan positiivisena asiana.

No ehkä se ei niinku ite järjestötoiminnassa motivoi, koska sit musta tuntuu, et jos siihen tuodaan niinku raha mukaan, palkkiot niin sit se muuttuu vähän niinku työksi. Ja sit kuitenkin järjestötoiminta on itelle vähän niinku harrastus. (H1.)

No kylhän se varmasti (--) sitouttaa paremmin tekemään asioita. (--) sit mä sanoisin, et se et sä saat jonku pienen rahapalkkionkin niin kyl se motivoi huomattavasti paljon enemmän tekemään asioita ku se, et sä vedät niska limassa asioita ja sä et saa siit minkäänlaista palkkioo. (H2.)

Haastateltavilla oli myös erilaisia näkemyksiä siitä, miten järjestötoiminnasta saatava työkokemus vaikuttaa heidän motivaatioonsa. Haastateltavat 1 ja 2 kokivat saavansa järjestötoiminnasta työkokemusta ja sen vaikuttavan osaltaan motivaatioon. Haastateltava 2 halusi tulevaisuudessa työllistyä järjestöön, Haastateltava 1 ei puolestaan ollut kiinnostunut työllistymään järjestökentälle. Haastateltava 3 koki hieman muista poiketen, ettei ihan kaikenlaisesta järjestötoiminnasta saa hyötyä tulevaisuuden työnhaussa.

Siit kyl tulee tosi paljon kontakteja, mut toki se että se ikävä asia on vaan se, että (--) pitää aika pitkään tehdä töitä ja aika paljon tehdä silleen työtä, että tässä niin kun saa semmosii näyttävii, hienoja CV merkintöjä, mistä on oikeesti silleen niinku takuuvarmasti hyötyy (H3.)

Kaikki haastateltavat kertoivat myös, että he olivat kokeneet järjestötoiminnassa myös haasteita motivaation kanssa. Vastauksista nousi esille, että nämä haasteet liittyivät liialliseen vastuunkasautumiseen ja toimijoiden vähyyteen.

Että ehkä just se, että niin kun jos on esimerkiksi vaikka semmonen tilanne, että niin kun hallituksessa tai jossain on liian vähän toimijoita, niin silloin sitä vastuuta tulee tosi paljon ja sitten kun ei osaa ehkä priorisoida sitä tai jotkut asiat on vaan pakko tehdä. (H3.)

Sit on ollu tosi paljon ihmisii mukana ja sit yhtäkkii kukaan ei enää vastaa ja yhtäkkii kukaan ei oookkaan tekemässä sitä, nii sit tulee vähän semmonen ärsytys ja silleen no pitääks mun yksin tehdä nää kaikki. (H1.)

Kaikki haastateltavat kuvailivat, että he ovat järjestötoiminnassa ollessaan ottaneet itselleen liikaa tehtävää ja vastuuta. Vaikka haastateltavat eivät kuvailleet, että velvollisuudentunne olisi heille mitenkään merkittävä motivaatiotekijä, herättää tämä silti pohtimaan asiaa enemmän.

Kukaan haastateltavista ei kuitenkaan kertonut harkitsevansa vakavasti järjestötoiminnan lopettamista. Kaikki haastateltavat uskoivat olevansa jonkun järjestön toiminnassa vielä tulevaisuudessakin. Haastateltava 1 koki, että tulevaisuudessa hänen aktiivisuutensa järjestöissä saattaa vähentyä työelämään siirtymisen myötä. Kaikki haastateltavat olivat olleet jossakin poliittisessa nuorisjärjestössä vähintään rivijäsenenä ja he kaikki sanoivat, että heitä voisi tulevaisuudessa kiinnostaa emopuolueessa toimiminen.

Haastattelusta nousee esiin hyvin samantapaisia asioita kuin Webropol-kyselystäkin. Haastateltavien vastauksista nousi esille yhteisiä motivaatiotekijöitä mutta haastateltavilla oli myös erilaisia näkemyksiä motivaatiotekijöihin. Sekä kyselyn että haastatteluiden perusteella voidaan sanoa, että vaikka yleisiä motivaatiotekijöitä löytyy, ei vaikuta olevan olemassa yhtä tiettyä motivaatiotekijää, jonka voitaisiin sanoa koskettavan kaikkia.

Yhteenveto

Yhteenvetona tämän selvitystyön pohjalta voidaan päätellä, että nuorten motivaatiot lähteä mukaan järjestötoimintaan ovat hyvin moninaiset. Yhtä selittävää motivaatiotekijää ei ole olemassa, vaan motivaatio on monen tekijän summa. Motivaatiotekijät ovat myös hyvin vaihtelevia: se mikä motivoi enemmän yhtä, ei välttämättä motivoikaan samalla tavalla toista.

Kuitenkin keräämieni aineistojen perusteella vaikuttaisi olevan olemassa motivaatiotekijöitä, jotka ovat melko yleisesti ja laajasti jaettuja nuorten järjestötoimijoiden keskuudessa. Tällaisia motivaatiotekijöitä ovat esimerkiksi järjestössä toimivat toiset ihmiset, vaikuttaminen ja nuorten kokemukset toiminnan merkityksellisyydestä. Näiden ei tietenkään voida yleistää koskevan kaikkia nuoria, mutta sanoisin niiden vaikuttavan olevan yleisiä.

Jatkossa nuorten motivaatiota olisi syytä tarkastella syvemmin. Keräämieni aineistot eivät ole kovinkaan laajoja, enkä päässyt tässä selvitystyössä kovinkaan syvälle aiheeseen. Mielestäni on hyvinkin mahdollista, että joitakin motivaatiotekijöitä on jäänyt kokonaan tämän selvitystyön ulkopuolelle.

Kuten aiemmin tässä artikkelissa mainitsin, on myös huomioitava, että tämän selvitystyön aineisto kohdistuu vain tiettyihin järjestötyyppeihin. Tämän selvitystyön aineisto rajaa pois esimerkiksi urheiluseurojen, uskonnollisten ryhmien sekä harrastus- ja kulttuurijärjestöjen toimintaan osallistuvat nuoret. Nuorten motivaatiotekijät osallistua järjestötoimintaan voivat mahdollisesti vaihdella järjestötyypin mukaan, joten tämän selvitystyön tuloksia ei voi yleistää koskemaan kaikkia nuoria kaikenlaisien järjestöjen toiminnassa. Jatkossa tämän selvityksen aiheeseen olisi syytä paneutua erilaisten järjestötyyppien näkökulmasta.

Keräämissäni aineistoissa korostuu hyvin voimakkaasti nuorten aikuisten osuus. Tätä hainkin tarkoituksella tässä selvitystyössä, mutta tämän aineiston perusteella ei voida juurikaan sanoa mitään alle 20-vuotiaista. Nuoret aikuiset ovat elämässään huomattavasti erilaisessa elämäntilanteessa ja kehitysvaiheessa kuin vaikkapa vielä vanhempien luona asuvat alaikäiset nuoret. Siispä motivaatiotekijät ja mahdollisuudet osallistua järjestötoimintaan voivat vaihdella iän mukaan. Tulevaisuudessa voisikin olla aiheellista syventyä nimenomaan alaikäisten nuorten motivaatioon.

Lähteet:

Kaunismaa, Pekka 2022. Yleiskuva nuorten harrastuksista ja järjestötoiminnasta. Teoksessa Pekka Kaunismaa (toim.) Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 142, 6–8.

Kaunismaa, Pekka 2023a. Nuorten järjestö- ja harrastustoiminnan päälinjat. Teoksessa Elisa Rasinkangas ja Eeva Sinisalo-Juha (toim.) Yksin, yhdessä, yhteisössä. Järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 158, 7–14.

Kaunismaa, Pekka 2023b. [Nuorista 87 % osallistuu järjestöjen toimintaan](#). Viitattu 16.2.2024.

Kaunismaa, Pekka 2023c. [Järjestötoiminta on nuorille tärkeää](#). Viitattu 16.2.2024.

Sinisalo-Juha, Eeva 2022. Nuorten harrastus- ja järjestötoiminnan peilautuminen nuorten kokemuksiin muun muassa elämönhallinnasta, vastuullisuudesta ja osallisuudesta. Teoksessa Pekka Kaunismaa (toim.) Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 142, 20–22.

Tarvainen, Kai & Manner, Joel & Myllyniemi, Sami & Salasuo, Mikko 2023. Järjestökiinnittyneisyys. Teoksessa Sinikka Aapola-Kari (toim.) Vaihteleva vapaa-aika. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2022. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, 101–106.

Tormulainen, Aino 2021. Kirjallisuuskatsaus nuorten harrastamisesta ja järjestöosallistumisesta. Teoksessa Aino Tormulainen (toim.) Kompassi Osaamiskeskus Kentaurin matkaan. Käsitteitä ja suuntia nuorisoalan järjestöjen tutkimukseen, tilannekuvaan ja vaikuttavuuteen. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 122, 22–46.

Vaara, Lauri 2022. Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten oppimisessa. Teoksessa Pekka Kaunismaa (toim.) Harrastus- ja järjestötoiminnan merkitys nuorten elämässä. Humanistinen ammattikorkeakoulu, julkaisuja 142, 16–19.

Kirjoittajan esittely

Elina on nuorten aktiivisesta kansalaisuudesta ja kansalaisyhteiskunnasta kiinnostunut yhteisöpedagogiopiskelija. Hänen kiinnostuksensa näitä teemoja kohtaan nousee hänen omasta järjestötoiminnastaan. Tulevaisuudessa hän toivoisikin pääsevänsä tekemään työtä näiden teemojen parissa.

Arvot ja tunteet ovat nuorten osallistamisen keskiössä

Terhi Ljungkvist &
Maiju Tuomainen
08/2023

Johdanto

Viime vuosien suuret yhteiskunnalliset liikkeet, kuten #metoo, Black Lives Matter ja Elokapina, ovat tehneet vaikuttavia avauksia yhteiskunnallisen muutoksen edistämiseksi. Näiden avausten seurauksena useat epäkohdat, kuten poliittisen järjestelmämme epätasa-arvoisuus ja väkivaltaisuus sekä globaaliin markkinatalouteen kytkeytyvän elämäntapamme kestättömyys, ovat nousseet julkiseen keskusteluun. Liikkeet ovat luoneet muutosta niin normeihin, asenteisiin kuin lainsäädäntöönkin.

Tämän uuden ajan aktivismin keskeisiä toimijoita ovat nuoret. He vaativat arvolähtöistä muutosta, joka edistää ihmisoikeuksia ja ympäristön kunnioittamista. Tässä muutoksessa perinteiset osallistumisen tavat tulevat haastetuksi. Tämä edellyttää järjestöiltä kykyä uudistua. Nuorten kriittisille äänille tarvitaan tilaa mm. siksi, että nykyiset päätökset ja poliittiset toimet vaikuttavat keskeisesti juuri heidän tulevaisuuteensa. Nykyajan ja tulevaisuuden kompleksisten ongelmien ratkaisemiseen tarvitaan meitä kaikkia, eikä nuoria tule jättää sivuun. Järjestökenttä on jo pitkään kipuillut yhteiskunnassa ja vapaaehtoistoiminnassa tapahtuneiden osallistumisen muutosten kanssa, jotka vaikuttavat ihmisten sitoutumiseen. Näitä kansalaisyhteiskunnassa tapahtuneita ja sitä haastavia muutoksia avaamme opinnäytetyössämme kattavasti.

Kehittämistyön tuotoksena kehitimme arvolähtöisen mallin osallistamiseen, jonka avulla järjestöt voivat huomioida nuorten odotuksia ja tarpeita toiminnassaan valta- ja systeemikriittisistä näkökulmista. Mallin keskiössä on itse- ja yhteisöreflektio sekä turvallinen tila tunneilmalliselle.

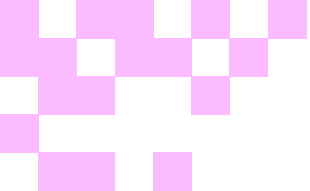
Avaamme tässä artikkelissa, miten kaksi toisille ennestään tuntematonta yhteisö-pedagogiopiskelijaa lähti kehittämään uusia keinoja nuorten aktiiviseksi osallistamiseksi yhteiskuntaan jaettujen arvojen pohjalta, ja jaamme ne keskeisimmät oivallukset, jotka matkan varrella opimme.

Theseus-linkki opinnäytetyöhön:

<https://www.theseus.fi/handle/10024/796216>

Kansalaisyhteiskunta ja osallistuminen muuttuvat

Muutos on alati läsnä kansalaisyhteiskunnassa. 2000-luvulla ovat puhuttaneet osallistumiseen ja osallistumisen tapoihin liittyvät muutokset. Niistä kenties merkittävin on se, että ihmiset eivät enää sitoudu perinteisiin järjestöihin entiseen tapaan – osallistuminen on lyhytkestoista ja projektimaista. Toinen merkittävä muutos on se, että järjestöjen tila ja mahdollisuudet kohdentaa kriittisiä arvioita julkista

valtaa kohtaan ovat heikentyneet järjestöjen ammattimaistuttuaja ollessa vahvasti riippuvaisia julkisesta rahoituksesta. Nämä kaksi keskeistä muutosta ovat olleet vaikuttamassa siihen, että erityisesti nuorten yhteiskunnallinen osallistuminen ja kriittinen yhteiskunnan uudistajan rooli ovat siirtyneet vahvemmin vapaamman kansalaisaktivismiin – eli neljännen sektorin – piiriin.

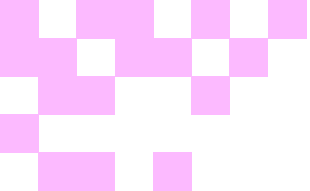
Neljännellä sektorilla tarkoitetaan vapaata kansalaisaktivismia, joka ei ole muodollisesti järjestäytynyttä, kuten yhteiskunnan kolme muuta sektoria: yksityinen (yritykset), julkinen (kunnat ja valtio) ja kolmas sektori (järjestöt ja yhdistykset). Neljännelle sektorille on tyypillistä ketteryys ja nopea organisoituminen. Se on muita sektoreita vapaampi luomaan itse toimintatapansa ja tavoitteensa. 2020-luvulla neljännen sektorin toimintaa ohjaavat uudet vallan arvot, joiden keskiössä ovat verkostomaisuus, yhteistyö, läpinäkyvyys sekä digitaalisten mahdollisuuksien hyödyntäminen organisoitumisessa. Erityisesti nuorten yhteiskunnalliselle osallistumiselle ja vaikuttamiselle on löytynyt ja luotu sijaa neljännen sektorin aktivismin piirissä.

Niklas Kaskealan mukaan muutos ei lähdekään politiikasta, vaan yhteiskunnallisen muutoksen paine syntyy politiikan ulkopuolella, kuten neljänteen sektoriin kuuluvissa nuorten ilmastoliikkeissä. Näissä liikkeissä kritiikki yhteiskuntaa ja poliitikkoja kohtaan on valjastettu toiminnaksi. Kansalaisyhteiskunnan ja osallistuminen muutokset asettavat muutostarpeita järjestöille, mutta ne eivät tee järjestöjen perustehtävää tarpeettomaksi. Siksi on tarpeen tarkastella sitä, mitä – ja miten, neljännen sektorin toimintamalleja ja nuorille tärkeitä arvoja voidaan ottaa vahvemmin osaksi järjestöjen työtä ja toimintaa.

Nuorten yhteiskunnallinen aktivismi organisoituu neljännellä sektorilla tiettyä asiaa edistääkseen verkostoituneeksi toimijajoukoksi, joka saa voimansa yhteisestä päämäärästä. Tällainen päämäärä voi olla esimerkiksi ilmastokriisin hillitseminen tai jonkin tietyn ihmisoikeusnäkökulman nostaminen julkiseen keskusteluun. Vaikka järjestötoimivat aatteiden pohjalta, vaikuttaa opinnäytetyömetulosten pohjalta siltä, että nuorten yhteiskunnallinen vaikuttaminen on entistä vahvemmin henkilökohtaisten arvojen motivoimaa: organisaatiota tärkeämpää ovat nuoren omat arvot ja asia, jota halutaan maailmassa muuttaa.

Aktivismin toimintamallit tavoitteiden edistämiseksi ovat usein kiistanalaisempia kuin perinteisten järjestöjen vaikuttamistyössä. Usein tempaukset herättävät keskustelua siitä, pyhittääkö tarkoitus keinot. Toisaalta nuorten aktivismiin liittyy paljon sekä tahallista että tahatonta väärinymmärtämistä. Nuorilla ja nuorten yhteisöillä on vakiintuneempia yhteiskunnallisia keskustelijoita rajallisemmin yhteiskunnallista tilaa käytettävissään. Tätä tilaa nuoret hakevat ja ottavat haltuun ns. prefiguratiivisilla keinoilla: toimintaa tehdään mahdollisimman näkyvästi julkisissa tiloissa ja muita pyritään mobilisoimaan mukaan. Aktivismin parissa toimivat nuoret haluavat haastaa vallitsevan tavan toimia ja käyttävät moninaisia ja luovia keinoja päämääriensä eteen.

Arvojen tunnistamisen ja moninaisten keinojen hyödyntämisen lisäksi keskeisenä neljännen sektorin vetovoimatekijänä nousi esiin

tunneilmaisun merkitys. Yhtenä keskeisenä tuloksena oli, että tunteiden ilmaisun sallivuus tekee 2020-luvun aktivismiliikkeistä vetovoimaisia nuorille ja mahdollistaa myös vaikuttamiseen liittyviä normeja haastavien keinojen käyttämisen muutoksen tavoittelussa. Järjestöjen tunneilmaisu on perinteisesti hillitympää – ja laajempi tila itseilmaisulle voi olla yksi avaimista huomioida osallistumisen muutos toiminnassa. Tällöin toiminnassa on tilaa ilmaista myönteiseksi miellettyjen tunteiden lisäksi rakentavasti myös vaikeita tunteita, kuten pettymyksen ja turhautumisen kokemuksia.

Arvot kehittämisen keskiössä

Tiedostimme jo varhaisessa vaiheessa opinnäytetyöprosessia ajattelussamme näkyvän ja työhömmä liittyvän arvolatauksen. Halusimme selvittää, mitä arvolähtöisyyden avoin valjastaminen tutkimukselliseen kehittämistyöhön toisi tullessaan. Teimme kehittämistyötä arvolähtöisellä lähestymistavalla, jossa sovelsimme taistelevan tutkimuksen ja kokeilukulttuurin periaatteita. Tunnistimme meille yhteisesti tärkeitä arvot ja pyrimme toiminnassamme kriittisyyteen sekä nuorten vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseen.

Nuorten yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyvät ilmiöt ja käytänteet pitävät sisällään sekä tunnistettuja että tunnistamattomia arvo- ja asennelähtökohtia. Esimerkiksi sillä, miten nuoriin suhtaudutaan kansalaisina tai nuoruuteen elämänvaiheena, on vaikutusta siihen, miten nuoret tulevat kuulluiksi ja kohdatuiksi yhteiskunnassa ja vaikuttamiseen kytkeytyvissä toimintaympäristöissä. Nuoria toivotaan ja tarvitaan mukaan järjestötoimintaan – sen mahdollistaminen vaatii avoimuutta ja rehellisyyttä tarkastella ja puuttua mm. omassa organisaatiossa ilmeneviin hierarkioihin silloin, kun ne ovat perusteettomia. Työmme yhtenä lähtökohtana olikin tarkastella sitä, millä ja kenen ehdoilla nuoret osallistuvat tai voivat osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Etenemistämme ohjasi vahvasti kokemuksellisuus ja kuljeskelu, joka on yksi taistelevan tutkimuksen menetelmistä. Yhdessä kulkemisella tarkoitetaan moniaistillista tutkimusta arjen eri ympäristöissä, jonka tavoitteena on avata uusia näkökulmia tuttuihin asioihin. Tämä edellyttää tutkijoita havainnoimaan ilmiötä mahdollisimman vapaasti ilman ennako-oletuksia. Tämä menee linjassa myös kokeilukulttuurin kanssa: meillä ei ollut alussa tarkkaa suunnitelmaa siitä, mitä kehittämistyömme tulee tuottamaan ja miten se etenee, vaan antauduimme tietoisesti tietämättömyyden ja epävarmuuden tilaan. Kokeilimme, epäonnistuimme, opimme ja kokeilimme uudelleen. Radikaali rehellisyys, avoin tunneilmaisu ja rakentava dialogi ohjasivat meitä eteenpäin – juuri ne elementit, jotka ovat uudenlaisessa yhteiskunnallisessa osallistumisessa keskiössä.

Keräsimme tietoa havainnoimalla nuorten kansalaistoimintaa eri ympäristöissä sekä työskentelemällä nuorista vaikuttajista koostuvan fokusryhmän kanssa. Tämän lisäksi etsimme yhteisiä nimittäjiä osaamiskeskus Kentaurin kyselyyn vastanneiden yli 1 000 yhteiskunnallisesti aktiivisen nuoren vastauksista.

Nuoret kaipaavat tunneturva- paikkoja ja tilaa kritiikille

Opinnäytetyömme pohjalta nousi esiin kolme keskeistä tulosta, joiden kautta tulee esiin tunteiden, vallan ja erilaisten osallistumistapojen vuoropuhelu yhteiskunnassa.

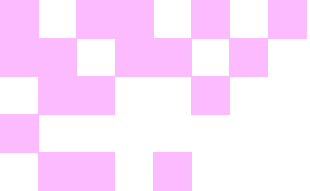
Ensinnäkin nuoret kaipaavat tunneturvapaikkoja, joissa he tulevat kohdatuksi ja voivat keskustella itselleen tärkeistä asioista ilman pelkoa leimautumisesta tai väheksytyksi tulemisesta. Järjestöjen tulee luoda turvallista tunnetilaa, jossa on turvallista ilmaista turhautumista, ja joissa myös maailman tuska saa tulla kuulluksi ja yhdessä kannetuksi. Toiseksi nuorille on tärkeää vaikuttaa omien arvojensa mukaisesti. Heidän yhteiskunnallista osallistumistaan leimaavat uuden vallan piirteet: verkostomaisuus, toimijuus ja projektilähtöisyys. Järjestöjen on tärkeää tarjota erilaisia tapoja yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Kolmanneksi nuorten uupuminen on todellinen ajankohtainen uhka, sekä jo toteutunut kriisi. Suurempien resurssiensa myötä kolmas sektori voi onnistua neljättä sektoria paremmin turvaamaan nuorten voimavaralähtöistä toimintaa ja hyvinvointia aktiivisina kansalaisina.

Näiden tulosten pohjalta kehitimme tuotoksena arvolähtöisen osallistamisen mallin, joka vahvistaa järjestöjen kapasiteettia luoda tilaa nuorten kriittisille äänille. Sen avulla järjestöt voivat vahvistaa nuorten osallistumista tukevaa tunneturvallista arvoyhteisöä, jossa avoin ja radikaalisti rehellinen dialogi on mahdollinen. Malli auttaa purkamaan sekä henkilökohtaisia että oman toimintaympäristön valtarakenteita, jotka voivat olla muutoksen tiellä, ja sitä kautta estää uusien toimijoiden mukaan tuleminen. Toivomme, että mallia hyödynnetään järjestöissä kokeilukuluttuurin hengessä. Järjestöillä on neljättä sektoria enemmän resursseja ja ammatillista asiantuntijuutta. Järjestöt voivatkin tarjota nuorille tuetumman kanavan yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumiseen.

Reflektio läpi prosessin

Meillä on takana reilu vuosi yhteistä kuljeskelua opinnäytetyön parissa. Emme tunteneet toisiamme ennalta, joten matkan varrella haimme paitsi yhteistä ymmärrystä ja suuntaa tutkimukselliselle kehittämistyölle, myös tutustuimme toisiimme ja tapaan tehdä laaja opiskelutyö parityönä. Käytännössä se tarkoitti avointa ja dialogiin pyrkivää vuorovaikutusta, jossa kaikenlaisista asioista oli tärkeää ja lupa keskustella.

YAMK-opinnäytetyön tekeminen ja loppuun saattaminen parityönä edellyttää luottamusta sekä itsen että toiseen ja yhteiseen prosessiin. Niinäkin hetkinä, kun mieleen hiipi pieni pelko ajan kulumisesta ja työn jumittamisesta, oli pohjalla vahva luottamus siihen, että viemme tämän loppuun yhdessä. Tukeuduimmekin lukuisia kertoja ohjaajamme Eeva

Sinisalo-Juhan toteamukseen ”luottakaa prosessiin”. Parityönä tekemisen rikkaus muodostuikin sen mahdollistamasta jatkuvasta reflektiosta. Opinnäytteemme on itsessään kuvaus arvolähtöisyydestä ja sen voimasta. Toimimme itse arvolähtöisen lähestymistavan koeryhmänä: dialogisuus, rehellisyys, voimavaralähtöisyys, reflektiivisyys ja systeemikriittisyys ohjasivat toimintaamme työmme alkuhetkistä tämän artikkelin kirjoittamiseen asti.

Opinnäytetyö tarjosi mahdollisuuden edelleen kehittää nuorten osallistamiseen ja kansalaisyhteiskuntaan liittyviä tietoja ja taitoja. Opinnäytteen myötä on aiempaa helpompaa tunnistaa systeemi- ja valtakriittisiä näkökulmia edellyttäviä tilanteita omassa ajattelussaan ja toiminnassaan, sekä myös arvioida uudelleen käytäntöjä niissä arjen toimintaympäristöissä, joissa meillä on mahdollisuus vaikuttaa nuorten osallistumiseen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Näitä vaikuttamisen paikkoja hyödynnämme entistäkin tietoisemmin ja tavoitteellisemmin, sillä se oli keskeisiä arvolähtökohtia työn tekemiselle. Iloksenne työmme tuottikin jotain uutta, jonka kautta tarkastella ja edistää nuorten osallistumista yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Opinnäytetyöprosessin myötä tahtotila edistää aiempaankin proaktiivisemmin arvolähtöistä muutosta yhteiskunnassa kasvoi.

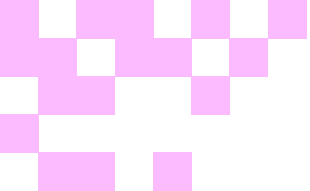
Mitä seuraavaksi?

Nuorten yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen osallistumisen tiellä on useita haasteita, kysymyksiä ja suoranaisia esteitä, joita pohdimme opinnäytetyötä tehdessämme.

Ensinnäkin sekä nuorten osallistuminen että osallistumattomuus kasautuvat: ne nuoret, jotka ovat aktiivisia yhteiskuntaan vaikuttajia, ovat aktiivisia usein muillakin elämänalueilla. Tämä tuli myös työssämme esiin fokusryhmän haastattelussa. Aktiivisuus on tavoiteltavaa ja toivottavaa, sitä varten tämäkin opinnäytetyö on tehty. Samanaikaisesti on kuitenkin tarpeen kiinnittää entistä johdonmukaisemmin huomiota nuorten voimavaralähtöisen osallistumisen tukemiseen sekä toisaalta erilaisista lähtökohdista ponnistavien ja erilaisessa elämäntilanteessa ja asemassa olevien nuorten osallistumiseen. Kansalaisyhteiskunnan puolella nuorten jaksamisesta puhutaan kokemuksemme mukaan edelleen suhteellisen vähän.

Toiseksi nuorten kiinnostuksessa politiikkaan on useita kiintoisia näkökulmia. Nuorten osallistuminen perinteiseen politiikkaan on vähentynyt, kun sitä tarkastellaan äänestysaktiivisuuden kautta, mutta toisaalta poliittinen aktiivisuus on lisääntynyt edustuksellisen demokratian ulkopuolella tapahtuvassa toiminnassa. Olisikin tärkeää tutkia syvemmin nuorten systeemikriittisiä asenteita ja sen vaikutusta osallistumisen muutoksiin. Miten nykyistä edustuksellisen demokratian mallia voisi kehittää vastaamaan paremmin erilaisia toiveita ja tarpeita?

Kolmantena on tärkeää huomioida tunteiden kokonaisvaltainen merkitys yhteiskunnassa sekä niihin liittyvät ristiriidat. Empatian merkityksestä ja vaikutuksesta yhteiskunnallisen vaikuttamisen

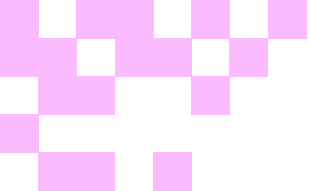

kontekstissa syntyi keskustelua, kun perussuomalaisten puheenjohtaja Riikka Purra totesi Helsingin Sanomien haastattelussa huhtikuussa 2023: “Empatia on olennaista ihmisten välillä, mutta että yksittäisiä päätöksiä tehtäisiin empatia edellä. On epärehellistä edes kuvitella niin.”. Jutussa kerrotaan Purran näkemyksestä, jonka mukaan empatia ei sovi politiikan ohjenuoraksi. Tässä näkyy voimissaan oleva näkemys, jossa järjen ja tunteiden välillä nähdään harmillinen ja perusteeton vastakkainasettelu ja jossa empatia nähdään ensisijaisesti yksityiseen elämänpiiriin kuuluvana asiana. Empatia on useilla tavoilla käyttökelpoinen yhteiselämän ohjenuora, sillä politiikka tai mikään muukaan elämän osa-alue ei ole irrallinen tunteista. Empatia on taito. Kyky asettua toisen asemaan ja nähdä asioita toisten – politiikassa niiden, joihin tehdyt päätökset suoraan tai sivullisesti vaikuttavat – näkökulmasta on keskeinen osa ihmisyyttä ja vaikuttajan taitoja. Poliitikassa se auttaa tekemään eettisesti, inhimillisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti vastuullisia ja vaikuttavia päätöksiä paremman ja oikeudenmukaisemman tulevaisuuden puolesta. Toisaalta Purran näkemykseen on mahdollista myös yhtyä, sillä yhteiskuntaa ei voi rakentaa yksin empatian varaan, koska ihmisinä meillä on taipumusta tuntea empatiaa ennen kaikkea samankaltaisiamme kohtaan. Poliittisessa toiminnassa ja päätöksenteossa on voitava odottaa enemmän. Empatia ei myöskään välttämättä johda toimintaan, jolloin tätä käyttökelpoisempi käsite voisikin olla myötätunto, joka konkretisoituu toiminnaksi toisen hyväksi.

Tunteiden ja järjen voidaan sikäli ajatella olevan yhtä, että ihmisen on käytännössä mahdotonta täysin erottaa näiden kahden osaa ja vaikutusta toisiinsa ja toisistaan esimerkiksi päätöksenteossa. Tunteet eivät tosiasiallisesti ole sivussa silloinkaan, kun korostetaan puhtaan rationaalista toimintaa ja päätöksentekoa. Emme vain välttämättä tunnista sitä, miten ne vaikuttavat rationaalisenä pitämämme ajatteluun tai tekemiimme päätöksiin. Kyse on myös arvolähtökohdista: politiikassa tunteiden hallinta tuottaa uskottavuutta ja auktoriteettia. Poliitikassa tunteet muodostuvat esteeksi lähinnä silloin, jos ne estävät vuorovaikutusta tai päätöksenteon. Parhaimmillaan tunteet ja järki yhdessä ja yhtenä toimivat yhteiskunnallisessa toiminnassa silloin, kun tunnistamme niiden vaikutuksen meistä jokaisen ajatteluun, toimintaan ja päätöksentekoon.

Nuoret kaipaavatkin tunneturvapaikkoja, joissa he voivat vapaasti ja rehellisesti ilmaista tunteitaan. Maailman kompleksiset ongelmat ja nuorten tulevaisuuteen kohdistuvat uhkat, kuten ilmastokriisi, herättävät moninaisia tunteita, kuten turhautumista, vihaa ja epävarmuutta. Nämä tunteet voivat toimia ajurina muutokseen, kun ne voidaan turvallisessa ympäristössä valjastaa toiminnaksi – eivätkä ne lamaannuta passiivisuuteen. Tämä vaatii sitä, että luomme ilmapiiriä, jossa tunteita on mahdollista ilmaista ja käsitellä, eikä niiden olemassaoloa tai vaikutusta kielletä tai vähätellä.

Puutteettunne- ja empatiataidoissa johtavat myös ikäviin lieveilmiöihin, kuten häirintään ja vihapuheeseen. Kun omille tunteille ei ole turvallista kanavaa tulla ilmaistuksi, voivat ne purkautua hallitsemattomina ja tuhoavina voimina muiden hiljentämiseksi. Tämä nostaa nuorille kynnystä puhua yhteiskunnallisista asioista julkisesti ja vaikuttaa heille tärkeisiin asioihin.

Erilaisten näkökulmien kuulluksi tuleminen ja kansalaisten itse- ja yhteisöilmäisyyden vahvistuminen voivat auttaa ratkaisemaan kohtaamiemme yhteiskunnallisia ongelmia. Tunnenäkökulma on tärkeä myös siksi, että tunteet vaikuttavat yhteistä ponnistusta vaativiin yhteiskunnallisiin toimiin sitoutumisessa. Koronapandemiaan liittyneet yhteiskunnalliset päätökset ja ihmisten moninainen suhtautuminen niihin on hyvä esimerkki siitä, miten tärkeää on huomioida tunteet osana kokonaisvaltaista ihmisyyttä ja johtaa niitä kaikilla yhteiskunnan sektoreilla. Järjestöillä ja yhdistyksillä ihmisen arkea lähellä olevina toimijoina on oivat puitteet luoda turvallista tilaa ja mahdollisuuksia edistää itselle merkityksellisiä asioita. Vaihtoehtoiset tavat olla olemassa ja toimia voivat synnyttää uudenlaisia hyvinvoinnin ja runsauden lähteitä.

Artikkelissa hyödynnetty kirjallisuus

Aho, Terhi 2023. Kokeilukulttuuri: johda kasvua joka päivä. Helsinki: Alma Talent.

A-studio 2022. [Aktivismin rajat](#). Ajankohtaisohjelma 8.11.2022, 12:50–28:20. Yleisradio. Katsottu 30.12.2022.

Harju, Aaro 2020. [Suomalainen kansalaisyhteiskunta](#). Kansalaisyhteiskunta. Tietopankki. Luettu 29.4.2022.

Heimans, Jeremy & Timms, Henry 2018. New power: How Power Works in Our Hyperconnected World. New York: Doubleday.

Helsingin Sanomat 2023. [Empatia ei sovi politiikan ohjenuoraksi, sanoo Riikka Purra](#). Uutiset 16.4.2023. Luettu 8.5.2023.

Joutsenvirta, Maria & Salonen, Arto O. 2020. Sivistys vaurautena. Radikaalisti mutta lempeästi kohti kestävää yhteiskuntaa. Helsinki: Basam Books.

Kaskeala, Niklas 2023. [Megatrendit 2023 -julkistustilaisuus](#). Paneelikeskustelu, 00:43:10– 01:11:10. Verkkotapahtuma 12.1.2023. Sitra. Katsottu 7.5.2023.

Laininen, Erkki 2018. [Transformatiivinen oppiminen ekososiaalisen sivistymisen mahdollistajana](#). Ammattikasvatuksen Aikakauskirja, 20(5), 16–38. Luettu 14.2.2023.

Laukkanen, Marjo 2022. [Ymmärtämisestä tekoihin](#). Teemajuttu. Lapin yliopisto. Luettu 12.5.2023.

Näre, Sari (toim.) 1999. Tunteiden sosiologiaa. I Elämyksiä ja läheisyyttä. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 9–18.

Pekkarinen, Elina & Myllyniemi, Sami (toim.) 2018. [Vaikutusvaltaa Euroopan laidalla. Nuorisobarometri 2018](#). Nuorisotutkimusverkoston

julkaisut. Helsinki: Nuorisotutkimusseura. Luettu 1.5.2022.

Reddy, William M. 2001. The Navigation of Feeling: A Framework for the History of Emotions. Cambridge: Cambridge University Press.

Rinne, Jarmo & Della Porta, Donatella 2021. Haastattelu: Donatella della Porta ja poliittisen osallistumisen uudet muodot. Teoksessa Kari Paakkunainen & Juri Mykkänen (toim.) Nuorisopolitiikka ja poliittinen nuoriso: objekteista subjekteiksi? Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 229, sarja: Kenttä, 175–181.

Ruuskanen, Petri & Jousilahti, Julia & Faehnle, Maija & Kuusikko, Kirsi & Kuittinen, Outi & Virtanen, Johanna & Strömberg, Lisbeth 2020. [Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa](#). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoimikunta 2020:47. Luettu 13.6.2022.

Suoranta, Juha & Rynänen, Sanna 2016. Taisteleva tutkimus. 2. päivitetty painos. Helsinki: Into Kustannus.

Stranius, Leo & Laaksonen, Lassi 2011. [Verkkovaikuttamista 2010-luvulla. Selvitys verkossa pääosin tai kokonaan tapahtuvan yhdistystoiminnan mahdollistamisesta](#). Oikeusministeriö: Selvityksiä ja ohjeita 1/2011. Luettu 7.5.2022.

KIRJOITTAJAT

Terhi Ljungkvist

Terhi on yhteisölliseen toimintaan suuntautunut pohdiskelija, joka haaveilee huokoisemmasta elämästä, jossa kansalaistoiminnalle olisi enemmän tilaa myös omassa arjessa. Hän työskentelee Näe hyvä mussa -toiminnan koordinaattorina lastensuojelujärjestö Parasta Lapsille ry:ssä.

Maiju Tuomainen

Maiju unelmoi avoimesta ja rehelliseen itseilmaisuuun kannustavasta yhteiskunnasta, jossa jokainen voi olla autenttisesti olemassa. Hän työskentelee lastenoikeusjärjestö Plan International Suomessa kansalaisyhteiskunnan ja nuorten aktivismin parissa.

ARVOLÄHTÖISEN OSALLISTAMISEN MALLI

MIKSI?

Tarvitsemme muutoksen kestävämpään järjestelmään, joka tuottaa epätasa-arvoa ja kuormittaa ilmastoa yli rajojen. Tarvitsemme muutoksen, jossa jokainen on mukana.

Arvolähtöinen malli tukee järjestöjen uudistumista nykyajan vaatimuksiin, saamaan nuoret osaksi toimintaa ja olemaan osa ratkaisua nyky-yhteiskunnan ja tulevaisuuden haasteissa.

LÄPILEIKKAAVAT PERIAATTEET

KESKENERÄISYYT

Emme tule koskaan valmiiksi, eikä meidän tarvitsekaan.

VOIMAVARALÄHTÖISYYT

Tarvitsemme tilaa pysähtymiselle. Huomioidaan jokaisen yksilöllinen panos ja voimavarat.

MITEN?

Matka merkitykselliseen arvoperustaiseen osallistamiseen tapahtuu sekä yksilö-, yhteisö- että rakennetasolla. Se uudistaa järjestön valtarakenteita ja tuo lisää tilaa olemiselle, jotka ovat muutoksen edellytykset. Prosessi sisältää kuusi askelta:

1 PURA VALTA

Pohdi valtaa omissa organisaatiossasi ja yhteiskunnassa laajemmin:

- Pyritäänkö asioita säilyttämään vai muuttamaan?
- Kenen ääni on se, jota kuunnellaan ja joka vaikuttaa?
- Kuunnellaanko nuoria?
- Onko kriittisille äänille tilaa?

2 REFLEKTOI

Vallan purkaminen vaatii itsereflektiota. Edustatko sinä muuttavaa vai säilyttävää valtaa?

Jos mukaan halutaan nuoria, se edellyttää meiltä muutosta. Uudenlaisia toimijoita ei saada mukaan vanhoilla ehdoilla.

3 OTA VASTUU

Kaikki tarvitaan mukaan muutoksen hyväksyvään ja hyvinvoivaan arvoyhteisöön. Jokaisen tulee kantaa vastuu siitä, mitä he tuovat osaksi yhteisöä.

4 SALLI TUNTEET

Psykologisen turvallisuuden luominen on tärkeää. Tarvitsemme sekä järkeä että tunteita viisaaseen toimintaan ja päätöksentekoon, nämä ovat yhtä. Turvallinen tunneyhteisö sallii erilaiset tunteet ja niiden rakentavan ilmaisun, myös kritiikin ja turhautumisen.

5 OLE REHELLINEN

Rehellisyys ei aina tunnu hyvältä. Rohkeus ilmaista ja kuulla erilaisia näkökulmia on merkityksellisyden edellytys. Jos yhteisöissä ei uskalleta myöntää asioita ääneen, emme pääse eteenpäin. Ole siis radikaalin rohkea ja luo tilaa muutokselle.

6 KOHTAA KAIKKI

Avoim dialogi pohjautuu aitoon kohtaamiseen ja läsnäoloon, jossa jokaista kuunnellaan ja kaikkien panosta arvostetaan. Jos voi luottaa siihen, että omaa ääntä kuullaan ja sillä on merkitystä, sen uskalletaan ja haluaa tuoda myös esiin.

MITÄ SITTEN?

Näiden askelten myötä syntyy merkityksellinen arvoyhteisö, joka näyttää jokaisessa järjestössä omanlaiseltaan. Arvoyhteisössä on tilaa erilaisille äänille ja avoimuus jatkuvalle oppimiselle. Tämä luo aidosti tilaa nuorille tulla mukaan toimintaan ja vaikuttaa sekä järjestön sisällä että sen kautta. Kokeillaan yhdessä!

Tämä malli on syntynyt Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogi YAMK-opinnäytteen tuotoksena. Työn tilaaja on osaamiskeskus Kentauri.

LISÄTIEDOT

Maiju Tuomainen: maiju.tuomainen@proton.me
Terhi Ljungkvist: terhi.ljungkvist@gmail.com

OSAAMISKESKUS
KENTAURI

Järjestöissäkin muutos lähtee itsetuntemuksesta

Johanna Firtina
12/2023

Johdanto

Viime aikojen tapahtumat maailmassa jatkavat kertomusta siitä, että elämme muutoksen keskellä. Esimerkiksi ekologisen jälleenrakentamisen kaltaiset megatrendit ovat pitkän aikavälin muutoksia. Toisaalta toimintaympäristössämme tapahtuu yllättäviä muutoksia, joita on vaikea tai mahdoton ennustaa etukäteen. Voimme joka tapauksessa helpottaa oman toimintamme sopeuttamista erilaisiin muutostilanteisiin olemalla tietoisia toiminnastamme ja kehittämisvalmiuksistamme.

Yksilön tasolla on varmaankin melko yleistä pohtia ja olla tietoinen omista vahvuuksistaan, heikkouksistaan ja kehityskohteistaan. Tai olla tietoinen mahdollisista uhkista tai esteistä itsensä ja oman toiminnan kehittämiseksi. Voisitko allekirjoittaa väitteen ”hyväitsetuntemus on avain itsensä kehittämiseksi”? Tutkin opinnäytetyössäni nuorisojärjestöjen näkökulmasta toiminnan kehittämiseen vaikuttavia tekijöitä eli kehitysvalmiuksia ja niiden summana muodostuvaa muutoksetteryttä. Työni keskittyy toiminnan kehittämiseen ekologisesti kestävästä näkökulmasta.

Opinnäytetyön taustoittavassa osassa pohdin hyvinvointikäsityksen uudistamistarvetta, nuorten ilmastoahdistusta ja siihen liittyvää toimijuutta järjestöissä. Opinnäytetyön käytännön kehittämistoimina järjestin yhteiskehittelytyöpajoja. Pajoissa etsimme tietoa siitä, mitkä tekijät ovat vaikuttamassa nuorisojärjestöjen toiminnan kehittämiseen ekologisesti kestävämmäksi. Näitä tekijöitä kutsun termillä kehittämisvalmiudet. Kehitysvalmiuksien summa puolestaan muodostaa järjestön muutoksetteryden.

Kehitystyössä käytetty työpajarunko muokkaantui opinnäytetyöprosessin aikana iteratiivisen kehittämisen tuloksena. Lopulta muokkasin käyttämästäni rungosta julkaistavan mallin ja ohjeistuksen nuorisotalon järjestöjen käyttöön. Tämän ohjeistetun, itseohjautuvan mallin avulla järjestöt voivat tutustua omassa toiminnassaan läsnä oleviin kehityspotentiaalin elementteihin ja tulla tietoisemmaksi omasta muutoksetterydestään. Näin he voivat vaikuttaa oman toimintansa edellytyksiin niin pitkäkestoisempien kuin nopeampienkin toimintaympäristön muutostilanteiden edessä. Tässä työssä keskityin ja työpajoissa käsiteltiin muutosvalmiutta ekologisen kestävyuden näkökulmasta. Mallia soveltaen järjestö voi tutkia omaa toimintaansa yleisen kehittämistyön tai jonkun muun spesifin kehittämiskohteen näkökulmasta. Järjestön toiminnan tunteminen on edellytys tietoiseen ja menestyksekkääseen kehitystoimintaan.

Theseus-linkki opinnäytetyöhön:

<https://www.theseus.fi/handle/10024/810485>

Kestävä kehitys ja hyvinvointi sekä näihin liittyvä toimijuus

Kestävyyssajattelu kuuluu ja on välttämätöntä kaikille, eikä se enää leimaa ajattelijaa fanaattiseen marginaaliryhmään, sanoo pitkään kestävän elämän edistämiseksi töitä tehnyt alan asiantuntija, professori Arto O. Salonen. Näemme itsemme osana jotain suurempaa, koko planeetta Maan kattavaa ekosysteemiä. Valinnoillamme on merkitystä niin yksilön kuin koko planeetan hyvinvoinnin kannalta. Elämän rikkauten voi nähdä ihmissuhteissa ja ympäristöön kuulumisen tunteena materiaalisen rikkauten sijaan. Poliittisilla päätöksillä voidaan ohjata muutoksen suuntaa olettaen, että asenneympäristö on suotuinen muutokselle. Poliittisen ohjauksen lisäksi yksilön valinta on merkityksellinen. Kestävyyteen tähtääminen tarvitsee ennen kaikkea ratkaisuja. Ratkaisut ovat avaimia uusiin toimintatapoihin.

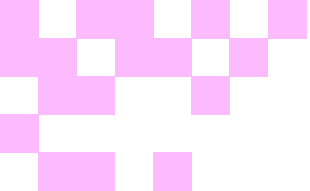
Mitä kestävä toiminta tai siihen pyrkiminen käytännössä tarkoittaa? Ympäristöaktivisti Greta Thurnbergin sanoja käyttäen, “blaa-blaa”-puheet eivät riitä vaan tekoja tarvitaan. Järjestökentällä on erinomainen mahdollisuus olla alusta näille merkityksellisille teoille ja toimia yhteiskunnan suunnannäyttäjänä.

Ilmastotunteet ovat viime vuosina olleet kasvavan akateemisen huomion kohteena. Suomessa tehdyissä tutkimuksissa, kuten Sitran Ilmastonmuutos ja tunteet -kansalaiskyselyssä ja vuoden 2021 nuorisobarometrikyselyssä, on tehty havaintoja ilmastotunteiden merkityksestä nuorten keskuudessa. Asiantuntijakirjoitus nuorten ilmastoahdistuksesta korostaa, että voimattomuuden tunne ilmastoasioissa liittyy usein vaikutusmahdollisuuksien puutteeseen. Lisäksi nuorisobarometrin tulokset ovat tuoneet esiin huomionarvoisen seikan: peräti 75 % vastaajista kokee hyvän olon tunteen tehdessään ympäristömyönteisiä valintoja. Myös Ilmastonmuutos ja tunteet -kyselyssä todetaan kestävien elämäntapojen noudattamisen helpottavan ilmastoahdistuksen tunnetta. Näiden tutkimusten valossa järjestöjen on erittäin kannattavaa tarjota jäsenilleen mahdollisuus vaikuttaa järjestötoiminnassa kestävyysasioihin.

Jokaisella yksilöllä on muutosprosessissa oma roolinsa. Yksilö voi toimia yhteisössään joko herättelijänä, muutoksen suunnittelijana ja/ tai toteuttajana. Ole oman elämäsi innovaattori, tai positiivinen peesaaja! Juuri sinun panostasi tarvitaan! Kaikkien teoilla on merkitystä!

Yhteiskehittämisellä tavoitellaan potentiaalin kasvattamista

Tutkimuksellisen kehittämistyöni menetelmäksi valikoitui osallistuva

havainnointi, jonka toteutin nuorisoalan järjestöissä fasilitoimalla yhteiskehittelytyöpajoja. Työpajojen aikana ja niiden jälkeen tekemäni havainnot vaikuttivat seuraavien työpajojen runkoon ja toteutukseen. Pidin työpajan neljässä järjestössä. Kussakin järjestössä kehitystyöhön osallistui avoimesti suhtautuvia, kestävydestä ja kehitystyöstä motivoituneita järjestötoimijoita.

Työpajan positiivisin harjoitus, ”huomaa hyvä”, kehotti osallistujia löytämään toiminnassa jo olevia hyviä elementtejä, joita mahdollisesti voisi hyödyntää enemmän tai paremmin myös muihin kuin alkuperäiseen tarkoitukseensa ja etenkin tässä tapauksessa kestävä kehityksen edistämiseen. Hyvän näkyväksi tekeminen on työtä, jota ei varmasti koskaan tehdä liikaa. Tällainen harjoitus on omiaan kasvattamaan tietoisuutta järjestön sisällä olevasta, mahdollisesti piilevästä potentiaalista. Pysin saamaan työpajoihin osallistujia järjestön eri toiminnoista. Osallistujien roolit tai työnkuvat eivät olleet työpajoissa merkityksellisiä. Halusin harjoituksen avulla tuoda näkyväksi heidän tietojansa sekä hyviä kokemuksiaan.

Koostin työpajoissa eri harjoitteissa keräämäni tiedon muutosketteryteen vaikuttavista elementeistä listamuotoon ja jaoin tutkimuksessa esiin tulleet kehitysvälmiuden elementit kolmeen kategoriaan: muutosta estäviin, sitä edistäviin ja sitä mahdollistaviin elementteihin.

Tässä on kooste muutosketteryteen vaikuttavista tekijöistä. Aloitan ketteryttä estävistä tekijöistä, jotka liittyivät joko yhteiskehittämiseen tai itse kestävään toimintatapaan.

Yhteiskehittelyyn liittyviä estäviä tekijöitä:

- luonnollisten kohtaamispaikkojen vähäisyys
- inklusion huomiotta jättäminen
- yhteiskehittämisen työkalujen tai toimintatavan puute
- tiettyjen henkilöiden ylikuormitus / henkilöiden mukaan saaminen
- toiminnan vaihe (esim. toiminta alussa ja hakee vielä muotoaan)
- kustannukset
- viestinnän saavuttamattomuus (viestintävälineet, viestin selkeys, kieli).

Kestävyyteen liittyviä estäviä tekijöitä:

- syvätiedon puute
- saamattomuus
- ei liity järjestön ydintehtävään
- ei ole kenenkään vastuulla
- ei ole aikaa
- pelko lisäkustannuksista.

Muutosketteryyttä edistäviä tekijöitä:

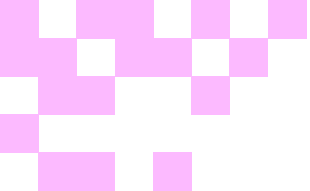
- toimijoiden kehitysmuotoisuus
- muodostuneet toimintatavat, -ohjeet ja käytännöt
- järjestön hyvä yhteishenki
- yli ikäryhmien tehtävä yhteistyö
- auttamisen halu ja ympäristöön liittyvät arvot
- yksittäisten henkilöiden aktiivisuus ja aloitteellisuus.

Suuri osa kestävyttä estävistä tekijöistä on käännettävissä kehitysmahdollisuuksiksi. Työpajojen “kuusi hattua” -pääharjoitteessa etsittiin mahdollisuuksia edistää kestävyttä ja myös muokattiin osasta kestävyttä estävistä tekijöistä kehitysmahdollisuuksia. Näitä olivat:

- Mahdollisuus lisätä osaamista ja toimintapotentiaalia verkostoitumalla.
- Mahdollisuus verkostoitua kestävään toimintaan erikoistuneiden yhteisöjen kanssa.
- Opiskelija- ja työharjoitteluyhteistyö lisäresurssina.
- Tiedon hankinta monipuolisista lähteistä esim. messuilta, tapahtumista ja alan asiantuntijoilta.
- Järjestön omien jäsenten ja jäsenten lähipiirin osaamisen hyödyntäminen.
- Lisää luonnollisia kohtaamispaikkoja, joissa mahdollisuus myös informaaliin verkostoitumiseen ja tiedonvaihtoon.
- Toiminnan muokkaaminen mahdollisuuksien rajoissa (ekologisin perustein).
- Ekologisuuden ujutaminen olemassa olevien rakenteiden puitteissa.
- Tiedon lisääminen eri kanavissa ja eri keinon (sisäisesti koulutusta ja viestintää, viestintää järjestöstä ulos).
- Sosiaalisen median potentiaalın hyödyntäminen.
- Hybridimallit (esim. kokous- ja koulutustapahtumissa sekä kehitystehtävissä).

Nuorten osallisuus

“Luottamus yhteiskuntaan kasvaa, kun saa osallistua sen tekemiseen” kirjoitti kuntaministeri Sirpa Paatero vuonna 2021 järjestötoiminnan toimintaedellytyksistä kolumnissaan “Kansalaisyhteiskuntaa on vahvistettava jatkuvasti”. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran vuoden 2023 megatrendejä käsittelevässä julkaisussa todetaan

puolestaan, että materiaalisen ja yksilökeskeisen hyvinvointikäsityksen sijaan megatrendeinä korostuvat muiden muassa eettinen toiminta sekä osallisuuden, yhteisöllisyyden ja onnellisuuden vahvistaminen.

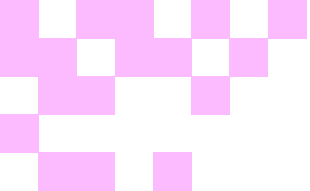
Koskatutkimuksen kohderyhmänä olivat nuorisjärjestöt, oli luonnollista sisällyttää tutkimukseen nuorten osallisuutta koskeva näkökulma. Osallisuus on kuitenkin subjektiivinen käsite, ja sitä ei voi kasvattaa ulkopuoleltamäärätyillä toimenpiteillä. Sen sijaan järjestöissä voi rakentaa tietoisilla valinnoilla osallisuutta mahdollistavaa toimintaympäristöä ja ruokkia osallisuutta synnyttävää toimintakulttuuria. Suhtautumalla nuoriin arvostavasti ja tekemällä yhteistyötä heidän kanssaan on heidän kanssaan yhteisellä matkalla, joka voi olla itse määränpäättä tärkeämpi. Osallisuus ei siis olekaan tavoite, vaan se on toimintatapa. Nuorten osallisuudesta järjestötoiminnassa on tehty loistava opinnäytetyö Terhi Ljungkvistin ja Maiju Tuomaisen toimesta. Suosittelen ehdottomasti tutustumaan kyseiseen työhön.

Järjestökenttä vetää köyttä ideologisen, ydintehtävästään lähtevän sekä osallisuudesta voimaa saavan toimintalogiikan ja ulkopuolelta ohjailun, muun muassa rahoitukseen liittyvien vaatimusten asettaman toimintalogiikan välillä. Tässä lienee yksi tärkeimmistä mielessä pidettävistä seikoista järjestötoimijoille osallisuutta mahdollistettaessa.

Suunnittelin, kokeilin ja kehitin

Opinnäytetyöni kiteytyy näihin sanoihin, joiden välissä ja lisäksi tapahtui toki paljon muutakin. Vaikka opinnäytetyön tutkimusmenetelmä on osallistava toimintatutkimus, hain opinnäytetyöhön tekemisen rohkeutta kokeilukulttuurista. Haluaisin nähdä tätä samaa rohkeutta enemmän järjestötoiminnassa ja ylipäätään erilaisissa yhteisöissä. Voisimme luopua asioiden tekemisestä tietyllä tavalla vain siksi, että se on mukavaa tai helppoa tai siksi, että oletamme sen johtavan onnistumiseen. Joskus voisimme jopa tavoitella epäonnistumista, sillä sieltä, epä mukavuusalueelta, voi löytyä jotain suurempaa. Samaistuin omiin sanoihini ja siten seison vahvasti niiden takana. Koen, että opinnäytetyöprosessin aikana elin toteen positiivista ajattelua, uskalsin olla epävarma, kokeilin ja epäonnistuin, korjasin ja kehityin.

Innostuin opinnäytetyötä tehdessäni erityisesti kahdesta asiasta: muutosketterydestä ja reflektiosta. Nämä liittyvät vahvasti toisiinsa. Muutosketteryttä edistävää asennetta voisi kuvailla positiivisena, muutosta ja tulevaisuutta pelkäämättömänä ja uteliaana asenteena. Reflektiivinen toimintatapa taas altistaa toimijan arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia ja mahdollisuuksia. Sekä tietoisesti avoin asenne että oman toiminnan tietoinen tarkkailu mahdollistavat kehittymisen ja onnistumisen. Epäonnistumiset ja niistä oppimiset kuuluvat opinnäytetyöprosessiin ja elämään ylipäätään. Oma opinnäytetyöyhteisöni tuki minua epäonnistumisten tai ainakin turhautumisten ja kartanluvun hetkillä. Oma rehellinen reflektio kehitti omaa ajattelua, ja varmasti tämä taito on hyödyksi kaikessa tekemisessä tästä eteenpäinkin.

Koen, että muutosketteryys-termiin yhdistyy vahva positiivisen, toivottuun muutokseen pyrkivä sävy. Työn edetessä huomasin sen, että muutosprosessi, tai tässä tapauksessa opinnäytetyön kehitysprosessi, on vähintään yhtä tärkeä kuin sen tulokset. Prosessissa voi syntyä alkuperäisestä tavoitteesta riippumattomia oivalluksia tai tuloksia, joilla on arvo itsessään.

Mitä seuraavaksi? Nyt on teidän vuoronne tutkia!

Yksitehtäväjärjestämisenä työpajoissa ja lopullisessa työpajamallissa on kuvitella toivottu tulevaisuus. Kuvittelun kyky on merkityksellinen, sillä vain se, jonka pystyy kuvittelemaan, voi tapahtua. Kuvittelun lisäksi tulee uskoa oman toiminnan merkitykseen.

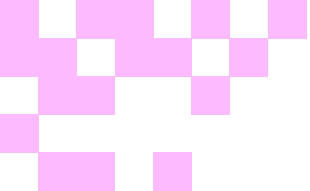
Opinnäytetyössä keskityn motivoimaan järjestöjä muutokseen kohti ekologista kestävyyttä perustellen muutostarvetta kolmesta näkökulmasta: 1. tutkitun tiedon perusteella kaikilta toimijoilta tulee vaatia ilmastotoimia, 2. ilmastomyönteinen toiminta ja kestävä hyvinvointikäsitys parantaa yksilön hyvinvointia ja 3. kestävä toiminta parantaa järjestön toimintaedellytyksiä sekä maineen että todennäköisesti myös talouden näkökulmista.

Kuinka tärkeä tehtävä yhteiskehittämisellä onkaan järjestötoiminnassa nuorten kasvulle osaksi kansalaisyhteiskuntaa? Kasvaakseen aktiiviseksi toimijoiksi nuorten tulee oppia, oivaltaa ja osallistua aktiivisesti yhteisön toimintaan. Voisiko kuilua toiminnan kohteesta toiminnan mahdollistajaksi kaventaa yhteiskehittelyn tai yhteistoiminnan keinoin? Joissain nuorisotalon järjestöissä on häivytetty toiminnan suunnittelijan ja toiminnan kohteena olijan rooleja siten, että toimintaan osallistujat ovat myös suunnittelemassa omaa toimintaansa.

Järjestö ei voi saada tietoonsa, saati käyttöönsä, organisaation parasta potentiaalia, jos järjestö ei tietoisesti tee sen selvittämisen eteen töitä. Rohkaisen järjestötoimijoita kolmeen asiaan: 1. osallistamaan nuoret mukaan toiminnan kaikissa vaiheissa, 2. tekemään tietoista työtä järjestön parhaan toimintakyvyn selvittämiseksi ja 3. käyttämään tämän potentiaalini muun toiminnan kehittämisen ohessa ekologisen kestävyuden kasvattamiseen. Näitä kolmea kohtaa tukemaan, loin järjestökentälle valmiin työkalun:

“Osallistava työpajamalli järjestön kehitysvalmiuksien tunnistamiseen”

Tein opinnäytetyöni tuotoksena työpajamallin, joka kulkee nimellä ”Selvittäkää järjestönne kehitysvalmiudet ekologisesti kestävä toiminnan edistämiseksi”. Työpaja on tarjolla videomuotoisena ja pdf-muotoisena toteutuksena sisältäen ohjeistuksen työpajan läpiviemiseksi. Työpaja on suunniteltu toimivaksi siten, että yksi henkilö järjestöstä ottaa fasilitaattorin eli pajan ohjaajan roolin. Fasilitaattori tutustuu pajaan

etukätehen noin 15 minuuttia kestävä videon avulla. Tämän jälkeen järjestössä kutsutaan koolle osallistujia mahdollisimman monipuolisesti organisaation eri toiminnoista, jotta työpajan anti on runsas ja kattava. Fasilitaattori pystyy viemään työpajan järjestössään läpi video- ja/tai pdf-muotoisen materiaalin avulla ilman erityisiä ohjaamisen taitoja tai syvä tietoa esimerkiksi kestäväyydestä.

Työpajassa ei tarvitse pelätä epäonnistumista tai miettiä tuloksia kovin vakavasti. Lähtökohta numero yksi on se, että ryhdytte toimeen yhdessä! Työpajan jälkeen järjestössä voi herätä toiveita tai tarpeita toiminnan tai toimintaedellytysten kehittämiseksi. Työpajan loppupuolella esitellään tähän kehitystyöhön muutama vinkki ja linkki. Työpajasta jää järjestön käyttöön pajan aikana valmistunut muutosketteryysanalyysi, joka muistuttaa liiketoiminnastakin tuttua toiminnan analysoinnin nelikenttämallia. Tätä analyysia kannattaa ajatella työkaluna, joka mukautuu uuden tiedon ja toiminnan kehittymisen myötä ja joka ei jää vain työpajan osallistujien vihkojen väliin pölyttymään. Kehitysintoa!

Tässä artikkelissa käytetyt lähteet

Autere, Sanna 2019. [Kestävät elämäntavat auttavat ilmasto-ahdistukseen](#). Viitattu 18.10.2023.

Dufva, Mikko & Rekola, Sanna 2023. [Megatrendit 2023. Ymmärrystä yllätysten aikaan](#). Sitran selvityksiä 224. Tammikuu 2023. Viitattu 6.2.2023.

Hormio, Säde 2020. Yksilön vastuu yhteisöjen jäsenenä. Teoksessa Simo Kyllönen & Markku Oksanen (toim.) [Ilmastonmuutos ja filosofia](#). Helsinki: Gaudeamus, 104–125. Viitattu 9.11.2022.

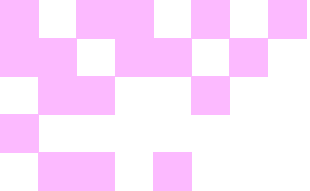
Kamppari, Elina 2021. [Näin nuoret pysyvät mukana toiminnassa](#). Viitattu 15.5.2023.

Ljungkvist, Terhi & Tuomainen, Maiju 2023. [Aktivismi murroksessa: Uusia tapoja organisoida nuorten yhteiskunnallista vaikuttamista järjestöissä](#). Humanistinen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogi YAMK-koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 1.10.2023.

Nivala, Elina & Rynänen, Sanna 2013. [Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia](#). Sosiaalipedagogiikka, 14, 9–41. Viitattu 2.2.2023.

Ord, Jon & Zentner, Manfred 2018. European Youth Work Policy Context. Teoksessa Ord, Jon & Carletti, Marc & Cooper, Susan & Morciano, Daniele & Siurala, Lasse & Taru, Marti (toim.) [The Impact of Youth Work in Europe: A Study of Five European Countries](#). Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu 56, 17–31. Viitattu 1.3.2023.

Pihkala, Panu & Sangervo, Julia & Jylhä, Kirsti M. 2022. Nuorten ilmastoahdistus ja ympäristötunteet. Teoksessa Kiilakoski, Tomi (toim.)

2022. [Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021](#). Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisu Nro 169 / Valtion nuorisoneuvoston verkkojulkaisu Nro 69, 95–116. Viitattu 3.2.2023.

Paatero, Sirpa 2021. [Kansalaisyhteiskuntaa on vahvistettava jatkuvasti](#). Kolumni 9.7.2021. Viitattu 6.2.2023.

Ruuskanen, Petri & Jousilahti, Julia & Faehnle, Maija 2020. [Kansalaisyhteiskunnan autonomia haastettuna](#). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Policy brief 25/2020. Viitattu 10.1.2022.

Salonen, Arto O. 2021. [Kestävä elämä ei ole tinkimisprojekti eikä luopumisretki](#). Viitattu 18.10.2023.

Salonen, Arto O. 2021. [Planetaarinen kansalaisuus antaa mittakaavan kestävyysmurrokselle](#). Viitattu 18.10.2023.

Thurnberg, Greta 2021. [‘Blah Blah Blah’: Greta Thunberg Dismisses World Leaders’ Climate Rhetoric](#). NBC News 28.9.2021. Viitattu 6.2.2023.

Kirjoittajan esittely

Johanna on omaa polkuaan etsivä humanisti. Hän on ajautunut pohtimaan oman elämänsä tärkeysjärjestystä, suhdetta työhön, vapaa-aikaan, läheisiin, luontoon, materiaan, vaurauteen ja itseensä ja sitä, miten edelliset seikat vaikuttavat työelämään niin henkilökohtaisesta kuin organisaation näkökulmasta.

Johannalla on aiempi tausta kaupallisista opinnoista ja niihin liittyvistä työtehtävistä. Hänellä on myös useiden vuosien mittainen kokemus perheyrittäjyydestä. Yhteisöpedagogiopintoihin hakeutumisen kautta hän halusi laajentaa ja päivittää osaamistaan ja ajatuksiaan yhteiskunnasta, työelämästä ja tänä päivänä tarvittavista taidoista.

Opintojen aikana hän innostui erityisesti yhteisöllisyyteen ja kestävyysliikkeen liittyvistä teemoista. Maahanmuutto ja kotoutumisen edistäminen ovat hänelle myös henkilökohtaisesti läheisiä aiheita ja näiden parissa hän työskentelee tällä hetkellä.

Opintojen ja opinnäytetyön tekemisen aikana Johanna usein innostui, mutta myös tuskastui. Sitten hän taas innostui, kunnes uudelleen tuskastui. Välillä tuska oli maailman tuskaa, välillä kirjoittamisen tuskaa. Välillä tuska kasvoi tiedon lisääntyessä, toisinaan taas keino purkaa tuskaa oli jatkaa työtä. Opintojen ja opinnäytetyöprosessin aikana Johannalle vahvistui käsitys yksilöstä aktiivisena vaikuttajana. Kaiken oppimansa ja kokemansa vuoksi hän kokee olevansa aiempaa avoimempi tulevaisuuteen niin ihmisenä, työntekijänä kuin “osana jotain suurempaa”.

ONKO TEIDÄN JÄRJESTÖNNE

MUUTOSKETTERÄ, KESTÄVYYTEEN PYRKIVÄ NUORISOJÄRJESTÖ?

MISTÄ MUODOSTUU JÄRJESTÖTOIMINNAN MUUTOSKETTERYYS

- ★ järjestön resurssit
- ★ aikuisten toimijoiden resurssit
- ★ nuorten resurssit

Tunnetteko järjestönne kehityspotentiaalin?

MIKSI KESTÄVÄ KEHITYS

*Meidän tulee toimia ekologisesti,
sosiaalisesti ja taloudellisesti
sitien, että emme vaaranna
tulevien sukupolvien
mahdollisuutta hyvään elämään.*

TUTUSTU:
Agenda 2030

Määritelmä: YK

MITÄ JÄRJESTÖNNE HYÖTYY KEHITTÄMISTOIMINNASTA

- Toimintaedellytykset paranevat
- Toiminnan houkuttelevuus kasvaa
- Toiminta tukee kestävää hyvinvointia

KUKA KEHITTÄISI NUORISOJÄRJESTÖJEN TOIMINTAA

Minä, sinä ja me! Yhteiskehittäminen
on mahdollisuus toimia yhdessä yli
sukupolvi- ja roolirajojen. Se
sitouttaa yhteisiin tavoitteisiin ja luo
uudenlaisia oppimisen paikkoja.

KATSO LISÄÄ!

Kurkkaa linkin
kautta lisätietoa
ja nuorisojärjestöjen
kehitysvalmiuksien
kartoittamiseen suunniteltu
työpajamalli

Mahdollisuudet nuorten identiteettihorisontin laajentamiseen

Katri Seppälä
12/2023

Johdanto

Mediasta on saanut lukea viime vuosina useita tarinoita, jossa esimerkiksi lääkärin urasta haaveilevaa maahanmuuttotaustaista nuorta painostetaan ammattikouluun. Tilastojenkin valossa maahanmuuttotaustainen nuori päätyy todennäköisemmin ammattikouluun kuin lukioon. Tämä näkyy myös yliopistojen ja korkeakoulujen hakijoissa, joissa on selvästi vähemmän maahanmuuttotaustaisia. Maahanmuuttotaustaan on todettu liittyvän myös heikompi koulumenestys sekä korkeampi todennäköisyys koulutuksen varhaiselle keskeyttämiselle.

Nämä ovat kaikki vakavia haasteita, joihin ei ole yhtä yksinkertaista ratkaisua. Koulutuksen varhaiseen keskeyttämiseen on jo tartuttu yhteiskunnantasolta oppivelvollisuusikänsä nostolla 18 vuoteen. Ensimmäiset arviot tämän vaikutuksista julkaistaan vuonna 2024. Yliopistot ja korkeakoulut ovat lähteneet kehittämään maahanmuuttotaustaisten hakijoiden ja näiden tukitarpeiden parempaa tunnistamista. Peruskouluihin ja toiselle asteelle tarkoitettuja Hyvän ohjauksen kriteerejä uudistettiin vuonna 2023 lähes 10 vuoden jälkeen, ja uusissa kriteereissä on otettu monia maahanmuuttotaustaistenkin nuorten ohjaamiseen liittyviä haasteita huomioon. Nämä ovat kaikki erittäin tärkeitä toimenpiteitä yhdenvertaisten kouluttautumismahdollisuuksien saavuttamiseksi. Entä jos nuori itse ei näe tulevaisuudessaan muuta suuntaa kuin sen, jonka yhteiskunnan toistamat stereotyyppit tarjoavat, tai ainoastaan uran, jonka vanhemmat ovat hänelle valinneet? Potentiaali tai omat kiinnostuksen kohteet eivät tällöin ohjaajaakaan nuoren valintoja.

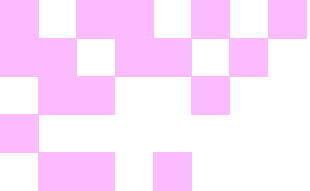
Esittelen tässä artikkelissa opinnäytetyöni Maailma auki mahdollisuuksille kirjoitusprosessia, tekemiäni havaintoja kahdesta pääaineistostani ja huomioita matalasti koulutettujen vanhempien osallistamisesta ja vertaissuhteiden hyödyntämisestä ohjauksessa. Kehittämistyön tuotoksena syntyi ohjausmalli ja sitä esittelevä materiaali maahanmuuttotaustaisten nuorten ja heidän vanhempiansa ohjaustyötä tekeville. Esittelen myös, miten tämä ohjausmalli ja materiaali rakentuivat prosessin aikana.

Theseus-linkki opinnäytetyöhön:

<https://www.theseus.fi/handle/10024/812765>

Nuorten identiteettihorisonttia tutkimassa

Käytin opinnäytetyössäni vuoden 2021 Nuorten Tulevaisuusraportin kyselytutkimuksen aineistoa urasuunnitteluun ja työelämään liittyvien kysymysten osalta. Raportti kerätään vuosittain, ja vuonna 2021

siihen vastasi lähes 15 000 nuorta. Pelkästään maahanmuuttotaustan perusteelle vastauksista ei noussut erityisen merkittäviä eroja kantasuomalaisiin verrattuna. Vastauksia oli mahdollista jaotella myös vastaajien ilmoittaman äidinkielen mukaan, ja sitä kautta löytyi ryhmä, joiden vastaukset erosivat merkittävästi kantasuomalaisten vastauksista. Näitä olivat somalin- ja arabiankieliset vastaajat. Kohderyhmän tarkentumista somalin- ja arabiankielisiin tukivat muun muassa Helsingin kaupungin tilastot somalin- ja arabiankielisistä nuorista kasvavana kielten puhujaryhmänä Helsingissä sekä ulkomaalaistaustaisten korkeampi työttömyysaste.

Kohderyhmän valikoituminen näiden kahden kielen puhujiin tarkentui sillä, että heidän vastauksensa olivat keskenään hyvin samansuuntaisia verrattuna niin kotimaisten kielten puhujiin kuin muihin vieraisiin kieliin. Kohderyhmälle löytyi merkittävä taustatekijä, joka on maahanmuuttotaustan rinnalla somalin- ja arabiankielisten vastaajien vanhempien matalin koulutustaso. Aiemmissä tutkimuksissa on todettu vanhempien koulutustasolla olevan taipumusta periytyä, ja tästä oli merkkejä myös Nuorten Tulevaisuusraportin aineistossa. Ottaen huomioon aiempien tutkimusten havainnot koulutuksen periytymisestä ja kohderyhmäni muita heikoimman koulumenestyksen ei ole yllättävää, että somalin- ja arabiankieliset vastaajat suuntautuvat muita vastaajia todennäköisemmin ammatillisiin opintoihin. Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen tutkimusten perusteella sekä S2-status että vanhempien matala koulutustaso vaikuttavat lapsen lähtötasoon niin perusopetuksen alussa kuin myös oppimistuloksiin perusopetuksen lopussa. Mikäli jotain ryhmää nuoria koskettavat nämä molemmat tekijät, voidaan todennäköisesti olettaa, että vastaan tulee haasteita niin ohjauksessa kuin koulunkäynnissä.

Työni tärkeimpänä kantavana viitekehyksenä oli James E. Côtén kehittämä identiteettihorisontti. Identiteettihorisontilla tarkoitetaan tiivistettynä sitä, että nuori, jolla on laaja identiteettihorisontti, näkee itsellään laajan globaalin kirjon mahdollisuuksia tulevaisuudessa. Nuorella, jolla horisontti on kapea, on rajatut näkymät omista mahdollisuuksistaan tulevaisuudessa, eikä identiteettihorisonttiin välttämättä mahdu edes ajatusta yhteiskunnan tai perheen asettamien raamien ulkopuolta. Nuorten tulevaisuusraportin aineiston urasuunnitteluun ja työelämään liittyvistä kysymyksistä löytyi merkkejä siitä, että kohderyhmällä olisi muita vastaajia todennäköisemmin kapeampi identiteettihorisontti. Merkkejä löytyi myös tulevaisuushuolesta, jolla on todettu haitallinen vaikutus identiteettihorisonttiin. Kapeamman identiteettihorisontin ja tulevaisuushuolen lisäksi aineistosta löytyi kuitenkin myös potentiaalisia väyliä positiiviselle muutokselle. Côté mainitsee vanhemmat tärkeänä tekijänä identiteettihorisontin laajentumisen tukemisessa. Tämä tuki aineistosta tehtyjä havaintoja, joissa merkittäväksi koulun ulkopuolisiksi tekijöiksi nuorten urasuunnittelussa nousivat vertaissuhteet ja vanhemmat. Työni toinen osuus ja tuotoksen rakenne lähtivät rakentumaan juuri tästä havainnosta.

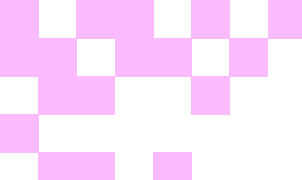

Vanhemmat mukaan ja kaverit kunniaan: ohjausmallin rakentaminen

Tehdyistä havainnoista ja aiemman tutkimuksen pohjalta rakentui malli, jossa nuoren edessä aukeaa identiteettihorisontti. Horisontin laajentumista tukee toisella puolella vanhemmat ja toisella vertaissuhteet. Horisontille sijoitettiin tavoitteita ja horisontin laajenemisen ehtoja. Mallin testaus lähti haastattelemalla matalasti koulutettuja maahanmuuttaneita vanhempia, joilla on lapsia yläluokilla tai toisella asteella. Haastateltavat löytyivät aikuisten perusopetuksen kautta. Aikuisten perusopetuksen yksi erityisistä kohderyhmistä ovat maahanmuuttaneet aikuiset, jotka eivät ole käyneet lainkaan koulua tai koulunkäynti on jäänyt kesken. Aikuisten perusopetuksen voi aloittaa luku- ja kirjoitustaidottomille suunnatusta lukutaitovaiheesta. Kaikki haastatellut ovat tulleet aikuisina Suomeen joko käymättä lainkaan koulua tai koulunkäynti oli jäänyt heiltä lähtömaassa kesken. Osa on oppinut vasta aikuisina Suomessa lukemaan ja kirjoittamaan. Kaikilla heistä on siis ollut haasteita aivan arkisten asioiden hoidossa. Oma kouluttautuminen on auttanut heitä myös lasten koulunkäynnin tukemisessa. Polku aikuisten perusopetukseen on heillä ollut kuitenkin pitkä ja osa lapsista on sinä aikana jo aikuistunut. Tukea tarvitaankin jo heti lapsen aloittaessa koulutaipaleensa.

Haastatteluista nousi vanhempien huoli omien tietojen ja taitojen riittämättömyydestä nuoren koulunkäynnin tukemisessa. Osa oli saanut lapsen koulusta mielestään riittävästi tukea, mutta osa oli jäänyt haasteiden kanssa yksin eikä esimerkiksi vanhempien heikkoa lukutaitoa osattu ottaa huomioon. Tämä muuttuu erityisen haastavaksi, kun vanhemmat ja lapset ovat yksin koulun tarjoaman tuen varassa esimerkiksi koulutussiirtymissä. Sen sijaan, että vanhempi pystyisi tukemaan nuorta tämän koulupolulla, nuori päätyykin tukemaan vanhempansa. Myös Opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia -hankkeen loppuraportissa kehoitetaan kouluja ottamaan paremmin huomioon kodin ja koulun välisen yhteistyön tukeminen maahanmuuttotaustaisten oppilaiden kohdalla. Esimerkiksi digitaaliset yhteistyöjärjestelyt voivat tuottaa vanhemmille suuria haasteita, jos vanhemman luku- ja kirjoitustaito on puutteellinen. Tällöin vanhempien mahdolliset huolet eivät välity lapsen koululle eikä koulun viestintä vanhemmille.

Haastatteluissa näkyi myös mahdollisia merkkejä siitä, että nuorta painostetaan tietyille aloille. Aiempi tutkimus tukee tätä erityisesti esikoiseen kohdistuvien paineiden ja painostuksen osalta. Haastatellut vanhemmat kertoivatkin opettelevansa suomalaisessa koulutusjärjestelmässä etenemistä yhdessä vanhimman lapsensa kanssa. Kaikki toivoivat myös lisää tietoa suomalaisesta koulutusjärjestelmästä ja työelämän vaatimuksista. Mahdollinen painostus saattaa johtua juuri puutteellisista tiedoista. Edellä mainittu tulevaisuushuoli on

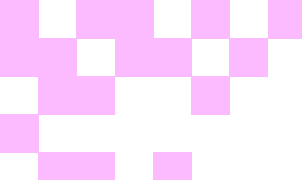

todennäköisempää matalasti koulutettujen vanhempien lapsilla ja kaventaa identiteettihorisonttia, vaikka koulutukselliset tavoitteet olisivat korkealla. Matalasti koulutettujen vanhempien lapsia kannattaakin korkeista tavoitteista huolimatta tukea.

Ohjausmalli oli esillä haastatteluissa ja onnistui herättämään keskustelua. Mallin avulla vanhemmat saivat pohtia omaa rooliaan lapsensa urasuunnittelun tukemisessa. Erityisesti opinnoissaan pidemmällä olevat pystyivät pohtimaan omaa rooliaan hieman abstraktimmalla tasolla ja kokivat tällaisen keskustelun hyödylliseksi. Yhdelle vanhemmista keskustelu oli kuitenkin haastavampaa. Hän olikin haastatteluhetkellä opiskellut aikuisten perusopetuksessa vasta lyhyimmän aikaa ja hänellä oli haastatteluista matalin suomenkielen taito. Tämän perusteella rakensin tuotokseeni mallista yksinkertaisemman version, jonka rinnalle kokosin version apukysymyksillä, huomioilla ja esimerkeillä. Kokosin materiaaliin myös rungon ja ohjeita tällaisen keskustelun vetämiselle. Yksinkertaisempi versio on tarkoitus olla keskustelussa esillä huoneentauluna ja apukysymykset keskustelun vetäjän tukena. Koska aiempi tutkimus ja haastattelumieni vanhempien kokemukset kertoivat, ettei matalasti koulutettujen maahanmuuttaneiden vanhempien taustaa ja haasteita välttämättä tunnisteta lapsen koulussa, oli perusteltua ottaa tuotokseen mukaan myös huomioita havaituista haasteista. Tuotoksessa esitellään lyhyesti matalasti koulutettuihin tai täysin kouluttautumattomiin maahanmuuttaneisiin vanhempiin liittyviä erityispiirteitä.

Rakentamani mallin toinen nuorten identiteettihorisontin laajenemista tukeva puoli ovat vertaissuhteet, jotka korostuvat maahanmuuttotilanteissa nuorilla. Nuori, jolla elämänhallinta on kunnossa, voi kuitenkin pystyä paremmin itsenäisiin päätöksiin erillään kavereista. Nuorella, jolla taas on elämänhallinnassa haasteita, vertaissuhteiden merkitys korostuu. Vaikka elämänhallinnassa ei olisikaan haasteita, vertaissuhteet ovat silti koulunkäynnissä merkittäviä. Kannustavat kaverit ja luokan hyvä yhteishenki sujuvoittavat koulunkäyntiä. Myös haastatellut vanhemmat pitivät kavereita tärkeinä, vaikkakaan eivät täysin varauksetta, sillä kavereiden pelättiin myös ohjaavan nuorta suuntiin, jota vanhemmat eivät hyväksyisi.

Nuorten vertaissuhteita ei olla huomioitu osana ohjausta riittävästi, mutta ne on nostettu paljon näkyvämmiin esiin uusissa Hyvän ohjauksen kriteereissä. Nuorisotutkijat Tomi Kiilakoski ja Maija Lanas kirjoittavat siitä, miten nuorille koulu näyttäytyy ensisijaisesti ryhmätilana, vaikka nuorta arvioidaan pääasiassa yksilönä. Vertaissuhteiden asettamat odotukset voivat olla erilaisia kuin opettajan tai ohjaajan asettamat, ja näistä voi syntyä ristiriita. Tähän liittyy myös vanhempien ilmaisema huoli kavereiden haitallisesta vaikutuksesta. Yksi haastatteluista vanhemmista kuitenkin totesi, että kun nuori tuntee itsensä ja tietää, mihin haluaa suuntautua, valikoituvat nuoren kaveritkin sen mukaan. Koulussa vertaissuhteita ei kuitenkaan pääse pakoan. Riikka Korkiamäki kyseenalaistaa väitöskirjassaan ajatuksen, että olisi ylipäätään olemassa nuorille haitallista sosiaalista pääomaa vertaissuhteissa. Jos vertaissuhteet tuottavat nuorelle sosiaalista pääomaa, tuntuukin vanhanaikaiselta, että jokin suhteiden ulkopuolinen auktoriteetti voisi määritellä ne haitallisiksi. Koulussa nuoret vasta harjoittelevat

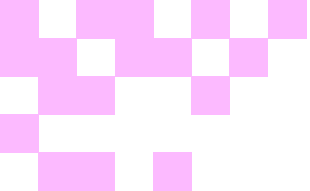
sosiaalisten suhteiden rakentamista, ja erityisesti yläluokilla ikävaiheeseen kuuluu vahva vertaisryhmiin hakeutuminen. Nuoria ei voi pakottaa ystävyys-suhteisiin, mutta vertaissuhteiden rakentamista voi ja pitääkin tukea koulun puolesta.

Vaikka vertaissuhteet olisivat tärkeä huomioida koulussa paremmin, voivat ne näyttäytyä nuorelle myös negatiivisena asiana, jos nuori suljetaan ryhmän ulkopuolella, nuorta kiusataan tai koulukavereiden kanssa ei löydy yhteyttä. Tärkeä kiusaamisen ehkäisijä ja vertaissuhteiden vahvistaja on nuorten ryhmäyttäminen. Se on myös merkittävä kouluhyvinvoinnin tuottaja. Hyvä ryhmähenki ei kuitenkaan synny itsestään, vaan sitä täytyy tietoisesti rakentaa alusta alkaen ja ylläpitää ryhmän edetessä. Ohjauksen osalta ryhmäyttämisestä tukevat ryhmäohjauksen menetelmät. Ohjauksen resurssit eivät välttämättä riitä kattamaan kaikkia kasvavia tukitarpeita yksilöohjauksena. Apu voi löytyä tähän juuri ryhmäohjauksesta. Tuotokseen on koottu lyhyesti huomioita ryhmäohjauksesta ja vertaissuhteista, jotka painottuvat ryhmäohjauksen hyötyihin. Mukaan on liitetty myös konkreettisia vinkkejä ryhmäohjauksen materiaaleista.

Katse tulevaan

Kantasuomalaiset korkeammin koulutetut vanhemmat pystyvät todennäköisesti tukemaan lastaan laajemmin, koska he tuntevat suomalaisen koulutusjärjestelmän ja työelämän vaatimukset hyvin. He toimivat myös itse konkreettisine esimerkkeinä lapsilleen korkeakoulutukseen johtavasta koulutiestä. Näin kantasuomalaiset ja kohderyhmän nuoret ovat hyvin erilaisissa lähtöasemissa lasten aloittaessa koulunkäynnin. Suomalainen koulu tasaa edelleen eroja melko tehokkaasti, mutta valitettavasti merkkejä koulumenestyksen ja koulutusten polarisoitumisesta on myös Suomessa nähtävissä. Onkin siis entistä tärkeämpää huolehtia yhdenvertaisten koulutus- ja työmahdollisuuksien tarjoamisesta. Tähän haasteeseen ei kuitenkaan ole yhtä yksinkertaista ratkaisua. Vaikka nuoren tulevaisuuden suunnitelmiin vaikuttavat monet eri tekijät niin yksilötasolla kuin yhteiskunnassa, koulu on niin merkittävä osa nuoren elämää ja urasuunnittelua, että sen on oltava kehittämisessä mukana, jotta todellisia vaikutuksia voitaisi saavuttaa.

Jatkossa olisi tärkeää, että maahanmuuttotaustaisia nuoria opettavia ja ohjaavia autettaisi paremmin tunnistamaan kohderyhmän nuorien ja näiden matalasti koulutettujen vanhempien tukitarpeita. Tähän ohjaa myös Oikeus oppia -hankkeen loppuraportti. Uudistettujen Hyvän ohjauksen kriteerien alussa myös todetaan, että kriteerejä tullaan jatkossa päivittämään säännöllisesti, joten ohjaustyön suosituksiin saadaan toivottavasti tulevaisuudessa joustavammin uudistuksia maailman ja tilanteiden muuttuessa. Myös Nuorten Tulevaisuusraportin kaltaisia toistuvia tutkimuksia tarvitaan tulevaisuudessa, jotta nuorten urasuunnittelun kehityskulkuja voidaan seurata. Mielenkiintoista olisi myös tutkia aineistoa sukupuolen mukaan. Kuinka paljon koulutuksen polarisoituminen näkyy sukupuolen kautta tarkasteltuna?

Kohderyhmäni olivat maahanmuuttotaustaiset nuoret. En halunnut työni olevan missään tapauksessa kohderyhmää leimaava, ja työn valmisteluvaiheessa, mutta myös sen edetessä kyseenalaistin kohderyhmäni valinnan tästä syystä useampaan kertaan. Tuorein Kotoutumisen sanasto suosittelee pohtimaan tarkkaan, onko termien maahanmuuttotaustainen tai maahanmuuttanut käyttö ylipäätään perusteltua. Maahanmuuttotaustaiset ovat erittäin heterogeeninen joukko, jota ei välttämättä yhdistä maahanmuuttotaustan lisäksi mikään muu. Tämän vuoksi oli tärkeä nojata vahvasti analysoitavaan aineistoon ja rajata kohderyhmä aineistosta esiin tulevien huomioiden perusteella. Näin esiin myös nousee aito kehittämisen tarve. Opinnäytetyöntekijänä työn eettisyyden pohtiminen oli erittäin tärkeä ja opettava prosessi: mitkä työni perimmäiset tavoitteet ovat ja pystynkö seisomaan työni tulosten takana? Epävarmuuden hetkistä auttoi yli huomioni siitä, että maahanmuuttotaustaiset, erityisesti matalasti koulutettujen vanhempien lapset eivät usein ole yhdenvertaisessa asemassa tehdessään urasuunnitelmiaan. Tähän halusin aidosti työlläni vaikuttaa. Epävarmuuden hetket ohjasivat toisaalta perustelevaan tekemiäni valintoja tarkkaan, mikä edesauttoi tulosten pätevyyttä.

Tässä artikkelissa käytetyt lähteet

Airas, Maija & Delahunty, David & Laitinen, Markus & Shemsedini, Getuar & Stenberg, Heidi & Saarilammi, Marja-Liisa & Sarparanta, Tuomas & Vuori, Hilla & Väättäinen, Hanna 2019. Taustalla on väliä – Ulkomaalaistaustaiset opiskelijat korkeakoulupolulla. Kansallinen koulutuksen arviointikeskuksen julkaisut 22:2019. Helsinki: Karvi.

Côté, James E. & Levine, Charles G. 2016. Identity Formation, Youth, And Development – A Simplified Approach. New York: Psychology Press.

Goman, Jani & Rumpu, Niina & Kiesi, Johanna & Hietala, Risto & Hilpinen, Merja & Kankkonen, Hans & Kjaldman, Ismo-Olav & Niinistö-Sivuranta, Susanna & Nykänen, Seija & Pantsar, Tytti & Piilonen, Heikki & Raudasoja, Anu & Siippainen, Mikko & Toni, Anna & Vuorinen, Raimo 2020. Vaihtoehtoja, valintoja ja uusia alkuja – Arviointi nuorten opintopoluista ja ohjauksesta perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Julkaisut 6:2020. Helsinki: Karvi.

Holmberg, Liila & Jahnukainen, Markku & Kalalahti, Mira & Varjo, Janne 2019. Kohti ”omaa juttua” – Koulutusvalinnat nuorten elämänselityksessä. Teoksessa Jahnukainen, Markku & Kalalahti, Mira & Kivirauma, Joel (toim.) 2019. Oma paikka haussa – Maahanmuuttotaustaiset nuoret ja koulutus, s. 106–134. Helsinki: Gaudeamus.

Holmberg, Liila & Kalalahti, Mira & Varjo, Janne 2019. Maata näkyvissä? Maahanmuuttotaustaisten nuorten toimintahorisontit. Teoksessa Jahnukainen, Markku & Kalalahti, Mira & Kivirauma, Joel (toim.) 2019. Oma paikka haussa – Maahanmuuttotaustaiset nuoret ja koulutus, s.

225–253. Helsinki: Gaudeamus.

Jahnukainen, Markku & Kalalahti, Mira & Laaksonen, Linda Maria & Varjo, Janne 2019. Miten koulu sujuu? Koulutusasenteet ja tavoiteorientaatiot peruskoulusta toiselle asteelle. Teoksessa Jahnukainen, Markku & Kalalahti, Mira & Kivirauma, Joel (toim.) 2019. Oma paikka haussa – Maahanmuuttotaustaiset nuoret ja koulutus, s. 90–105. Helsinki: Gaudeamus.

Kalalahti, Mira & Saarinen, Minna 2019. Itsenäisesti vai kavereiden perässä? Vertaissuhteet ja maahanmuuttotausta koulutusvalinnoissa. Teoksessa Jahnukainen, Markku & Kalalahti, Mira & Kivirauma, Joel (toim.) 2019. Oma paikka haussa – Maahanmuuttotaustaiset nuoret ja koulutus, s. 200–221. Helsinki: Gaudeamus.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus 2023. [Oppilaanohjauksen uusia muotoja koskeva arviointi](#). Viitattu 8.4.2023.

Kauppinen, Eila & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Leskinen, Juha 2022. Hidasta kasvua ja lisääntyvää kasvua – Kunnallinen nuorisotyö Suomessa 2021. Nuorisotutkimus-seuran /Nuorisotutkimusverkoston julkaisuja 238. Helsinki: Kanuuna-verkosto.

Kiilakoski, Tomi & Lanas, Maija 2022. Kahden kehän koulu. Teoksessa Kiilakoski, Tomi & Lanas, Maija (toim.) Häiriö? Näkökulmia työrauhan säröihin koulussa. Tampere: Vastapaino.

Kilpi-Jakonen, Elina & Malin, Maili 2019. Ulkomaalaistaustaisten nuorten koulutuspolut. Teoksessa Villiina, Kazi & Alitolppa-Niitamo, Anne & Kaihovaara, Antti (toim.) Kotoutumisen kokonaiskatsaus 2019 – Tutkimusartikkeleita kotoutumisesta. TEM oppaat ja muut julkaisut 2019:10, s. 103–118. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö.

Korkiamäki, Riikka 2013. Kaveria ei jätetä! Sosiaalinen pääoma nuorten vertaissuhteissa. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.

Larja, Liisa & Sutela, Hanna & Witting, Mika 2015. [Ulkomaalaistaustaiset nuoret jatkavat toisen asteen koulutukseen suomalaistaustaisia harvemmin](#). Viitattu 30.09.2023. Tilastokeskus.

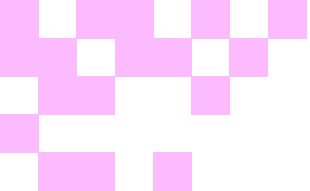
Marjanen, Jukka & Härmälä, Marita 2022. Englantia koronapandemian aikaan – A-englannin osaaminen 9. luokan lopussa keväällä 2021. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Julkaisut 22:2022. Helsinki: Karvi.

Metsämuuronen, Jari & Nousiainen Saara 2021. Matematiikkaa COVID-19-pandemian varjossa - Matematiikan osaaminen 9. luokan lopussa keväällä 2021. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Julkaisut 27:2021. Helsinki: Karvi.

Metsämuuronen, Jari & Paananen, Maiju & Ukkola, Anette 2020. Alkumittauksen syventäviä kysymyksiä. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Julkaisut 10:2020. Helsinki: Karvi.

Opetushallitus 2022. [Korkeakoulujen SIMHE-palvelut](#). Viitattu 25.1.2022.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2022. Kohti laadukasta ja tasa-arvoista

lähipalvelua ja lähikoulua - Oikeus oppia -ohjelman Koulutuksellisen tasa-arvon ja positiivisen erityiskohtelun edistämistoimia varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa valmisteleavan työryhmän loppuraportti 2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:30. Helsinki.

Opetushallitus 2023. Hyvän ohjauksen kriteerit. Helsinki.

Opetushallitus 2023b. [Aikuisten perusopetus](#). Viitattu 14.2.2023.

Tikkanen, Jenni 2016. Concern or confidence? Adolescents' identity capital and future worry in different school contexts. Julkaisussa Journal of Adolescence 46, s. 14–24. Oxon: The Foundation for Professionals in Services for Adolescents.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2021. Kotoutumisen sanasto: 1. laitos. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:54. Helsinki.

Vuorinen, Raimo 2018. Vaikuttavat ja tulokselliset monialaiset ohjausjärjestelyt – Suomi eurooppalaisessa kontekstissa. Teoksessa Kasurinen, Helena & Kettunen, Jaana & Merimaa, Erkki & Pirttiniemi, Juhani & Vuorinen, Raimo (toim.) 2018. Opo 2. Opinto-ohjaajan käsikirja. Oppaat ja käsikirjat 2018:1, s. 63–80. Helsinki: Opetushallitus.

Witting, Mika 2021. [Lukio, amis vai pelkkä peruskoulu? – Perusopetuksen jälkeisillä valinnoilla on usein kauaskantoiset vaikutukset](#). Tilastokeskus. Viitattu 20.10.2023.

Kirjoittajan esittely

Katri Seppälä on yhdenvertaisuuden intohimoinen puolestapuhuja, joka nauttii ratkaisujen etsimisestä ja uuden rakentamisesta. Yhdenvertaisuus ei tapahdu itsestään vaan vaatii aktiivista työtä, ja se työ kuuluu kaikille. Seppälä haaveileekin yhteiskunnasta, jossa ymmärretään, että yhdenvertaisuuden edistämisestä hyötyvät loppupelissä kaikki. Hän on toiminut erilaisissa tehtävissä aikuiskoulutuksen maailmassa vapaasta sivistystyöstä kotoutumiskoulutukseen yli kymmenen vuoden ajan ja työskentelee tällä hetkellä aikuisten perusopetuksen parissa. Toiveena hänellä on päästä hyödyntämään tulevaisuudessa laajemmin yhteisöpedagogista osaamistaan koulutusmaailmassa.

Harrastustoiminnan tärkeät ihmiset ovat osa nuoren resilienssiä

Saara Rimon
12/2023

Johdanto

Usean vuoden ajan olen ollut kiinnostunut nuorten pärjäämisestä tässä maailmassa. Olen pohtinut vapaaehtoistöissäni nuorten hyvinvointia yhdessä nuorten kanssa. Olemme miettineet, millä keinoin nuorten yksinäisyyttä ja ahdistusta voisi helpottaa. Keskusteluissamme on noussut tärkeimmäksi seikaksi se, että jokainen nuori tarvitsee ystävän, johon voi luottaa ja jonka kanssa voi avautua kaikesta mieltä painavasta.

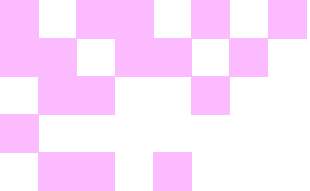
Maailma, jossa tänä päivänä elämme, on hyvin monimutkainen ja nuoria hämmentää heihin kohdistuvat lukuisat odotukset, joiden työstämiseen he tarvitsevat tukea. Nuorten esisijaisena toiveena on, että heidän elämässään olisi luotettava aikuinen, jonka kanssa voisi pohdiskella asioita.

Nuoret elävät yläkouluiässä itsenäistymisen aikaa, ja kahdenkymppien korvilla he vaativat tietoa, mitä maailmalla on tarjottavana ja minkälaisia mahdollisuuksia on olemassa. Nuori tarvitsee apua valitessaan opiskelupaikkaa, muuttaessaan omaan kotiin tai siirtyessään koulusta työelämään. Jos aina ei ohjausta antavaa aikuista ei kotoa löydy, on turvauduttava ulkopuoliseen apuun. Jotkut nuoret ovat omatoimisia ja hakevat itselleen tukiaikuisen esimerkiksi jonkun järjestön kautta. Melko harvoin nuori itsenäisesti löytää tällaiseen toimintaan. Nuorten kanssa työskentelevät ammattilaiset auttavat nuorta mentorin tai muun tukihenkilön etsinnässä.

Monet nuoret ahdistuvat jokapäiväisestä elämästä selviämisestä niin paljon, että taivaltavat eteenpäin päivän kerrallaan. Nuorilla ei aina ole energiaa elämän kokonaisvaltaiseen suunnitteluun tai uusien ihmissuhteiden etsintään. Mistä niitä ystäviä voisi löytää? Varmasti parhaiten koulusta, opiskelu- tai työpaikasta, joissa on kanssaihmiä samassa elämäntilanteessa. Syrjäanvetäytyvällä nuorella on kuitenkin vaikea toimia, jos kouluun tai työpaikalle on jo muodostunut enemmän tai vähemmän kiinteitä ryhmiä. Nuoren on vaikea lyöttäytyä mukaan jo valmiiseen joukkoon. Tämä vaatii todella paljon rohkeutta, jota ei monelta löydy.

Entä mitä neuvoksi, jos nuori eristäytyy ja viettää aikaansa yksin, vaikka olisikin osana joukossa? No, ainakin voisi kokeilla harrastusta. Kun nuori löytää oikeat ihmiset harrastuksen kautta, voi harrastus parantaa paljonkin omaa elämänlaatua. Oikea harrastus vaikuttaa usein positiivisesti nuoren psyykkiseen hyvinvointiin, kun nuori löytää paikan, jonne hän voi mennä omana itsenään. Kun koulussa tapahtuva mahdollinen kiusaaminen jää kouluun, ei samanlaisia mutkikkaita kaverisuhteita tarvitse harrastuksessa miettiä. Koulua ei ole kovin helppo vaihtaa, vaikka sieltä ystävät puuttuisivat. Harrastuksessa on helpompi valita ne ihmiset, keiden kanssa nuori haluaa viettää vapaa-aikaansa.

Harrastustoiminnan piiriin pääseminen riippuu paljon mm. perhetilanteesta, asuinpaikasta ja harrastusten tarjonnasta. Olisi toivottavaa, että jokainen nuori pääsee mukaan harrastustoimintaan. Harrastusten Suomen mallissa tarjotaan lähtökohtaisesti jokaiselle

Suomen nuorelle mahdollisuus harrastaa. Muitakin halpoja ja ilmaisia harrastuksia on tarjolla. Nuoren pitää vain löytää itselleen mieluisa harrastus ja päästä sitä kokeilemaan. Tulevaisuuskysely 2021:n mukaan nuori lähtisi harrastukseen mukaan helpommin, jos saisi kaverin samaan harrastukseen. Mutta mitä jos kaveria ei ole? Käytin opinnäytetyössäni Tulevaisuuskysely 2021:n aineistoa sekä kouluvalmentajien fokusryhmäkeskusteluja miettiessäni sitä, miten saada jokainen yläkoululainen nuori ainakin kokeilemaan harrastusta. Olisin todella innoissani, jos työssäni kehittämä työkalusta olisi apu löytämään sopivia harrastuksia ja jopa ystäviä. Näin poistamaan edes pienen määrän jokapäiväistä ahdistusta tai ainakin jakamaan sen ystävän kanssa.

Theseus-linkki opinnäytetyöhön:

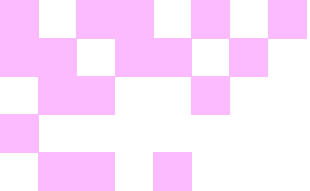
<https://www.theseus.fi/handle/10024/812728>

Yläkoululaisen nuoren harrastamisen vaikutus resilienssiin

Nuorisoalan osaamiskeskus Kentauri keräsi keväällä 2021 laajan materiaalin kyselystä, jossa nuorilta tiedusteltiin heidän järjestö- ja harrastustoiminnastaan. Kysely toteutettiin osana Talous ja Nuoret TAT ry:n tulevaisuuskyselyä. Tulevaisuuskyselyyn vastasi noin 15 000 nuorta. Kyselyn taustalla oli Kentaurin tutkimuskysymys mm. siitä, miten nuorten harrastus- ja järjestötoiminta vaikuttaa nuorten kasvuun ja osallisuuteen, sekä mikä niiden yhteiskunnallinen vaikuttavuus on.

Halusin kehittää konkreettisen työkalun siihen tarpeeseen, joka aineistosta nousi. Sekä Tulevaisuuskysely 2021:n aineistosta että fokusryhmäkeskusteluista kävi ilmi, että yläkoululaisille sopivia harrastuksia on tarjolla mm. Harrastamisen Suomen mallissa. Varsinkin yläkouluikäisten nuorten on kuitenkin vaikea löytää itselleen sopivaa harrastusta. Tämä voi johtua siitä, että nuori ei halua harrastaa samojen kavereiden kanssa, joiden kanssa käydään päivittäin koulua eikä varsinkaan koulun tiloissa. Jos nuorta kiusataan koulussa, eivät koulussa tapahtuvat harrastukset tunnu hyvältä vaihtoehdolta. Aina ei myöskään sopivaa, mielekästä harrastusta löydy tai viesti harrastusmahdollisuuksista ei mene perille. Ilmaisten harrastusten tarjontaa ja viestintää tulisikin kehittää nuorten palautteen ja toiveiden mukaisesti.

Kiinnostuin harrastusmahdollisuuksista nuoren elämässä myös siltä osin, että harrastukset ovat osa nuoren resilienssiä, joka on kykyä selvitä erilaisissa tilanteissa, kykyä kestää vastoinkäymisiä ja säilyttää onnistuneesti toimintakyky myös muutoksessa. Erityisesti nuoriin kohdistuu paljon paineita ja odotuksia, mutta onneksi resilienssiä voi

kehittää ja harjoittaa. Elämme maailmassa, jossa arjen hallinta ja päätöksenteko ovat vaikeutuneet. Onkin erittäin tärkeää, että tästä sekamelskasta huolimatta lapset ja nuoret saavat elää lasten oikeuksien mukaista elämää.

Nuoren elämään vaikuttavat monet tekijät, ja resilienssi on parhaimmillaan silloin, kun eri osatekijät ovat kaikki kunnossa. Soili Poijula (2018) kuvaa kirjassaan tutkimusta, jossa havaittiin resilienteillä lapsilla olevan elämässään vähintään yksi ihminen, jolta he saivat ehdotonta hyväksyntää riippumatta siitä, millainen nuori on temperamentiltaan tai älykkyydeltään. Jos tällaista ihmistä ei löydy omasta perheestä, se voi löytyä koulusta tai vaikkapa harrastusohjaajien joukosta.

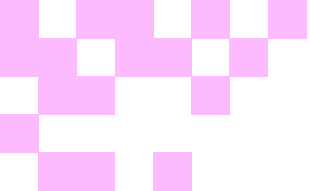
”Yksilön resilienssitekijät ovat sekä fyysisiä että psyykkisiä, kuten stressinsäätely, selviytymisasenteet, ajattelu- ja toimintatavat, sydämen sykevaihtelut, realistinen optimismi sekä tunne- ja vuorovaikutustaidot. Ympäristön resilienssitekijöistä tärkeimpiä ovat hyvät, läheiset ihmissuhteet”, Poijula sanoo. Tämä inspiroi minut miettimään miten jokainen nuori voisi löytää läheisen ihmissuhteen. Kaikilla nuorilla tulisi olla mahdollisuus löytää sekä ystävä että turvallinen aikuinen. Kun nuorella on läheisiä ihmissuhteita, resilienssi kasvaa ja antaa nuorelle rohkeutta kohdata haasteet, ottaa vastuu itsestä, vastaanottaa tarvittaessa tukea toisilta ja myös auttaa toisia.

Jos siis nuori löytää itselleen hyväksyvän aikuisen ja oman ystävän harrastustoiminnan kautta, kasvaa nuoren resilienssi ja hän menestyy paremmin jokapäiväisten haasteiden häntä riepotellessa.

Kehitystyötä yhdessä kentaurin ja nuorille tärkeiden ihmisten kanssa

Tein opinnäytetyöprosessin aikana kehitystyötä yhdessä Kentaurin tutkijan, Humakin lehtori Pekka Kaunismaan kanssa. Hän auttoi minua pääsemään syvemmälle Tulevaisuuskysele 2021:n aineistoon ja selvittämään minkälaisia asioita Tulevaisuuskysele 2021:n vastauksista voi saada selville. Nuorten vastaukset auttoivat minua löytämään ydinkysymykset opinnäytetyötäni varten. Kun vastauksista nousi myös tarve saada konkreettista työkaluja nuorten käyttöön, kehitin nuorille tarkoitetun digitaalisen applikaation, jonka avulla he voivat löytää itselleen sekä harrastuksen että parhaassa tapauksessa jopa ystävän. Aineiston perusteella kävi ilmi, että vaikka nuori harrastaisikin ryhmässä, hän voi silti olla yksinäinen. Eli harrastus ei automaattisesti poista yksinäisyyden tunnetta. Mutta toivon, että tällä uudella työkalulla voin ainakin osaltani olla auttamassa ja vähentämässä nuorten yksinäisyyttä.

Eeva Sinisalo-Juha on Kentaurin tutkija sekä Humakin lehtori ja tämän työn ohjaaja. Hänellä on monien vuosien kokemus nuorisotutkimuksesta

ja hänen kanssaan saatoin pallotella monia erilaisia kysymyksiä, jotka liittyvät nuorten kasvuun ja osallisuuteen yhteiskunnassamme. Eevan ajatusten inspiroimana lähdin mukaan tähän projektiin, jonka tilaajana oli Osaamiskeskus Kentauri.

Todella mielenkiintoisia ja hyödyllisiä kehitystyön kannalta olivat opinnäytetyötä varten tehdyt fokusryhmäkeskustelut kouluvalmentajien kanssa sekä haastattelu etsivää nuorisotyötä tekevän henkilön kanssa. Näiden keskusteluiden avulla pääsin hyvin lähelle nuorten kanssa töitä tekevien arkea. Toin keskusteluihin väittämiä, jotka olivat nousseet Tulevaisuuskysely 2021:n aineistoa tutkimalla. Keskusteluissa sain paljon käytännön tietoa siitä, miksi väittämiä joko piti tai ei pitänyt paikkaansa ihan oikeassa koulumaailmassa. Kun kehitin digitaalisen applikaation, HappyHobbien, oli minulle tärkeää saada siitä sellainen, jota oikeasti kouluissa toivottiin. Nuorten käyttöön tehdyn työkalun pitäisi olla juuri sellainen, jolle on kova tarve. Kehitystyön fokuksena oli, että tuloksena olisi jotain aivan uutta näkökulmaa kaikille nuorten kanssa työskenteleville ja tietysti nuorille itselleen.

Työkalu yläkoululaisille nuorille – näin löydät mieluisan harrastuksen

Opinnäytetyön tutkimuskysymys oli ”Miten saisimme jokaisen yläkoululaisen ainakin kokeilemaan harrastusta?” Syventyessäni Tulevaisuuskysely 2021:n aineistoon, löysin syitä mm. siihen, mikä nuoria estää harrastamasta. Monet näistä esteistä kulminoituivat siihen, ettei nuori yksin uskalla lähteä harrastamaan varsinkaan uuteen ryhmään. Saman asian vahvistivat myös kouluvalmentajat ja haastattelemani etsivä nuorisotyöntekijä. Tälle asialle päätin tehdä jotakin.

Kehitystyön tuloksena syntyi digitaalinen applikaatio HappyHobbie. Seuraavana vaiheena on etsiä applikaatiolle rahoitus ja koodari, jotta applikaatio saadaan ilmaiseksi kaikkien yläkoululaisten käyttöön. HappyHobbien päätehtävä on auttaa nuorta löytämään itselleen mieluisa harrastus jo olemassa olevasta tarjonnasta. Toinen tavoite on saada nuorten itsensä antamaa palautetta kokeilemistaan harrastuksista ja harrastuksen ohjaajista. Tätä arvokasta palautetta voisi käyttää hyväksi, kun suunnitellaan harrastustarjontaa mm. Harrastusten Suomen malliin. Toivottavasti nuori löytää applikaation kautta sopivan harrastuksen ja samaa harrastusta haluavan kaverin. Kimpassa harrastusta kokeilemaan lähteneet nuoret voivat antaa applikaation kautta nimetöntä palautetta kokeilustaan ja harrastuksen ohjaajasta.

Idealismista faktojen kautta realismiin ja toimijuuteen

Itse olen aina pitänyt tärkeänä ajatusta, että jokaisella nuorella pitää elämässään olla edes yksi hyvä kaveri ja yksi turvallinen aikuinen. Nuorten vastausaineiston ja työtäni varten tekemiäni keskustelujen perusteella ymmärsin entistä vahvemmin, että näin ei suinkaan aina ole. Tutkin nuorten vastauksia niin, etten heti alkanut hakea nopeaa ratkaisua tähän ongelmaan, vaan koetin pitää mieleni avoimena ja ottaa ammattilaisten näkökulmat huomioon.

Jokainen nuori on erilainen. Toiset kaipaavat ryhmää ja toisia ryhmä ahdistaa. Harrastaminen ryhmässä ei tuo kaikille nuorille iloa ja toveruutta. Joidenkin sosiaalisen kanssakäymisen kiintiö tulee täyteen jo koulupäivän aikana. Nämä nuoret eivät tunnu kaipaavan harrastuksia. Entä miten sitten saisin harrastusten pariin sellaiset nuoret, jotka oikeasti haluaisivat jotain harrastusta kokeilla, mutta jokin heitä siinä estää?

Ajattelin myös prosessin alussa, että harrastustoimintaan osallistuvat nuoret saavat harrastamisesta ryhmässä ainutlaatuisia sosiaalisen kanssakäymisen kokemuksia, jotka auttavat heitä selviämään tulevaisuudessa erilaisista tilanteista. Ajattelin, että ihan fyysinen läsnäolo on edellytys sosiaalisten taitojen oppimiselle. Kuitenkin minua haastettiin tämän työn tekemisen aikana miettimään sitä, minkälaisia sosiaalisia taitoja nuoret oppivat virtuaalitalanteista. Joillekin nuorille verkkoympäristö saattaa olla turvallisempi ympäristö kuin kasvokkain tapaaminen. Ehkä verkossa nuori voisikin toimia vapaammin. Monet nuoret pelaavat paljon tietokoneella. Ehkä tämä ei olekaan ihan pelkkää ajan tappamista, kuten on ajateltu. Pelaamisesta on jo tehty tutkimusta ja tutkija Eeva Sinisalo-Juha on pitänyt aiheesta puheenvuoron: Mitä yhteistä on pelaamisesta harrastavien nuorten kokemuksissa osallisuudesta? Tulevaisuuskysely 2021:n vastauksissa, johon vastasi lähes 15 000 nuorta, 5 500 nuorta ilmoitti harrastavansa pelaamisesta. Seuraan kiinnostuneena, miten tämä tutkimus menee eteenpäin.

Nuoren täytyy olla rohkea lähteäkseen uuteen harrastukseen. Joltain nuorilta löytyy rohkeutta, mutta toisille lähteminen tuntuu aivan ylivoimaiselta. Voimme ajatella, että mitä resilientimpi nuori on, sen helpompi hänen on lähteä harrastamaan. Ja kun harrastusta lähtee kokeilemaan, kasvaa nuoren resilienssi. Harrastamisen Suomen mallin ja HappyHobbien palautteen perusteella voisi miettiä, kuinka tärkeitä mielekkäät harrastukset oikeasti ovat nuorelle. Voiko applikaation ja harrastuskokeilujen kautta oikeasti löytää ystävän ja poistaa yksinäisyyden tunnetta? Voiko harrastuksen kautta oikeasti lähteä etsimään elämän tukipilareita, vaikei itse harrastusta kovin tärkeäksi tuntisikaan? Tähän tarvitaan mielestäni lisätutkimusta, jonka avulla vois kehitellä harrastustarjontaa, palautteenantomahdollisuuksia ja monikanavaista harrastusviestintää.

Toivon, että HappyHobbie löytyy lähivuosina jokaisen yläkoululaisen

puhelimesta ja sen käyttöä on kokeiltu. Toivon myös, että nuorten kanssa työskentelevät saavat HappyHobbiesta työkalun, joka tarjoaa yhden mahdollisuuden lisää helpottamaan nuoren ahdistuneisuutta tai yksinäisyyden

Tässä artikkelissa käytetyt lähteet

Poijula, Soili 2018. Resilienssi. Muutoksen kohtaamisen taito. Helsinki: Kirjapaja.

Sinisalo-Juha, Eeva 2023. [Mitä yhteistä on pelaamista harrastavien nuorten kokemuksissa osallisuudesta?](#) Osallisuuden Teehetki. Nuorisolan osaamiskeskusten yhteisessä tietoiskusarjassa nuorten osallisuudesta. Nuoret ja osallisuus. Viitattu 23.11.2023.

Kirjoittajan esittely

Saara Rimon

Saara on nuorten hyvinvoinnista huolta kantava kestävyysasiantuntija, joka aikoo ensi vuonna keskittyä hyvän kasvisruoan kokkailun opettelemiseen. Hän antaa vinkkejä siihen, miten voimme elää hyvää elämää tulevaisuudessa maapallon kantokyvyn rajoissa. Hän toivoisi nuorten elämän olevan tulevaisuudessa onnellisempaa kuin tänä päivänä.

Hänyhtyy nuorten Sitran työpajoissa esittämään kuvitelmaan, että olemme tulevaisuudessa yhteisöllisiä ja ettei ketään jätetä, unohdeta tai kiusata. Yksinäisyys ja sodat häviävät maailmasta ja elämme sopusoinnussa luonnon kanssa, osana luontoa.

Hän työskentelee Sitrassa, Kestävyysratkaisut teemalla ja miettii miten luonto ja arki kulkevat käsi kädessä tänään ja tulevaisuudessa.

Skeittikulttuurista kulttuuriseen nuorisotyöhön

Virpi Kääriäinen
02/2024

Johdanto

Asfaltissa on uusi graffiti, joka kertoo kävijöistä. Graffitista tekee kiinnostavan se, että se sijaitsee maassa katutilassa, ei skeittipuiston sisällä. Nurmikolle on jätetty makaamaan polkupyörä. Havaintopäiväkirja, syksy/talvi 2023

Aloitin opinnäytetyöni tekemisen syksyllä 2023. Nuorisoalan osaamiskeskus Kentaurin yksi painopistealueista on tutkimusta ja tietoa nuorista, jolloin myös nuorten harrastustoiminta sisältyy olennaisesti selvitystyöhön. Mielenkiintoni oli kesän aikana herättänyt kulttuuriympäristön käsite, joka pitää sisällään sekä kulttuurin että ympäristön. Opinnäytetyössäni selvityksen kohteena oleva harrastus sai siis mielellään liittyä paitsi kulttuuriin myös ympäristössä ja tilassa liikkumiseen. Esille nousi skeittaus.

Harrastaa voi niin omatoimisesti kuin ryhmässä. Skeittaus on alun perin ollut nuorten alakulttuureihin kuuluva ilmiö, jolloin sille on kehittynyt myös omalle sisäryhmälle tyypillinen toimintakulttuuri. Skeittaaminen on omaehtoinen ja yksilöllinen toimintamuoto, jossa myös ryhmän osuus on merkittävä. Skeittauksessa omaa skeittityyliä hiotaan yksilölliseksi vertaisia seuraamalla. Vertaisiksi puolestaan sopivat kaikki muut skeittaajat kertyneiden skeittausvuosien määrästä riippumatta. Omaehtoisuuteen liittyy lisäksi skeittaamiseen käytetty aika ja tälle ajalle annetut merkitykset.

Liikunta ja liikkuminen on paljon esillä. Erityisesti nuorten liikkumisen vähäisyys huolettaa, vaikka liikkuvia nuoria löytyykin. Skeittaamisessa yhdistyvät sekä kulttuuri että liikunta. Skeittaaminen on ennen kaikkea temppuilua ja liikkumista skeittilaudan kanssa. Kulttuuriin kuuluu, että tempuilla on omat nimensä ja niitä voi myös varioida miltei loputtomiin. Temput tallentuvat myös kuviksi ja videoiksi. DIY-skeittipuistotoiminta kasvattaa yhteisöllisyyttä ja on osa skeittikulttuuria.

Skeittaamisen ympäristöjä ovat julkinen katutila, katutilaan rakennetut spotit, skeittipuistot ja skeittihallit. Erilaiset ympäristöt jakavat skeittipaikkoja myös virallisiin ja alakulttuurisiin tiloihin. Opinnäytetyöni oli laadullinen tutkimus, jonka lähestymistapana oli tapaustutkimus. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa skeittaamisen merkityksestä nuorten elämässä sekä avartaa kulttuurisen nuorisotyön tarjoamia mahdollisuuksia. Tutkimusmenetelminä olivat teemahaastattelut (n=18), havainnointi ja vertailukehittäminen. Opinnäytetyön kehittämistehtävänä syntyi työkalu kulttuurisen nuorisotyön käyttöön ja kehittämisehdotus skeittipuistoihin nuorisotoiminnassa. Nostan artikkelissani esiin opinnäytetyössäni tutkimiani asioita kuten ajan käyttöä, kulttuuria elinympäristönä ja nuorisotyötä nuoren kasvun tukena.

Theseus linkki opinnäytetyöhön

<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202402163041>

Ajalle annettuja merkityksiä

Avasin opinnäytetyössäni harrastamisen, vapaa-ajan ja elämäntavan käsitteitä ja selvitin niille annettuja merkityksiä. Kaikki kolme käsitettä vaikuttavat olevan hyvin liukuvia ja lomittuvat toisiinsa. Yhteistä kaikille kolmelle on se, että ne saavat merkityksensä jonkin ajan puitteissa. Toinen harrastamiseen liittyvä asia on toiminta, jota voi toteuttaa joko omatoimisesti tai yhdessä ryhmän kanssa. Ryhmän tai jonkun toisen kanssa harrastaessa ajasta täytyy sopia, jotta tekeminen ei jäisi yksin toteutettavaksi.

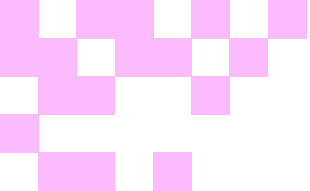
Jari Metsämuuronen (1995) toteaa harrastamisen olevan vapaa-ajan aktiivisuutta, jossa vapaudella on tärkeä asema. Harrastamisen ja harrastuneisuuden erottamisella toisistaan voi päästä lähemmäksi sitä, mitä harrastaminen voi vapauden näkökulmasta tarkoittaa. Harrastaa kun voi joko omaehtoisesti tai tietynlaista ohjelmaa noudattamalla. Metsämuuronen tuo esiin ilmiharrastuksen, joka on harrastuneisuuden kohdentumista jotakin asiaa kohtaan ja suuntautumista oman mielenkiinnon mukaisella tavalla. Kun harrastus alkaa harrastuneisuudesta, se myös vastaa sisäisiin tarpeisiin. Harrastuneisuutta kuvaa myös jatkuvuus, kun taas harrastus saattaa joskus loppua.

Airi Mäki-Kulmala (1989) esittää, kuinka arkielämän pysyvät muodot hahmottuvat elämäntavan käsitteen avulla. Mielekkyyden, yhtenäisyyden ja jatkuvuuden kautta rakentuva kokonaisuus on toimintana omakohtaista ja merkityksellistä. J.P. Roos (1988) toteaa, elämäntavan heijastavan ihmistä ympäröivää kulttuuria. Elämäntapa muodostuu ihmisen tekemien valintojen seurauksena, ja erilaiset osakulttuurit vaikuttavat elämäntapoihin ristikkäin.

Mirja Liikkanen (2021) katsoo vapaa-aikaa olevan missä tahansa iloa ja vapautta tuovassa asiassa oli kyseessä sitten arki, vapaa tai työ. Robert A. Stebbins (2023) puolestaan katsoo rennon vapaa-ajan olevan sisäisesti palkitsevaa, mikä vastaa myös Metsämuuronen ilmiharrastuksen käsitettä. Rentoa vapaa-aikaa kuvastaa pakottomuus, kun taas vakavalle vapaa-ajalle on ominaista erityistaitojen opetteleminen ja niiden käyttäminen. Toiminnasta alkunsa saava vapaa-aika on kertaluontoista, satunnaista eikä velvoita mihinkään.

Skeittaaminen on omaehtoinen harrastus, jossa tarkat harjoitteluajat eivät määrittele toimintaa. Epäsäännöllisyydessäänkin skeittaaminen voi olla toistuvaa, ja toimintaa ohjaa oma mielenkiinto. Aika skeittaamisessa on skeittilaudan kanssa harjoittelua ja kavereiden kanssa olemista. Myös kuvaaminen ja skeittivideoiden katseleminen on osa skeittaamista. Skeittaaminen on yhteisöllinen tapahtuma, jossa skeittaavat ohjaavat toinen toisiaan kannustamalla ja omaa vuoroaan odottamalla.

Skeittaaminen on jaettavissa kesä- ja talviaikaan. Kesällä aika on enemmänkin ajan viettoa kavereiden kanssa, kun taas talvella hallille tullaan joksikin aikaa harjoittelemaan. Arjen muu toiminta saattaa määritellä skeittaamiseen käytettävää aikaa. Talviskeittauksen voisikin

katsoa olevan vakavaa vapaa-aika, kun taas kesäskeittaukselle on ominaista rentous. Erityistä on myös skeittiturneet muutaman kerran vuodessa, jotka ovat toimintalähtöisinä satunnaisia ja kertaluontoisia. Porukan kesken aikaa vietetään 24/7. Vaikka velvoitteita mihinkään ei olisikaan, on uusien skeittipaikkojen etsiminen uudessa ympäristössä silti olennaista. Elämäntapana skeittaaminen vaikuttaa muun muassa laudan henkisenä mukanaolona kaikkialla ja ympäristön katsomisena skeittaajan silmin. Skeittaus voikin tuoda arkielämään pysyviä muotoja, jotka vaikuttavat muutenkin kuin skeitatessa.

Merkityksellisiä kokemuksia

Skeittaus on alakulttuurina oman sisäryhmän kulttuuria, jolla on sille ominaiset tavat toimia. Alakulttuurina se on myös kansankulttuuria, jossa osallistujat ovat olleet yleensä nuoria. Alun perin nuorten suosimana lajina skeittaus on siis myös yksi nuorisokulttuurin muodoista. Nykypäivänä kulttuurit sekoittuvat ja skeittauskin on saanut uusia piirteitä. Skeittauksesta on tullut suosittua iästä riippumatta, ja se on mukana lukio-opetuksessa ja olympialaisissa. Kansankulttuuria on tuotu nykypäivään vernakulaarin (Koski 2023) käsitteellä. Yksilöiden roolit ovat nykyisin joustavia ja kulttuurit hybridejä. Vernakulaariin sisältyvät muun muassa kaikkien ulottuvilla oleva sekä paikallisesti merkitykselliset kokemukset, ajattelutavat ja kiinnostuksen kohteet.

Skeittaukseen sisältyy DIY-tekeminen, josta itse rakennetut skeittiparkit ovat olennainen osa. Parkin rakentaminen on eräänlaista tutkivaa oppimista, jossa ympäristöä muokataan omaan toimintaan sopivaksi kokonaisuudeksi. Itse rakennettu ja suunniteltu myös vastaa skeittaajien omiin tarpeisiin. Skeittaajat arvostivat aineistossani monipuolisia paikkoja, joista jokaiselle löytyy jotakin. Rauhassa hyppiminen on skeittaamisessakin tärkeää ja muiden ihmisten läsnäolo niin hallilla kuin kaupungilla katsottiin olevan skeittaamiseen vaikuttava tekijä. Jokaisella on yksilöllinen tapa toteuttaa temppuja. Neuvoja niiden tekemiseen jaetaan paitsi yhteisön sisällä myös skeittauksen pariin vasta löytäneille. Skeittipuistoissa on myös ulkoilmanuorisotalotoimintaa, ja nuorisotyöntekijä voi huolehtia siitä, että jokainen halukas pääsee mukaan.

Kulttuurinen nuorisotyö ja nuorisotyön tehtävät

Kulttuurinen nuorisotyö on yksi nuorisotyön monista muodoista. Toiminta korostaa taiteen ja kulttuurin keinoja, ja se voi myös hyvin olla osa muuta nuorisotyötä. Nuoret osallistuvat yleisesti kulttuurijärjestöjen toimintaan ja kulttuuriin liittyvät harrastukset ovat tärkeitä vaikkakin liikunta kiinnostaa nuoria yleisesti ottaen enemmän (Kaunismaa 2023a). Nuorten harrastusjärjestöissä mukana olevat ovat enemmän tietoisia

ympäristön ja maailman tapahtumista kuin muiden harrastusjärjestöjen toimintaan osallistuvat (Kaunismaa 2023b).

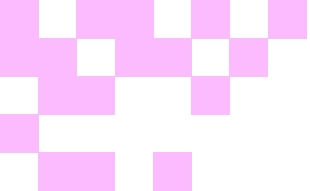
Opinnäytetyön kehittämistehtävänä syntyi kulttuurisen nuorisotyön käyttöön työkalu, Noppagrippi, jossa tutkiva oppiminen, yhdessä ideointi ja tekemisen reflektointi yhdistyvät. Se huomioi sekä kulttuuria että ympäristöä joko ympäristössä liikkumalla tai muuten ympäristöelementtejä toimintaan yhdistämällä. Toiminta ja paikka valikoituvat noppia heittämällä ja ryhmä voi yhdessä ideoida tekemistä tarkemmin. Toiminnan muodot ovat samoja, jotka yhdistyvät myös skeittaukseen: valokuvaus, oma merkki, muoti, videokuvaus, pienlehti, olympialaiset, rakentaminen, liikunta, kansalaisvaikuttaminen, yhteisöllisyys, tapahtuma ja DIY. Paikat ovat nuorisotalo, ranta, metsä, aukio, katu ja puisto. Nuorisotalo on se sijainti, jossa nuorisotyötä tehdään eli paikka voi olla hyvin myös järjestön tai koulun tila. Osalle toiminnasta kuten liikunta, DIY ja olympialaiset voi tehdä sattumapakan. Tekemisen voi suunnitella myös kuukauden kestäväksi teemaksi.

Nuorisotyön funktioteorian (Nieminen 2007) neljä tehtävää auttavat ohjaamaan nuoren kasvua sekä yksilöinä että yhteisöissä. Noppagripissä funktioteoriaa on hyödynnetty tekemällä kysymyksiä toiminnan reflektointiin. Sattumasta syntynyt tekeminen ei välttämättä ole aina toteutettavissa, mutta yllätyksellisyys voi myös haastaa ratkaisemaan ongelmia tavanomaisesta poikkeavalla tavalla. Jatkuvuutta toiminnalle voi miettiä etsimällä harrastuspaikkoja tai mahdollisuutta käynnistää toimintaa omassa yhteisössä.

Kun skeittausta tarkastelee funktioteorian kautta, esiin nousee asioita kuten yhteisöllisyys, syrjimättömyys ja ihmiset skeittipaikan ilmapiiriin vaikuttajina. Laji vastaa liikunnan tarpeeseen yksilöllisen kiinnostuksen mukaisella tavalla. Lajissa voi oppia muilta, mitä voi soveltaa omaan tekemiseen. Skeittaamisessa oppii erilaisia elämänhallintaankin vaikuttavia asioita kuten asioiden viemistä loppuun asti, vastoinkäymisten käsittelyä ja uskallusta tehdä asioita. Skeittaus antaa myös vaihtoehdon perinteiselle lajiharrastamiselle. Voimia yhdistämällä esimerkiksi skeittipaikkojen säilymiseen on mahdollista vaikuttaa yksilötasoa enemmän. Skeittaus mahdollistaa suuntautumisen monella eri tavalla. Yhdelle skeittaamisesta muodostuu ammatti, kun taas toinen voi pohtia skeittausta harrastuksena myös aikuisiällä. Skeittauksen kautta voi myös muodostua käsitys siitä, millaista tulevan työn tahtoisi olevan.

Lopuksi

Kun aloitin opinnäytetyön tekemisen, kävin kiertelemässä muutamilla ulkoparkeilla. Ulkoilmanuorisotalotoiminta oli silloin jo loppunut ja parkeilla saattoi näkyä yksittäisiä skeittaajia, tai ne olivat aivan tyhjillään. Merkkejä kävijöistä saattoi kuitenkin havaita. Toinen kehittämisehdotukseni liittyikin kunnan ylläpitämiin puistoihin. Skeittaajat ovat oman harrastamisensa asiantuntijoita, jolloin nuorisotoimintaan voisi lisätä myös skeittipuistojen suunnittelua ja rakentamista. Näin skeittiparkit päivittyisivät vähän kerrassaan ja mahdollistaisivat temppuvariaatioiden

tekemisen ilman, että uusia parkkeja tarvitsisi aina rakentaa. Tiedossani ei ole, onko tämä toimintakulttuurissa jo mukana, mutta jos on, niin hyvä näin. Ulkoilmanuorisotalotoimintaa voisi myös jatkaa kesäkuukausia kauemmin.

Kulttuurisen nuorisotyön toimintatapoja ovat taide ja kulttuuri, mutta nuorisotyön tavoitteista yleensä se ei oikeastaan poikkea. Nuorisotyössä lähtökohtana on nuoren kasvun tukeminen, johon voi vaikuttaa erilaisia oppimiskokemuksiatarjoamalla. Kulttuuri voi olla myös toimintakulttuuria. Esimerkiksi skeittarit näkivät yhtenä kulttuurin alueena yhteisöllisyyden, jossa myös DIY-parkkitoiminta oli olennainen osa.

Omasta mielenkiinnosta ja harrastuneisuudesta lähtevää harrastusta voi kutsua ilmiharrastukseksi. Harrastuksen jatkumiselle ja pysyvyydelle onkin tärkeää sen vastaavuus omiin sisäisiin tarpeisiin, oli kyse sitten erityistaitojen opettelusta tai pakottomuudesta oppia. Nuorisotalolla vietetty aika voi vastata yhteisöön kuulumisen tarpeisiin. Silti sielläkin voi kannustaa toimintaan, josta voi muodostua arkielämän pysyviä muotoja ja näin merkityksellisyyttä tuovia asioita.

Lähteet

Harinen Päivi, Itkonen Hannu & Rautopuro Juhani 2006. Asfalttiprinssit – tutkimus skeittareista. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 159. Helsinki.

Havaintopäiväkirja, syksy/talvi 2023

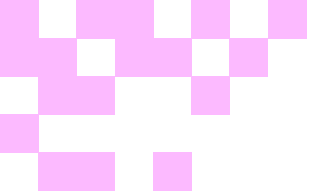
Kaunismaa, Pekka 2023a. Nuorten järjestö- harrastustoiminnan päälinjat. Julkaisussa Elisa Rasinkangas & Eeva Sinisalo-Juha (toim.) 2023. [Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana.](#) Osaamiskeskus Kentauri. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 158. Pdf. Helsinki, s. 7–14. Viitattu 13.9.2023

Kaunismaa, Pekka 2023b. Poimintoja nuorten vapaa-ajan harrastuksista ja järjestötoiminnasta. Julkaisussa Elisa Rasinkangas & Eeva Sinisalo-Juha (toim.) 2023. [Yksin, yhdessä, yhteisössä – järjestö- ja harrastustoiminta nuorten voimavarana.](#) Osaamiskeskus Kentauri. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 158. Pdf. Helsinki, s. 50–56. Viitattu 13.9.2023

Koski, Kaarina 2023. Johdatus 2000-luvun omaehtoisen kulttuurin tarkasteluun. Teoksessa Kaarina Koski & Tuomas Hovi (toim.) Kansanperinne 2.0. Sukelluksia 2000-luvun vernakulaariin kulttuuriin. Tietolipas 279. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki.

Metsämuuronen, Jari 1995. Harrastukset ja omaehtoinen oppiminen. Sitoutuminen, motivaatio ja coping. Teoreettinen tausta, rakenneanalyysi ja sitoutuminen. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Tutkimuksia 146. Tummuvuoren Kirjapaino Oy. Vantaa.

Mäki-Kulmala, Airi 1989. Nuoruus on nuoruus. Kirjoituksia nuoruudesta,

kulttuurista, yhteiskunnasta ja tutkimuksesta. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

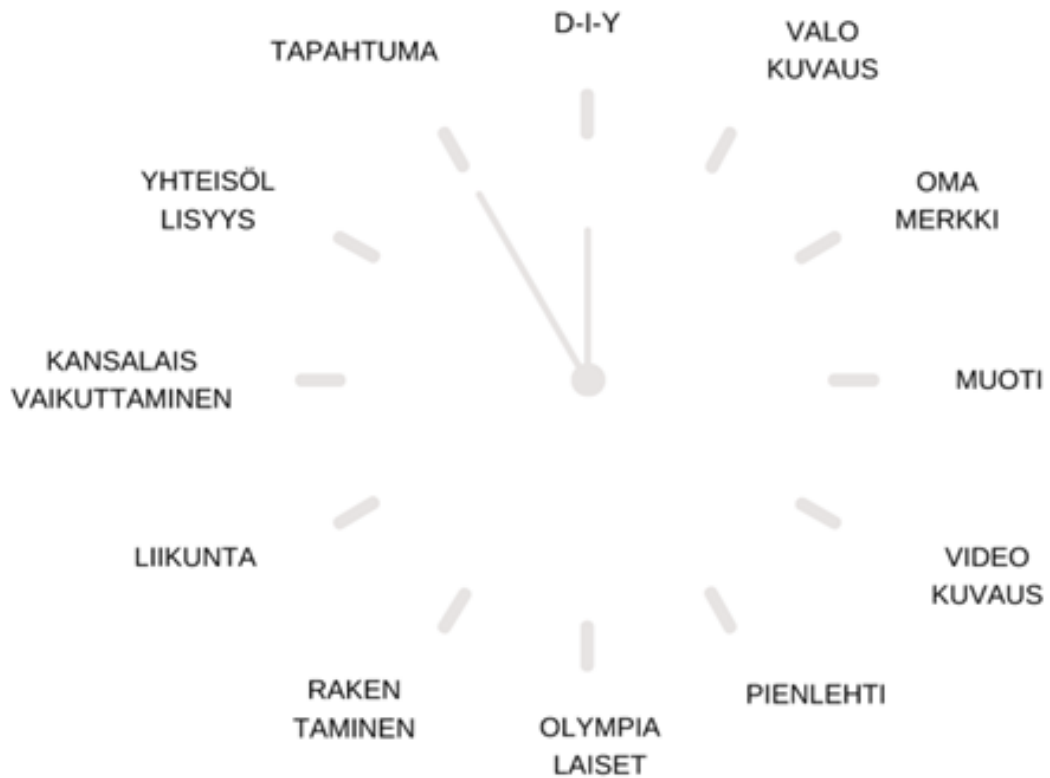
Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76. Hakapaino. Helsinki 2007, s. 21–43.

Roos J.P. 1988. Elämäntavasta elämäkertaan. Elämäntapaa etsimässä 2. Tutkijaliitto. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.

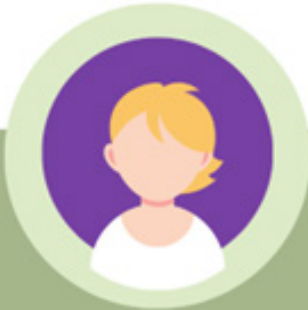

Noppagrippi

kulttuurisen nuorisotyön ideointipaketti

Kuukauden päätteeksi voitte pohtia yhdessä, miten sujui

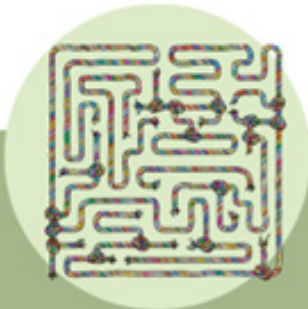
Mikä sinua on tässä kiinnostanut?

Mikä oli kivaa?
Mitä tunteita tekeminen sinussa herätti?
Oliko toiminta järkevää, hullunkurista tai jotain muuta?
Koitko tekemisen tuovan energiaa?

Mitä tietoa ja taitoja olet tästä oppinut?

Tiedätkö jotain enemmän kuin aiemmin?
Opitko jonkin uuden taidon?
Onko käsityksesi ympäristöstä muuttunut?
Löysitkö uusia tapoja toimia?
Voisiko tätä soveltaa johonkin?

Mitkä asiat ovat olleet tässä vaikeita?

Onnistuitko heti ensimmäisellä yrittämällä?
Haastoitko itseäsi tai autoitko muita, jos olit harjoitellut aiemmin?
Jaksatko odottaa, jos et heti onnistu?
Milloin kannattaa tai kannattaako luovuttaa?

Haluaisitko tehdä tätä jatkossa?

Haluaisitko oppia aiheesta enemmän?
Voisiko tätä tehdä tai harrastaa jossain?
Voisitko tehdä tai harrastaa tätä omatoimisesti?
Voisimmeko jatkaa tätä yhdessä täällä?

Kirjoittajan esittely

Virpi on opintojensa aikana eksynyt sekä luistelemaan että skeittaamaan. Näistä kahdesta skeittaaminen on ollut huomattavasti vaikeampaa. Luistimet olivat omat, mutta lauta oli lainassa. On siis todennäköisempää, että luisteleminen jatkuu vielä. Hän on ohimenevän kiinnostunut ottamaan selvää uusista asioista, jotka saattavat myöhemmin väistyä myös taka-alalle. Pysyviä peruselementtejä ovat silti luonto ja kulttuuri, joiden pariin voi aina jossain muodossa palata. Yhteisöpedagogina hän toivoo voivansa herättää lasten ja nuorten uteliaisuutta ympärillään kohtaamiin asioihin ja ilmiöihin.

Elisa Rasinkangas ja Eeva Sinisalo-Juha (toim.)
Opiskelijan pohtimaa. Kooste Osaamiskeskus Kentaurille tehdyistä
opiskelija-artikkeleista

ISBN 978-952-456-460-1
ISSN 2343-0672

Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 176
© Tekijät ja Humanistinen ammattikorkeakoulu, 2024, Helsinki